

1931 JÚLIUS—AUGUSZTUS

ERDÉSZETI LAPOK

LXX. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

7-8. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő
BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1931. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 237—22.)

Krónika

1.

A költségvetés a Felsőházban.

Szószerinti szövegünkben ide iktatjuk mindazokat a fel-
szólalásokat, amelyek a költségvetés tárgyalása során a mi
ügyünkkel foglalkoztak

József kir. herceg: Az Alföld és a kopárok beerdősítésére vonatkozó
költség 310.000 pengőről 290.000 pengőre szállított le. Ez már ismételt
eset. En ehhez nem tudok hozzászólni, mert a helyzetünk olyan nehéz,
hogy minden irányban takarékoskodnunk kell. Van azonban egy kéré-
sem a miniszter úrhoz. Az az összeg, amit erre a célra fordítunk, nem
kidobott pénz, hanem kiváló befektetés. *(Ügy van! Ügy van!)* Ezt a kér-
dést tehát ne méltóztassék elaludni engedni, hanem méltóztassék fenntartani és tovább is szorgosan munkálni azon, hogy Alföldünk újra erdős
legyen, hogy a kopárokon erdők legyenek s eljőjön az az idő — bár mi
azt már nem fogjuk megérni —, amikor a mi utódaink ebből nagy jöve-
delmi forráshoz fognak jutni. *(Élénk helyeslés.)*

Mayer János földművelésügyi miniszter: Nagyméltóságú Elnök Úr!
Mélyen t. Felsőház! József főherceg ő királyi fensége elismeréssel adózik
a kormánynak azért, hogy a takarékoság terén eredményeket ért el,
amelyek a folyó évi költségvetéssel szemben az előttünk fekvő költségve-
tésben jutnak kifejezésre. Ez a takarékoság a kormányt felette nehéz
helyzet elé állította, mert örködni kellett a felett, hogy a gazdasági élet

egy bizonyos színvonal alá ne süllyedjen; másrészt pedig a folyton fejlődő kulturális és gazdasági élet követelőleg lép fel bizonyos tekintetekben, úgyhogy igen nehéz kitérni a követelmények elől.

Ő kir. fensége nyomban rá is mutatott olyan gazdasági kérdésekre, amelyek elől igen nehéz kitérni, nevezetesen az Alföld fásításának kérdésére. Mindazok a szempontok, amelyekre ő fensége itt rámutatni kegyes volt, követelőleg lépnek előtérbe és nehézzé teszik a kormánynak azt, hogy ezek elől a szükségletek elől kitérjünk. Van azonban egy még nagyobb követelő erő, mégpedig a nyomasztó gazdasági helyzet, amely viszont parancsolólag írja elő, hogy a közterheket most már ne szaporítsuk, hanem egyelőre csökkentjük és találjuk meg annak a módját, hogy még ezek az elsődleges szükségletek is elhalasztassanak olyan időre, amikor a gazdasági és pénzügyi helyzet javulása következtében mód és alkalom kínálkozik majd ezek fedezésére.

Az Alföld fásításának kérdése olyan probléma, — nagyon helyesen mutatott rá ő fensége — melyet különös gondozásában kell részesítenie a kormánzatnak. Ha figyelembe vesszük azt, hogy fabehozatalunk meghaladta a búzakivitel értékét s ha figyelembe vesszük továbbá azt, hogy most már a vízszabályozási munkálatoknak többé-kevésbé befejezésük előtt állunk és az Alföld klimatikus viszonyainak és talajviszonyainak megvalósítása terén is követelőleg nyomul előtérbe ez a gazdasági szükséglet, akkor igen nehéz hosszabb időre kitérni ez elől a szükséglet elől.

En ezen a teren egy tizenöt éves programot készítettem, amelyet évi egy és félmillió pengő fedezettel tudtam volna végrehajtani. A múltévi felsőházi költségvetési vita során számadatokkal is megvilágítottam ezt a helyzetet és bátor voltam annakidején részletesen is ismertetni ezt a programot és mar akkor utaltam arra, hogy csak egy évben volt szerencsém megkapni ezt a fedezetet, mert a következő években a pénzügyi kormány mar nem volt abban a helyzetben, hogy ezt az elsőrangú szükségletet is fedezni tudta volna. A költségvetési fedezeten kívül azonban gondoskodtam arról, hogy a hasznos beruházási összegekből bizonyos fedezet mégis álljon rendelkezésemre, hogy a programot, ha nem is abban a tempóban, mint ahogyan azt tervezetemben felállítottam, mégis fokozatosan előbbre vigyük, tehát a költségvetésben felvett összegben felül hasznos beruházási összegekből is állt fedezet rendelkezésemre.

Én nagyon hálás vagyok ő királyi fenségének, hogy ezt a fontos gazdasági kérdést itt felvetni méltóztatott. Nézetem teljesen egyezik mindazokban, amiket ő fensége kifejtetni méltóztatott, és én ígérhetem a mélyen t. Felsőháznak, hogy mihelyt a gazdasági helyzet javul és a pénzügyminiszter úr — akivel mindannyian küzdünk, aki azonban kötelességszerűen az állam pénzügyi és gazdasági viszonyai szerint bocsátja és bocsáthatja csak rendelkezésünkre azokat a fedezeteket, amelyekkel ő is rendelkezik — bizonyos nagyobb összegeket fog rendelkezésemre bocsátani, törekedni fogok mindazokat a szempontokat, amelyeket ő fensége itt kegyesen felsorolni méltóztatott, a legnagyobb körültekintéssel szolgálni és ennek a programnak végrehajtásáról gondoskodni. *(Éljenzés és taps.)*

Beliczey Géza: Sajnálattal kell még azt is megállapítanom, hogy a földművelésügyi költségvetésben a csemeték és fák nevelésére fordított összeg 70.000 pengővel csökken a jövő évben. József főherceg ő királyi fensége tegnap foglalkozott ezzel a kérdéssel; én csak arra vagyok bátor felhívni a miniszter úr ő nagyméltóságának figyelmét, — mivel erre fel is kérétem a békésmegyei méhészegyesület által — hogy amideőn ilyen csemetéket méltóztatik kiosztani, ezek között a csemeték és fák között legyenek olyan növények is, amelyeknek virágaiból a méhek mézet gyűjthetnek.

Fekete Zoltán: Nagyméltóságú Elnök Úr! T. Felsőház! Elsősorban is a földművelésügyi tárca költségvetéséhez kívánok hozzászólni, és pedig annak II. címéhez, amely az állami erdészet budget-jét tárgyalja. Ebben a költségvetésben különösen két tétel ragadta meg figyeimemet. Az egyik a rendes kiadások közt szereplő csemetenevelési és erdősítési költség, amely az idei 290.000 pengőről 235.000 pengőre van redukálva, ami 19% visszaesésnek felel meg. A beruházások közt szerepel az Alföld- és kopárfásításra előirányzott 290.000 pengő, amely a tavalyi 310.000 pengővel szemben 7% apadást jelent.

A t. földművelésügyi miniszter úr szerdai válaszában, amelyet József királyi herceg ő fensege felszólalására adott, megemlékezett arról a tervezetről, amelyet az Alföldfásításról 1927-ben kidolgoztak. Az Alföld bizonyos részeinek befásítását az 1923:XIX. t.-c írja elő. Eszerint a tervezet szerint összesen 270.000 katasztrális holdat kell az Alföldön befásítani, minthogy pedig a tervezet 15 évre szól, évente 18.000 katasztrális holdat. Azóta immár négy év telt el és ezalatt a négy év alatt összesen nem erdősítettek be annyit, amennyit egy év alatt kellett volna. Ez még magában véve nem volna olyan igen nagy hiba, hiszen minden kezdet nehéz. Az államnak először is Alföldfásító kirendeltségeket kellett szerveznie, ezek a kirendeltségek kiszálltak az Alföldre, bejárták azt, megállapították azokat a helyeket, amelyek a fásítás szempontjából figyelembe jöhetnek, elkészítették ezeknek a területeknek rajzait, térképeket, területeket számítottak, ami óriási munka volt. Ezenkívül összeírták a tanyákat, számbavették a tanyák körül azokat a vonalakat, s megállapították azoknak a hosszát, amelyek az Alföldfásítótörvény szerint fasorokat kellene létesíteni. Nem lehet tehát rossz néven venni azt, hogy nem fogtak mindjárt hozzá az erdősítéshez, mert ezek az előkészítő munkák évekgig elhúzódtak és még most sincsenek befejezve.

Én másban látom itt a hibát. Az Alföldfásító kirendeltség — a kiküldött fiatal erdőmérnökök, valamint az állami erdőhivatalok személyzete — utasítást kapott arra nézve, hogy az Alföldfásításnak propagandát csináljon a nép között. Ez nem kevésbé nehéz feladat volt. Ismerjük a magyar nép konzervatívizmusát és tudjuk azt, hogy az alföldi magyar nem nagyon szereti a fát, mert árnyékot csinál, az árnyék pedig árt a mezőgazdasági terményeknek; tehát az, hogy az alföldi néppel meg lehessen értetni, miért szükséges, miért hasznos az Alföldfásítás, szintén nagy időt igényel. Meg kellett vele értetni azt, hogyha kellő mennyiségű fa fog rendelkezésére állni, akkor nem lesz kénytelen télen a szalmáját, a trágyáját eltüzelni, hanem azt hasznosabban értékesítheti. A közegészségügyi szempont és a klímára gyakorolt befolyás már nehezebben volt vele megérthető, az azonban, amiről előbb szoltam, már a husukba vágott és tényleg ma ott tartunk, hogy az Alföld népe kezd érdeklődni a fásítás iránt, kezd magától is fásítani, úgy hogy az állami csemetekertek ma már nem képesek a csemeteigénylést kielégíteni, annyira túlekednek a csemetékért. Az állam annak idején megígérte nekik, hogy ingyen csemetéket fognak kapni alföldfásítási célokra. Tényleg kapnak is; aki azonban nincs mindjárt ott az első pillanatban, amikor a kiosztás kezdődik, az bizony lekésik és azzal küldik el, hogy „ám erdősítetek, de csemetét adni nem tudunk, mert nekünk sincs”.

Ily körülmények között nagyon elhibázott dolognak tartom azt, hogy a költségvetés ennyire fukarkodik a csemetenevelésre szánt költségekkel. Most, amikor már a nép előitélete meg van törve, amikor már a talaj élő van készítőre, most kellene ütni a vasat, amíg meleg és ontani a csemetét, hogy az Alföld fásítása most már előrehaladhasson. Így hamarosan pótolni lehetne azt a mulasztást, amely az első négy év alatt történt. Azt tartom, hogy ezen a helyen a takarékoság sokkal többet árt, mint

amennyit használ és a nép megint azt fogja mondani, hogy ime, ismét csalódtunk azokban a kabátosokban, akik minket itt fellováltak, nekünk fűt-fát ígértek és mikor rákerült a sor az ígerek teljesítésére, akkor ures kézzel bocsátanak el minket.

A csemetekertek tehát nagyobbítandók volnának. Kérem a földművelésügyi miniszter úr ő nagyméltóságát, hogy erre a célra a jövővi költségvetésben okvetlenül nagyobb összeget vegyen fel. Elvégre nem szűkséges az, hogy mindent ingyen adjanak. Hiszen a kiadások egyrészt meg is térülhet. Ezt látom a bevételi tételekből, ahol a csemeték termelési költségeinek megtérítéséből származó, illetve az ebből várt bevétel az idei 20.000 pengővel szemben 40.000 pengőben van előirányozva, tehát 100%-kal több, mint a múltévi. Ebből is látom, hogy a csemeték egyrészt, ha másképp nem, önköltségi áron bocsátják rendelkezésre. Eleinte mindenestre a legtöbb csemetét ingyen kellene adni, hogy az erdősítési kedv fokozódjék. Később azután lehetne mérsékelt árakat szabni. Annak idején nagyon jó mellékbevételei voltak az állami csemetekerteknek az ott nevelt gyümölcsfaoltványokból és vadoncokból. Ezt a bevételi forrást egy miniszteri rendelet megszüntette. Úgy tudom, hogy ezzel kompenzálni lehetne azokat a kiadásokat, amelyekkel az ingyen csemetekiosztás jár, ajánlom tehát ezt a földművelésügyi miniszter úr nagybecsű figyelmébe.

Tudjuk, hogy Magyarország legsúlyosabb külkereskedelmi tétele az a behozatali tétel, amelyet a faimport jelent. Ez 100 millió körül jár. 26%-kal több pénzt küldünk ki a külföldre fáért, mint amennyit az exportált búzáért kapunk, holott a búza a mi fő exportcikkünk! Ez az adat tehát eléggé élénken rávilágít arra a fonák helyzetre, amelyet a Trianon által teremtett állapot jelent számunkra. Azelőtt az ország területének 26%-át foglalta el erdő. Akkor nem volt fahiány, akkor nemcsak hogy teljesen is tudtuk elégíteni itthon a hazai szükségletet, hanem még jelentékeny kivitelünk is volt. Erdeink 85%-át veszítettük el terület szerint, minőség szerint még sokkal többet. Ma az ország területének csak mintegy 12%-át borítja erdő. Nyilvánvaló tehát, hogyha ezen a bajon segíteni lenet, fontos közgazdasági érdek, hogy minden eszközt felhasználjunk és mindent elkövéssük arra, hogy ez a helyzet megváltozzék. Ebben a tekintetben a lehetőség szerencsére megvan. Magyarországon a jelenlegi viszonyok közt az évenkénti és holdankénti átlagos fahozadék 0,8 és 1,0 köbméter között mozog, mondjuk: kerekén 1 köbméter tesz ki. Németországban az átlagos fahozadék 2,4 köbméter. Itt Magyarországon is nagyon szépen fel lehetne fokozni a fatermést, ha nem is háromszorosára, de kétszeresére egészen biztosan. Ez természetesen kitartó, céltudatos, évtizedekre terjedő munkát igényel; semmiesetre sem érhetjük azonban el azt olyan módon, hogy a fejlődés kerekét megkötjük és a kínálkozó lehetőségeket eldobjuk magunktól.

A fatermelés fokozására két eszköz áll rendelkezésünkre. Az egyik az erdőterület növelése. Ezt a célt szolgálná az Alföld fásítása. Elvégre 2 millió hold erdőhöz képest 270.000 kat. hold is igen jelentékeny terület. Mindazonáltal ennek a munkának legnagyobb része úgy volna végrehajtható, ha a mi meglévő erdeinket okszerűen kezelnök, rendszeres, észszerű gazdaságot folytatnánk bennük, megjavítanók az erdők általános állapotát és a vágásfordulókat nagy általánosságban felemelnök. Most van munka alatt, sőt úgy tudom, már készen is van az új erdőtörvénytervezet, ezzel a kérdéssel tehát a közeljövőben még bővebben lesz alkalmunk foglalkozni. Itt csak még másik dologra akartam rámutatni, az Alföldfásításra és arra szomorú kerülményre, hogy ezen a téren haladás helyett visszaesés tapasztalható, holott nincs nagy összegekről szó, hiszen abszolúte véve az a két-háromszázezer pengő igazán nem nyom nagyon sokat az államháztartás mérlegén. Az Országos Erdészeti Egyesület memoran-

dumaiban már többször adott tanácsot arra nézve, hogyan lehetne az Alföldfásításra nagyobb összegeket biztosítani. Itt csak rámutatok a faanyagok forgalmiadójára vonatkozó rendeletre, amely már teljesen készen van és amelynek kiadása esetén olyan bevételekhez jutna az állam, amelyeket részben vagy egészben az Alföldfásításra fordítva, a kívánt eredmény el volna érhető.

Azonkívül megemlékezem az importfaanyagok megvásárlásáról is. A tűzfára van némi vám kivétve, a szerfára, tehát az épületfára és a szerszámfára azonban nincs. Nyilván abból az elgondolásból indultak ki, hogy a szerszámfának legnagyobb részét külföldről kell behozni és ezért nem volna méltányos a hazai publikumot ezekkel a vámokkal megterhelni. Egy-kétszázalékos vámot azonban nagyon szépen megbírna a külföldről importált haszonfa is, a hazai erdőbirtokosoknak pedig ez határozott jótétemény volna, mert akkor a hazai fát jobban tudnák értékesíteni. Az Alföld fásítására ezt a kis áldozatot meg kellene hozni.

A vágásforduló emelése — mint mondtam — egyik hathatós eszköze volna a hozadékok növelésének. Ezzel szemben a közelmúltban sajnálatos tényről értesültem, t. i. arról, hogy az erdőkincstár saját erdeiben, a miskolci erdőigazgatóság kerületében, leszállította a vágásfordulót. Ez azt jelenti, hogy meglévő tőkét támad meg, meglévő felhalmozott tőkének egy részét használja fel ad hoc célok kielégítésére, amelyek az erdészettel esetleg nem is függenek össze, csak azért, hogy az állami erdészet mérlege valamelyest javuljon. Ez feltétlenül elhibázott dolog. Ma, amikor a közeljövőben az államnak hatalmával akarjuk az erdőbirtokosokat bizonyos mértékig kényszeríteni, hogy a vágásforduló emelésével a többtermelés szolgálatába álljanak, maga a kincstár jár elől rossz példával, amikor a vágásfordulót leszállítja. Ez olyan dolog, mintha valakinek, akinek mondjuk 100.000 pengője volna a takarékpénztárban és annak kamataiból élne és ezt az összeget tartoznák az ő utódai számára megörízni, egyszerre csak leszállítaná a 100.000 pengőt 80.000-ra, 20.000 pengőt kivenne és azt elkölné másféle célokra, amelyek az utódokat kevésbé érdekelné, esetleg luxuscélokra.

Kérem a t. földművelésügyi miniszter urat, hogy a vágási forduló leszállítását csinálja vissza. Ez csak most kezdődött, elég idő van tehát ennek reparálására. Ne szolgáltasson maga az állam rossz példát a magánbirtokosoknak.

Meg kell itt emlékezmem még egy szomorú tételről, amely az átmeneti hitelek közt szerepel, ez az erdészeti kísérletügy, amelyre az eddigi 8000 pengővel szemben 5000 pengő van előirányozva. Ezen a tételen, ha nem lenne olyan szomorú, mosolyogni kellene. Hiszen az erdészeti kísérletügynek különösen a mai körülmények közt rendkívül tág a munkaköre. Rendkívül sok probléma vár megoldásra. Ha mi a többtermelést el akarjuk érni, akkor eljárásokat kell kidolgoznunk, ki kell tanulmányoznunk a mai Magyarország erdőtalajának egy-egy részét, hogy meg tudjuk mondani előre, hogy hová mit kell ültetni és mily sikert várhatunk az erdősítéstől. Különösen az Alföld fásítására nézve áll ez. Az alföldiek jól tudják azt, hogy mily változatos az Alföld talaja, hogy az az egyenlőnek, homogénnek látszó nagy síkság lépten-nyomon mily változatosságot mutat fel termőképesség dolgában. Hiába erdősítünk egy területet egészen egyforma csemetével, rövid idő múltán azt tapasztaljuk, hogy egyes helyeken szépen megy az erdősítés, egyebütt pedig teljesen üres foltok maradnak, másutt csak tengődnek a fiatal csemeték. Alapos vizsgálatra van szükség, hogy rendszer dolgoztassék ki az olyan jelek biztos felismerésére, amelyekből az alkalmazandó talajművelési mód és az alkalmazandó fafai megválasztásánál ki lehet indulni. Ide alapos, tudományos alapon nyugvó talajbiológiai kutatások szükségesek; megvizsgálandó a talajnak fizikai,

kémiai összetétele, mikroflórája és faunája stb. Ehhez azonban pénz kell, ezt 5000 pengővel meg sem lehet kezdeni.

Azután itt vannak a mi szikeseink. Tudjuk, hogy a szikések nagy-része teljesen hasznavehetetlen a gazdaság részére. Erre nézve is vannak elvértve kísérletek. Rájöttek arra, hogy ha sikerül a szikésen az erdőt megtelepíteni, annyira, hogy a csemeték már beárnyékolják a talajt, akkor nem kell a szikes kivirágzástól tartani. Addig van nehézség, amíg a talaj beárnyékolása nem sikerül. Ezt eddig csak nagy költséggel tudtuk elérni. Most oly rendszert kellene kidolgozni, amely elfogadható és gyakorlatban keresztülvihető módon tenné lehetővé ennek a feladatnak megoldását.

Meg kell emlékezmem a fatermelési táblák szerkesztéséről is. A fatermelési táblák oly tapasztalati adatokat foglalnak magukban, amelyek lehetővé teszik, hogy a fajaj, a termőhely és a kor funkciójaképpen lehessen belőlük a fatömeget, a növedéket és a többit megállapítani. Ezek nélkül rendszeres erdőgazdaságban alig lehet megmozdulni. Erre alapítja számítását az erdőrendező, ezen az alapon számítják ki a hozadékot, végzi az erdőértékszámítási és nyereségszámítási műveletek egyrészét az erdőgazda, úgyhogy ezért nagyon kívánatos volna, ha megfelelő fatermelési tábláink volnának. Magyarországra nézve csak a múlt század közepéből származó, a régi Osztrák-magyar monarchia egész területére készült ily táblázatok vannak, amelyek teljesen elavultak és a mai gazdálkodási módszereknek nem felelnek meg. Míg Németországban se szeri, se száma a kitűnő fatermelési tábláknak, itt Magyarországon nincs semmink. Ez óriási hiba, amelyen szintén segíteni kellene és a minisztérium el is rendelte körülbelül tíz évvel ezelőtt a táblázatoknak a hazai vizsgálatok alapján való felállítását, de eddig egy fillért sem adott rá.

Igy vagyunk a publikációkkal is. Hiába kísérletezünk, — mert hiszen kísérletek folynak magánúton, magánosok segítségével — ha nincs módunkban azok kellő publikálása. Tehát az irodalmi rész is megoldandó volna. Ezt is csak bizonyos támogatással lehet elérni. Azelőtt az Országos Erdei Alap tetemes összegeket fordított évről-évre az ilyen irodalmi és kísérleti munkálatok segítézésére. Az Országos Erdei Alapot az 1879. évi XXXI. t.-c. kreálta és később az 1923:XX. t.-c., amely egyenesen az Országos Erdei Alapról szól, szintén gondoskodott az alap bevételeiről. E bevételeknek egyrészét a kihágásokból befolyó büntetési pénzek bizonyos hányada képviselte, amely ezelőtt az összes ilyen büntetési pénzeknek körülbelül 16—17%-a volt, ami az utolsó békepentádban átlagosan 180.000 aranykoronát tett ki. Ebből lehetett valamit csinálni és lehetne ma is, az 1925-i költségvetés azonban ezt az összeget egyszerűen, mondjuk, konfiskálta úgy, hogy ezek a bevételek befolytak az állami bevételek feneketlen zsákjába. anélkül, hogy attól az évtől kezdve az Országos Erdei Alap csak egy fillért is látott volna belőlük. Így tehát az Országos Erdei Alap legfőbb jövedelmi forrásától van megfosztva és kísérletezésekre nem igen áldozhat semmit. Éppen azért ez az 5000 pengő még kevésbé indokolt, mint indokolt volna akkor, ha az erdei alapnak erre a támogatására számítani lehetne. Kérem a t. földművelésügyi miniszter urat, gondoskodik arról, hogy legalább 50—100.000 pengő állion a célok rendelkezésére, amit el lehetne érni akképpen, hogy az 1923:XX. t.-cikknek intézkedéseit a jövőre nézve ismét érvénybe léptétnék.

Most folynak külföldön mindenütt a racionalizálási kísérletek is, különösen az erdőhasználat terén. Nálunk is folynak ilyenek megint csak magántámogatással. Németországban ezekkel a racionalizálási kísérletekkel 30—40%-os megtakarításokat tudtak az erdőhasználat terén, illetve annak egyes részeiben elérni. Mindenesetre fontos közgazdasági érdek

volna reánknezve, hogy ilyen kísérleteket mi is folytassunk és a mi viszonyainkhoz alkalmazva azokat, a leghelyesebb eljárásokat állapítsuk meg.

Ki kell még térnem a személyzeti kiadásokra is, amelyek szintén apadást mutatnak. Mint méltóztatnak tudni, a pénzügyminiszter úr ő nagyméltósága egy tervet dolgozott ki, amely szerint az állami alkalmazottak létszáma hat év alatt 10 százalékkal kell hogy apasztassék. A földművelésügyi tárca tisztviselőinek, illetőleg alkalmazottainak létszámában ez az apasztás, ha az erdőtisztai létszámtól eltekintünk, 6 százalékra rúg. Az erdőtisztai létszámnál ezzel szemben 21 százalékot tesz ki, nyilvánvaló tehát, hogy az erdőtisztai létszám apasztása sokkalta, kétszeresen felülhaladja azt a mértéket, amelyet átlagosnak vett a pénzügyminiszter úr; felülhaladja akkor, amikor ilyen nagymértékű létszámcsökkentésre ennél a státusnál igazán nincs meg az alapos ok, sőt amikor ellenkezőleg áll a dolog, mert hiszen az erdőtisztek a mai státus mellett is alig tudják hivatásukat kellőképpen teljesíteni.

Az erdőtörvény az összes erdőt állami felügyelet alá helyezi; az erdőknek körülbelül fele az erdőtörvény 17. §-ának hatálya alatt áll, amely előírja az üzemterv szerinti kezelést. Az állam ellenőrző szerveinek tehát minden évben kötelességük az összes, ellenőrzésükre bízott birtokokat beutazni, kötelességük meggyőződni arról, hogy a törvény kellőképpen végre van-e hajtva, illetőleg az üzemtervvel szemben nem követtek-e el áthágásokat. Ez nagy munka, ezt eddig is alig győzte a személyzet. Hogyan fogja ezután győzni kisebb személyzet, még hozzá kisebb útköltségekkel? Mert az útköltségeket is 300 ezer pengőről 180 ezer pengőre redukálták, tehát 40 százalékkal apasztották!

Az 1898:XIX. t.-c állami kezelésbe jutalta a községi és némely más erdőt. Itt az összes teendőket az állami közegek látják el, kivéve a pénz-és anyagkezelést; helyenként azt is, ahol erre külön szerződés áll fenn. Mármost, ha az erdőtiszteknek megtiltják, hogy ők a helyszínére, kiszálljanak, — mert hiszen az utazási költségeknek ilyen mértékű redukálása ezt jelenti, sőt egyenesen tiltó rendeletek is jelennek meg — hogyan teljesíthetik ezek kötelességüket? Kérdezem: hogyan lehet erdőgazdaságot a zöld asztal mellől vezetni? Hiszen a legnagyobb abszurdumok sülnek így ki! Hogyan jelölje ki a vágásokat, hogyan ellenőrizze az erdősítések, hogyan vezesse az erdőápolási munkákat az erdőtiszt, ha nem szabad az erdőbe kimennie? Ilyen módon az állami erdőhivatalok valóban csak pius masculus-okká válnak.

Ez szügyenteljes foltja ennek a költségvetésnek, s a jövőben nem volna szabad ennek így maradnia, mert hiszen ez kellemetlen jogi következményekkel is járhat. Tudnunk kell ugyanis, hogy a községek az erdőtisztek fizetéséhez hozzájárulnak, bizonyos évjáradékot fizetnek, ők tehát joggal követelhetik meg azt, hogy az állam szakszerűen kezeltesse az ő erdejüket, hogy az az erdőtiszt kiszálljon a helyszínére, tanácsokkal szolgáljon és vezesse, irányítsa a munkálatokat. Bizonyosfokú jogtalanság is van tehát tulajdonképpen abban, ha őket egészen elzárják a kiszállások lehetőségétől.

Hogy tényleg hátrányokkal jár és már eddig is érezhető ennek a főnök állapotnak kihatása, az megállapítható a statisztikából, amely szerint az erdősítési hátralékok az országban évről-évre növekszenek; két év alatt 36%-kal növekedett ez a hátralék. Hasonlóképpen növekszenek a kopár területek is, ahelyett hogy fogynának, növekszenek, mert az erdőtisztai személyzet nem tudja kezében tartani a kopárok erdősítését.

Ha már személyzeti dolgokról és személyi ügyekről beszéltem, fel kell hívnom a pénzügyminiszter úr ő nagyméltóságának figyelmét egy

bizonyos nyugdíjas tisztviselőcsoport sérelmére is. A nyugdíjasok rendkívül sokféle kategóriába vannak beosztva s már ezen a téren is nagyon jó volna bizonyos egységet teremteni. Van azonban egy olyan kategória, amely az összes többinél rosszabbul járt; szerencsére nem sokan vannak benne. Tudjuk, hogy az 1925. évi 7000. sz. miniszteri rendelet az állami tisztviselőket A.- és B.-csoportba sorozta. Körülbelül novemberben jelent meg ez a rendelet és hatálya július elsejéig visszamenőleg állapított meg. De mintha megbánták volna ennek a visszamenő hatálynak a rendeletbe való bevételeét, utólag még egy pontot fűztek a rendelethez, a 101. pontot, amely azt a rendelkezést tartalmazza, hogy (olvassa): „azoknak a tisztviselőknek nyugdíját, akik 1925. évi július hó 1-je után, de ugyan-ezen év november 1-je előtt nyugdíjaztattak, a B. fizetési csoportnak megfelelő összegben kell megállapítani, még akkor is, ha a rangsorozati beosztás szerint ezek a tisztviselők a A. fizetési csoportba lettek volna besorozhatók”. Ime, tehát ezzel a nyugdíjasoknak egy bizonyos részét erősen, igen érezhetően sújtották, mert körülbelül egy fizetési osztállyal alacsonyabb nyugdíjat kaptak, mint kaptak volna különben.

De tetézi ezeket a bajokat az 1927. évi 6670. sz. miniszterelnökségi rendelet, amely azt mondja, hogy (olvassa): „az 1925. évi július hó elseje előtt nyugdíjazott állami tisztviselők ellátási díját a 65 éves, életkor betöltése után az 1925. évi 7000. M. E. számú rendeletben említett A. fizetési csoportnak megfelelő összegben kell megállapítani.” Ez tehát egyébként nagyon helyes intézkedés volt, de ismét azt az előbbi csoportot sújtotta, mert hiszen ők, akik véletlenül július elseje és november elseje közt mentek nyugdíjba, ebben a kedvezményben már nem részesülhettek. Vége azután megjelent az 1927. évi 9000. sz. miniszterelnöki rendelet, amely annak a bizonyos 10 százalékos fizetés- és nyugdíjemelésnek megállapításáról szólt. Ebből is kizárattak azok a tisztviselők, akik 1925. július elseje és november elseje között mentek nyugdíjba. Ha tehát valaki véletlenül az ő privát szerencsétlenségéből kifolyólag éppen e négy hónap valamelyikében ment nyugdíjba, akkor az összes kedvezményektől elesett.

Ez nem méltányos állapot, ez nem igazságos dolog, ezen segíteni kellene és lehetne is, mert mint előbb említettem, ilyen tisztviselő tulajdonképpen nagyon kevés van. Számokkal nem szolgálhatok, csak ezt az egyet tudom, hogy a földművelésügyi tárcá ügyköréhez tartozó nyugdíjas tisztviselők száma 1200-on felül van és ezek között mindössze hatan vannak ilyenek. Az igazságügyi tárcánál ilyenek nem lehetnek, mert hiszen a bíróságnál és az ügyészségnél nem volt B-lista; úgyszintén a honvédelmi tárcá sincs érdekelve ebben, mert a katonaságnál sem volt B-lista. A többi tárcáknál valószínűleg ugyanilyen kis arányban vannak, tehát csak néhány tisztviselőről van szó. Ezeket segíteni kellene, mert nem viselheti az állam a felelősséget azért, hogy a nyugdíjasok egy kis csoportja azt mondhatta, hogy velük szemben méltatlanul és igazságtalanul jártak el. Ezeknek a tisztviselőknek a kérését, akik hozzám fordultak, én teljesen magamévá teszem, annyival is inkább, mert hiszen ezek a tisztviselők mind kitüntetéssel mentek nyugdíjba. Van köztük egy földművelésügyi minisztériumi helyettes államtitkári címmel kitüntetett tisztviselő, aki kormányzói elismerésben részesült, két miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel, egy gazdasági főtanácsosi és miniszteri tanácsosi címmel kitüntetett, egy gazdasági főtanácsosi és egy főerdőtanácsosi címmel és jelleggel kitüntetett tisztviselő, ezek tehát kivétel nélkül mind kitüntetett, a 35. évüket derekasan végigszolgált tisztviselők. E mögött a 101. pont mögött tehát nem lehet valami büntető szankció elrejtve. Ez egy ötlet volt akkor, nem lehet most már megállapítani, hogy mi volt az oka, hanem ezt reparálni kérem.

Kérésemet a következőképpen formulázom meg. Az A. és B. fizetés-csoport közötti fizeteskülönbözet fedezetéről az 1931—32. évi állami költségvetésben az „Egyéb pótlékok” között gondoskodás történt a még szolgálásban levő állami stb. tisztviselőkre nevezve az 1931. évi július hó elsejétől kezdve, — tudniillik a B-lista el van törölve. Ez az elbánás egyidejűleg kiterjesztendő volna azokra a nyugdíjazott állami stb. tisztviselőkre is, akik az 1925. évi július hó 1-től november 1-éig terjedő időszak alatt nyugdíjaztattak és rangsorozati beosztás szerint az „A” fizetési csoportba lettek volna besorozandók.

Végül, mélyen t. Felsőház, meg kell itt még említenem a soproni magyar királyi bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola ügyét is. (*Halljuk! Halljuk!*) Ez a főiskola, mint méltóztatik tudni, — hiszen a parlament előtt is többször volt már erről szó — Magyarországnak legrégebb műszaki jellegű főiskolája. Sőt egész Európában és az egész világon alig akad egy vagy maximum két főiskola, amely ebben a tekintetben felvehetné a versenyt a régi selmeci főiskolával, amely már 1763-ban főiskolai jelleggel birt. Ez a főiskola a külföldi hasonló célú és irányú főiskolákkal szemben határozott inferioritásban van abban a tekintetben, hogy nincs felruházva még a doktorráavatás és a magántanári habilitáció jogával.

Ezelőtt nyolc évvel a minisztérium elrendelte a főiskola új szervezeti és ügyviteli szabályzatának felterjesztését. Ez meg is történt, de nyolc év óta erre választ nem kaptunk. Annak idején, minthogy itt elvi kérdésről volt szó, a pénzügyminiszter út áttette ezt a szabályzatot a kultuszminiszter úrhoz megnyilatkozás végett. A kultuszminiszter úr pedig kiadta a műegyetemnek, amelyet a legautentikusabbnak tartott arra, hogy ebben a dologban nyilatkozzék. A műegyetem, mely ami főiskolánkat, melyet itt képviselni van szerencsém, mindig egyenlőrangú intézménynek tartotta, egyhangúan magáévá tette a főiskola ügyét és egyhangú partolással terjesztette fel a szabályzatot a kultuszminiszter úrhoz. A kultuszminiszter úr akkor szintén meleghangú pártfogással, sajátkezü aláírásával küldte azt vissza a pénzügyminisztériumba. És mégsem történt semmi.

Amint hallom, később a kultuszminiszter úr megváltoztatta felfogását és most azon az állásponton van, hogy, bár ezt a kérést jogosnak véli, kultúrpolitikai szempontból nem tartja azt keresztülvihetőnek, mert csak olyan főiskolának lehet joga doktorokat és magántanárokat avatni, amelyek a kultuszminisztérium fennhatósága alá tartoznak. Ezzel szemben akárhány külföldi példára lehet hivatkozni, olyan bányászati főiskolákra, amelyek a pénzügyminisztérium alá tartoznak, olyan erdészeti főiskolákra, amelyek a földművelésügyi minisztérium alá tartoznak, amelyek fel vannak mégis hatalmazva a doktorrá avatásra; avatnak bányászati tudományok doktorává, avatnak erdészeti tudományok doktorává és a többi doktorokra ebből abszolúte semmiféle hátrány nem származik, ez rájuk nézve abszolúte nem lehet lekicsinyítő, hiszen ezek a tudományok is magas fokon állanak manapság. Ha a kényes külföldi megteszi ezt, akkor megteheti a szegény Magyarország is.

De igen nagy hiba az, hogy az utódállamokban is megszerezhetik ök a doktori oklevelet úgy a bányászati, mint az erdészeti szakon, csak éppen nálunk nem. Ők tehát joggal hivatkozhatnak inferioritásunkra. Amikor mi lépten-nyomon hangoztatjuk, hogy a mi kultúrfőenyűnket a külfölddel szemben s különösen az utódállamokkal szemben meg kell őriznünk és fenn kell tartanunk, akkor nem érhető az a felfogás, hogy nálunk a bányamérnöki, kohómérnöki és erdőmérnöki szakoktatás legfőbb szerveinek ezek az egyetemi jellegű attribútumok nem volnának megadhatók. Ha a főiskola nem is kapja meg az egyetem címét, de a doktorráavatás és magán-

tanári habilitáció jog neki megadandó volna, ennek haszna a tudományos munka fejlesztése, az ambíció serkentése, a tanári szukreszcencia nevelése szempontjából elvitathatatlan. Én tehát mély tisztelettel kérem a pénzügyminiszter és a földművelésügyi miniszter urakat, hogy méltóztassanak a kultuszminiszter úrral egyetértőleg valamelyes platformot találni, amelyen ezt a régóta vajdó kérdést végre egyszer közmegelegedésre megoldhatnák.

Mayer János földművelésügyi miniszter: Mélyen t. Felsőházi! Fekete Zoltán felsőházi tag úr kifogásolja az erdősítési és fásítási költségvetés csökkentését. Idevonatkozólag már voltam bátor József főherceg ő királyi Fenségének beszédére válaszat megadni. Kifogás tárgyává tette, hogy a miskolci erdőgazgatásnál a vágásfordulót 100 évről 80 évre szállítottuk le és azt állítja, hogy ha az állami erdőkben történik ilyen intézkedés, akkor hogyan várhatjuk azt, hogy a fennálló rendeleteknek és törvényes feltételeknek a magánerdőbirtokosok megfeleljenek? Nagyon tévesen van informálva a t. felsőházi tag úr, mert a vágásfordulónak 120 évről 100 évre való leszállítása volt szóban, de ez sem történt meg, tehát semmiféle változás nem történt a vágásfordulón. Az az állítás tehát, amelyet a felsőházi tag úr itt megkockáztatott, hogy az a rendkívüli fahasználat azért volt szükséges, hogy a tárca valamilyen luxuskiadásokat fedezzen ebből, szintén nem áll, mert semmiféle luxuskiadás rendkívüli fahasználatból kifolyólag nem eszközöltetett.

Örömmel látjuk, hogy a főiskola képviselője ezúttal részletesen tér ki a magyar erdőgazdaság sokirányú panaszainak jelentékeny részére

Bár nem osztjuk a felhozottakat minden tekintetben, így különösen a magas vágásfordulók tekintetében nem.

Nem győzzük eléggé hangsúlyozni, hogy ennek a kérdésnek az elbírálásánál az erdészt nálunk háttérbe szorítja a magyar erdész.

Nincs az a szaktudósunk, aki a magasabb vágásfordulóra való áttérést a hozadékterület és így közvetve a hozadék csökkentése nélkül meg tudná oldani, mert hiszen a gyérítési és egyéb ellenérték gyanánt számításba venni szokott faanyagokat az alacsonyabb vágásforduló mellett éppen úgy igénybe lehet és igénybe kell venni, mint a vágásforduló felemelése esetén.

Bármennyire előnyösnek tartjuk is a magas vágásfordulójú szálerdőt, mégis ebből a szempontból az általános erdőgazdasági ideált másodsorba vagyunk kénytelenek szorítani a magyar szükséggel szemben.

Akik közvetlenül ismerjük az ország fogyasztását, igen jól tudjuk, hogy azok a különleges vagy nagyméretű választékok, amelyeknek használata a fémekkel és egyéb anya-

gokkal szemben napról-napra jobban háttérbe szorul, a magyar fogyasztásnak mennyiségileg és értékbelileg is aránytalanul kis százalékát teszik ki s a tömegtermékek azok, amelyek rettetes teher gyanánt nehezednek a külföldi beszerzés révén egész közgazdaságunkra.

Be kell látnunk, hogy ez a megnyomorított csonka ország nem áldozhat évről-évre százmilliókat a vérrel áztatott magyar föld és a veritékes magyar munka gyümölcséből azért, hogy az erdőgazdaság ebből a szempontból is közelebb jusson a külföldön sem gyakori eszményi erdőgazdaságok állapotához.

És bennünket az önvédelem irányít akkor is, amikor a közel szomszédok termelését a magunk termelésének fokozása révén csökkenteni kívánjuk elsősorban a legjelentősebb tömegtermékben: tűzifában.

Mert meg fognak szűnni vagy legalább is erősen redukálódni a nagykiterjedésű tarvágások a Tisza, a Maros, a Körösök forrásvidékén abban az esetben, ha az itt termelt tűzifatömegek nem találnak nálunk biztos piacra.

Pedig ezeknek a lepusztított területeknek hordaléka az, ami az említett folyók medrének állandó feltöltésével és az árvízveszedelem állandósításával még egyéb gazdasági ágainkat is elpusztulással fenyegeti, azonkívül, hogy kereskedelmi forgalmunknak igen jelentékeny részét a külföldre vonzza.

Ezért — bár teljesen megértjük, hogy az erdőrendezés tudós tanára az eszményi célt tartja szem előtt — a magunk részéről fenntartjuk azt a törekvésünket, hogy még a vágásfordulók bizonyos mértékű leszorítása árán is fedezni iparkodjunk az alárendeltebb tömegtermékekben mutatkozó szükségleteinket s csak akkor térjünk át a tartalékoló politikára, amikor a jobbkarba hozott erdők megszorodott növedéke és az újonnan létesített erdők hozadékai ezt a külföldi behozatal fokozása nélkül is lehetővé teszik.

Nagyon sajnáljuk, hogy a miniszter úr válaszában egyáltalán nem tért ki az erdőgazdaságnak igen sok súlyos panaszára, így a létszámapasztásra, a kísérletügyekre, a főiskolára, az utazási költségek indokolatlan csökkentésére stb.

Reméljük, hogy ez a hiányosság csak a tárgyalás céljaira

rendelkezésre állott idő rövidségének következménye, nem pedig annak, mintha a miniszter úr ezeknek a kérdéseknek nem tulajdonítana kellő fontosságot.

2.

Programbeszéd.

Az egyik kormánytámogató lapból idézzük a következőket a földművelésügyi miniszter úr programbeszédéből:

„A miniszter jövő tervei. Ezután a jövő terveire tért a miniszter. Jövőben elsősorban az erdősítés és a fásítás problémáival kíván foglalkozni. A csonka országnak kétmillió hold erdeje van, ez azonban az állam hatmilliós faszükségletét nem tudja fedezni. Az utolsó három évben 500 milliót fizettünk ki a külföldnek fáért, ezzel szemben búzáért csak 386 milliót kaptunk. Ezen a téren messzemenő programot dolgozott ki, bár ez csak a jövő nemzedék javára szolgálhat.“

Hálás köszönettel nyugtázzuk az ígéretet, amellyel a miniszter úr jövő programjának élére az erdősítés és fásítás kérdését állította, azt a kérdést, amelynek dülőre juttatásáért annyi idő óta harcolunk.

Szükségesnek tartjuk az ígéretet itt szószerint megismételni, mint bizonyítékát annak, hogy panaszaink ma már *minden* illetékes fórumhoz eljutottak és álláspontunkat mindenütt elfogadják

És ezt az ígéretet nyilván fogjuk tartani.

Hivatkozni is fogunk rá.

És pedig elsősorban akkor, amikor a foganatosításra kerül a sor, tehát nemcsak a jövőévi költségvetés tárgyalása alkalmával, de már azt megelőzőleg is.

Mert erre a célra kell pénznek lenni és van pénz.

Csak az kell, hogy az ígéret a választás után akarattá váljék.

Hiszen az általunk javasolt fedezetet, a favámot, a kormány már részben bevezette.

Az e címen eddig befolyt jövedelmet hatszázezer pengőt meghaladó összegre becsüljük, ami az év végéig meg fogja haladni a hatmilliót.

Mi arra kérjük itt a miniszter urat, követelje ezt az összeget a legtermészetesebb céljára: a magyar erdőgazdaság talpraállítására.

Mert ez a kérdés már megoldott kérdés, csak egy hiányzik hozzá: a pénz.

3.

Tüzifatermelésünk jövője.

Az a rettenetes katasztrófa, ami a búzaárak gyors visszaesésével a mezőgazdaságot érte, intő példaként szolgálhat arra, hogy a gyors tempójú árleszállítás bármely gazdasági ágat a legnagyobb veszedelembé sodorhatja.

Ez a veszedelem sohasem mutatkozott fenyegetőbbben a csonka ország erdőgazdaságának legfőbb jövedelmi forrását alkotó tűzifa termelésénél, mint éppen ma.

A három év előtti kemény tél, amely behozatalunkat két éven át kb. 160.000 vagon tűzifára fokozta, a régebbi készleteket fölemésztette s a megnyilvánuló nagy kereslet, az elhelyezés könnyűsége a termelések bizonyos mértékű fokozásához vezetett.

Két egymásután következő enyhe tél és az általános pénztelenség rövidesen megmutatták, hogy a fák e téren sem nőhetnek az évig.

Bár behozatalunk az elmúlt évben 25%-kal esett a maximális behozatal alá, mégis a magyar termelés vasúti szállításra szánt készleteinek több mint fele december végén értékesítetlenül hevert az erdőn és a rakodókon.

A magyar termelés szorongatott helyzetén az időközben kiütött cseh vámháború, valamint a tarifakedvezmény és vám sokat könnyítettek.

Nem szabad azonban azt hinnünk, hogy a kérdés ezzel nyugvópontra jutott volna.

Ne feledjük el, hogy határaink közelében több mint kétszerese áll kitermelve annak a tűzifamennyiségnek, amit országunk normális viszonyok mellett a magyar termelésen felül felvenni és fogyasztani képes.

Foglalkoznunk kell tehát a kérdéssel annál is inkább.

mert, amit mindnyájan nagyon jól tudunk, az ideszánt tüzfakészletek jelentős része az annyit propagált import bükkfa.

A bükk pedig romlandó és a két éven túlterjedő tárolást nem igen bírja.

Kétségtelen következmény lesz az árak erős visszaesése és az erős kínálat, amit már eddig is látunk.

Ebből a szempontból pedig maga a tarifális és vámvédelem a magyar termelés védelmére nem elegendő.

Mihelyest a normális szükségletnek megfelelő külföldi tüzfamennyiség értékesítve esz, következik a mértéktelen árukínálat, bármilyen áron, mert hiszen a külföldi termelő célja egy lesz: menteni, amit lehet.

Ez pedig halálos dőfést jelent nemcsak a termelőre, aki a kerükltségén alul maradó eladási árakkal lesz kénytelen versenyezni, de a kereskedőre is.

Mert a drágábban vásárolt készleteket, illetőleg azok értékesítési lehetőségét rettenetes sullyal fogja nyomni a napról-napra olcsóbb árakon felszínre jövő kínálat.

A piac védelmére van feltétlenül szükségünk.

Korlátozni kell mennyiségileg a külföldi tüzfabehozattal és pedig arra a mértékre, amekkorára szükségleteink ellátása céljából a belföldi termelésen kívül feltétlenül szükségünk van.

Meg kell védenünk bármilyen kényszereszközzel is a magyar tüzfát attól az egészségtelen versenytől, amely a gabona-termelés sorsára juttathatná.

A legegyszerűbb önvédelem diktálja ezt.

Napról-napra vetődnek föl a külföldi államokkal folytatott tárgyalások során is a különböző eszmék (monopólium, garanciális szerződés, kiviteli központ stb.), igazolva azt, mennyire érzi mindegyik kormányzat annak a szükségét, hogy a belföldi termelést még a legerősebb kényszereszközökkel is jövedelmezővé tegye.

Mert azzal tisztában kell lennünk, hogy a mások részére termelő munkának elengedhetetlen alapfeltétele a jövedelmezőség.

Az olyan termelési ág pedig, amelyik jövedelmet nem nyújt, elsorvad

Fölöslegesnek tartjuk itt részletezni, mit jelentene a jelen

és a jövődő szempontjából amúgyis sínylődő erdőgazdaságunk, faiparunk és fakereskedelmünk teljes elsorvadása.

A teljes gazdasági pusztulás első indító jelenségét látnánk benne, mert hiszen — amint azt már sokszor kimutattuk — teljesen kiszolgáltatna bennünket a külföldnek.

Ennél a kérdésnél égetően fontosabb és sürgősebb kérdése a magyar erdőgazdaságnak nincs.

Tárgyalások folynak minden irányban, a legilletékesebb tényezők foglalkoznak a kérdéssel s mi bizton reméljük, hogy mihelyest a választások hullámai elsímulnak, sikerül a kérdést megfelelően megoldani.

Mert ha a megoldás az ősz elejéig be nem következik, az erdőgazdaságok és termővállalatok legtöbbje felett meghúzzhatjuk a lélekharangot.

4.

A vadászat ügye.

A Magyar Vadász Ujság június 10-iki és július 1-i számaiban „Megkongatjuk a vészharangot“ és „A vészharang és az Erdészek“ cím alatt két cikk tárgyalja Prónay földművelésügyi államtitkár úrnak azt az állítólagos intézkedését, amellyel a vadászati ügyek intézését az erdészeti főosztályhoz tette volna át.

Az elsőben „Kő“ név alatt rejtőzködő szerző kongatja a vészharangot, a másokban „Zöldkabátos“ név alatt rejtőző cikkíró — valószínűleg egyik kollégánk — védekezik igen szerény és mérsékelt hangon a „Kő“ cikkében elhangzott lehetetlen állítások ellen. Ezt a cikket azonban az említett ujság szerkesztője kíséri olyan megjegyzésekkel, amiket egyáltalán nem hagyhatunk szó nélkül.

„Kő“ cikkéből szószerint idézünk két bekezdést: „Ott, ahol az erdőmérnök hivatásának élhetett, ott a vadállományban kerékkötőjét látta erdőgazdasági sikeres működésének.

Most elképzelték, hogy a minisztériumban, ahol a vadászat ügyét vérbeli erdészek intézték, mennyire szívükön viselhetnék a vadászat érdekeit is?“

Engedje meg nekünk „Kő“ úr azt, hogy mi, erdőmérnö-

kök, akik közül akárhányan már ugyanannyi időn át éltünk hivatásunknak, amennyi időn át „Kő“ úr vadászott, magunk mondjuk meg azt, mit látunk mi a vadállományban, mert ezt talán mégis mi tudjuk jobban!

Elsősorban a nagyvadállományról beszélünk, mert hiszen ez az, ami a vadászat kultiválásánál a legkülönlegesebb, de egyúttal legjelentősebb szerepet viszi s amely az erdőgazdaságtól elválaszthatatlan.

A vadállomány igenis tartozéka az erdőnek és nem megfordítva.

A magyar nagyvadállomány tenyésztésének és védelmének multja a magyar erdészeti személyzettől elválaszthatatlan.

Az észak-keletmagyarországi leghíresebb szarvasvadászterületek még a 90-es évek elején is túlnyomó részben az ottani kincstári erdőtisztikar bérletében álltak.

Az ő kezelésük alatt fejlődött és szaporodott el az a vadállomány, amelynek trofeáival a későbbi nem erdész, de azéri vérbeli vadász-bérlők igen sok díjat vittek el Nagymagyarországnak a mostaniaknál sokkal kiadósabb agancskiállításain.

Nemcsak Csonkamagyarország, de Nagymagyarország területén is a vadeldorádók legalább 90%-án az erdőtisztai és altisztikar kezemunkája és számtalan vértanút kivánt önfeláldozása nevelte és szaporította azt a vadállományt, amelyben a „nem erdész-vadászok“ nemes sportszenvédelye bőséges kielégítést talál és talált.

A régi kincstári területek legelismertebb vadászbérlőinél (József főherceg Öfensége, gróf Nádasdy, gróf Teleki Samu id. gróf Eszterházy László stb.) az általuk bérelt kincstári vadászterületeken fölmerülő vadászati teendőket is az államerdészeti tisztai és altisztikar látta el, s méltóztassék az illetőket megkérdezni, hogy milyen eredménnyel.

Ebből a szempontból Magyarország első vadászainak mi azokat a birtokosokat tartjuk, akik saját területükön nevelik és vadásszák a vadat. Ezeknél pedig a vadászat intézése, mondhatjuk kivétel nélkül, az erdőtisztikar kezében van.

Utal „Kő“ arra is, hogy boldogemlékü Darányi miniszter a vadászatot külön ügyosztályként szervezte a földművelésügyi minisztériumban.

Ne felejtse el azonban a cikkíró, hogy a „földmivvelésügyi minisztérium Baross Gáborja“, amint ő a legnagyobb magyar földmivvelésügyi minisztert nevezi, az elkülönített vadászati és fürdőügyi osztály élére boldogult Csik Imrét állította, aki pedig eddig az időpontig már több mint 30 évet töltött erdészeti gyakorlati szolgálatban és természetesen okleveles erdőmérnök is volt.

Még egy részt idézzünk „Kő“ úr cikkéből:

„Nem akarunk mi senkit sem bántani, mindenki jól tudja, hogy a mi erdőmérnökeink a világ legképzettebb szakemberei, de mert ép ily jól képzett erdészek, a vadászat ügyét és érdekeit nem képviselhetik, mert e kettő — ellentétes!

A magyar vadászat már nem sport, hanem egy igen fontos és nagy hasznot hajtó gazdasági tényező, aminek érdekszárait meglazítani nagy gazdasági krízist jelentene.“

A leghatározottabban tiltakozunk „Kő“ úrnak az ellen az állítása ellen, hogy az erdőgazdaság és a vadászat érdekei ellentétesek.

Ellentétről csak ott lehet szó, ahol az egyiknek az érdekeit a másikéval szemben túlzottan előtérbe tolják

Ahol pedig ilyen kérdés elbírálásáról van szó, ott az elbírálásra csak az lehet hivatott, aki mind a kettőhöz ért.

Már pedig azt egész nyugodtan állítjuk azok után, amiket írtak, hogy az erdőgazdasághoz mégis *csak* mi értünk s ezt az állításunkat majd ott fogjuk igazolni, ahol a már említett szerkesztői kommentárnak a közgazdasági vonatkozásaira is kitérünk.

Az a jegyzet, amit a Magyar Vadász Ujság szerkesztője „Zöldkabátos“ kollégánk cikkéhez fűz, megérdemli azt, hogy teljes szövegében közöljük le, már csak azért is, hogy erdőmérnök kollégáink a lapnak az erdőgazdaság ügyei iránt mutatott meleg érdeklődéséről és kiváló hozzáértéséről tájékoztatást kapjanak.

„Zöldkabátos“ közleményéből sajnálattal kell megállapítanunk, hogy „Kő“ cikkét félreértették. Dehogy is akar ő éket verni a vadászok és vadász-erdészek közé, akik tulajdonképpen annyira egyek, hogy szét sem választhatók. A vadász-erdészek különösen a magánuradalmak autódidakta kitűnő erdészei

éppúgy elibe helyezik a vadat az erdőnek, mint az erdő igazvadász birtokosa és az összes vadászok. Hiszen ha „Kő“ általában az erdészek ellen írt volna, cikke sohasem lát napvilágot. mert az erdőmérnökök között nemcsak hogy nagyon sok jóbarátom van, de néhány igazán kitűnő autódidakta szak tekintélyt is ismerek. „Kő“ a legbecsületesebb szándékkal, közérdekből, csak azért kongatta meg a vészharangot, hogy azt a jégzivataros felhőt elriassza, amely a vadászat virágzó berkeit, a vadászati ügyeknek a „minisztérium erdészeti osztályába“ való bekapcsolása révén fenyegeti! És ez a vadászati autódidaktákat nélkülöző főosztály 99%-ig csak erdőgazda, melynek felfogásán, vad iránti ellenséges érzületén az 1%-os vadász-hajlam nem tud változtatni. Az erdészeti főosztály tagjai tipikus városi hivatalnokok lettek, akik azért kéredeztek és ragaszkodnak Budapesthez, mert nem vadászok és a vadban csak az erdő kártevőjét, ellenségét látják. A vad kártételei felett csak a szenvedélyes vadász-erdészek és a magánuradal-mak erdészei tudnak átsiklani, ahol előbb jön a remek sporttá nemesedett, exportképes vadászgazdaság és csak utána következik az importra szoruló erdőgazdaság. Az igaz vadász-erdész szíve hozzá van nőve az erdőhöz, vadhoz és boldogtalan lenne, ha azt az azurkék boltozatú, fenséges zöld templomot, minden bánatot feledtető vadállományt fel kellene cserénie a nagyváros merőben idegen, dzesszbendes életével, füstös iroda zöld íróasztalával. Ezért nem lehet a minisztérium erdészeti osztályában soha nagyítóüveggel sem vadászati szakembert találni. Ezért rettegünk mi vadászok mind, annak a balkezes intézkedésnek még a lehetőségétől is, amely az Erdészeti Egyesület forszírozásának engedve, a vadászati ügyeket ennek az osztálynak a hatáskörébe utalhatná.

Amikor hazánk területén több volt az erdő, mint a mezőgazdasági terület,* az erdészeti osztály már vezette a vadászati ügyeket és megmutatta képességeit. Isten őrizzen bennünket még egy olyan korszaktól! Akkor megmértek és könnyűnek találtattak. Most a gazdasági osztályon a sor, akik között épp olyan nagy százalék a vadász. Mutassák meg, mit tudnak?

* Mikor volt ez? — Szerk.

Ha ők sem bírnak előremenni, jöjjön egy másik szakma, amely egészséges váltógazdaság végül is a legjobbaál fog megállapodni. Jelenleg a gazdák a sorosak, akiknek szintén van vadtenyésztési képesítésük (bár a bizonyítvány idevágó adatainak semmi jelentősége sincs) és valljuk meg őszintén, több jogot is formálhatnak a vadászati ügyekhez, miután kis hazánk területén jelenleg a mezőgazdaság és apróvadállomány dominál.

Ami pedig a „Zöldkabátosnak“ azt a meggyőződését illeti, hogy az államtitkár úr úgy a mult, mint a jelen valódi helyzetét teljes meztelenségében ismeri, sajnálattal vagyunk kénytelenek kijelenteni, hogy ebben a tekintetben mi nem nézünk olyan bizakodó szemmel a jövő ölé, imnt „Zöldkabátos“. Az az intézkedés ugyanis, hogy a vadászati ügyek lehető legtökéletesebb vezetését dr. Marton. Andor osztálytanácsos elhelyezésével megbontotta és megbénította, arra vall, hogy a valódi helyzet és titkos rúgókat éppúgy nem ismeri, mint a vidéken lakó vadász-erdészek. Szerk.“ A szerkesztő úrnak ehhez a megjegyzéséhez van néhány szavunk.

Elsősorban egyáltalán nem tudjuk megérteni, hogy akkor amikor a magyar vadászati irodalom „vadászvizsgát“ követel, miért lehet a vadászat intézésénél az erdőmérnöki karnak hátrányára az, hogy ő elméleti képesítést is szerzett ezen a téren és azt Európa második legrégebb, Magyarországnak pedig kifejezetten legrégebb és Európaszerte elismert műszaki főiskolájának bizonyítványával igazolni tudja.

A magánuradalmak erdőtisztikara nevében is a leghatározottabban tiltakozunk az ellen a beállítás ellen, mintha ők a vadat elibe helyeznék az erdőnek.

Engedje meg nekünk a szerkesztő ur azt a kijelentést, hogy az erdészeti főosztály tisztikarát mi jobban ismerjük, mint ő.

Ennek a tisztikarnak egyetlen tagját sem ismerjük olyanak, akit „a nagyváros merőben idegen, dzsesszbendes élete, füstös iroda zöld íróasztala“ hozott volna föl a fővárosba.

Sőt arról is megnyugtathatjuk a szerkesztő urat, hogy az állami tisztviselői javadalmazás és elfoglaltság mellett arra a „dzsesszbendes életre“ nem is telik.

Ellenben annak a főosztálynak igen sok tagja még ma is kiszakít a maga megkurtított javadalmazásából egy számottevő részt arra, hogy bérelt területen hódoljon a vadászatnak, mint sportnak.

És nem sajnálja a holdanként néhány filléres vadászbért attól a kisgazdatársadalomtól, amelyiknek a területén a vad felnő.

És „nem veri félre a harangokat“ azért, mert a lőtt nyúl ára 6 pengőről 1 P 50 fillérre esett vissza, mert a vadászatban a nemes szórakozást kereste és keresi és nem a más tulajdonán üzött jövedelmező mellékfoglalkozást.

De ismeri a törvényt is, amely szerint a vadászat a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka.

Éppen ezért, amint sikraszállott és sikraszáll azért, hogy turistaság címén a magyar vadászokat ne hozzák lehetetlen helyzetbe és a magyar nagyvad-vadászatot ne tegyék életveszedelmes mesterséggé, éppen úgy hangoztatja igenis azt is, hogy a vadkárok ügyét az igaz vadászok kezdeményezésére kell megfelelően rendezni, mert csak akkor nem lesz ez a kérdés ék a magyar nép és a vadászatot mégis legnagyobb mértékben üző középosztály között és csak ebben az esetben lehet kivenni ezt az izgató fegyvert a demagógok kezéből.

Az azonban igen természetes, hogy a nagy uradalmak erdőtisztikara sajnálattal látja a vadarak esését.

Hiszen ők tudják legjobban, milyen nehéz volt a fenntartás és védelem költségeit fedezni még a magas árak mellett is.

Csak természetes tehát, hogy mint kenyéradóik hűséges sáfárjai, sajnálattal látják a jövedelem elmaradását.

Hiszen a sokat hangoztatott kivitelnek túlnyomó része tőlük kerül ki.

Ami már most azt a kitétel illeti, hogy „ahol előbb jön a remek sporttá nemesedett exportképes vadászgazdaság és csak utána következik az importra szoruló erdőgazdaság“, leszünk bátrak egy kis statisztikával szolgálni a szerkesztő úrnak, mert hiszen kezünkben vannak a magyar statisztikai hivatal minden kétséget kizáró számadatai.

Élő- és lőttvadvadkivitelünk 1925-től 1930. évben a következőképp alakult:

1925-ben	2,064.840 pengő,
1926-ban	1,816.464 „
1927-ben	2,664.195 „
1928-ban	2,360.172 „
1929-ben	3,541.750 „
1930-ban	3,389.000 pengő.
Ezzel szemben a behozott nyers és megmunkált fa értéke:	
1925-ben	83,619.000 pengőt,
1926-ban	108,025.000 „
1927-ben	130,879.000 „
1928-ban	153,216.000 „
1929-ben	131,142.000 „
1930-ban	96,765.000 pengőt tett

ki, amihez még joggal hozzászámíthatjuk a faipar termékeit évi 2¹/₂-től 6 millió pengő, valamint a papír s papíryanag szükségletet évi 34—46 millió pengő értékben, mert hiszen minderre a behozatalra csak azért van szükségünk, mert elegendő erdőnk nincs és meglévő erdeink rosszkarban vannak.

Évi 130—200 millió pengős behozatali szükséglettel áll tehát szemben 1.8-tól 3¹/₂ millió pengős kivitel.

A behozatal tárgya egy sereg olyan cikk, amelyek nélkül szénbányáink, vasutaink, építkezésünk, bútoriparunk, kádár-
iparunk, kerékgyártóiparunk stb. üzeme megáll s ennek eredményeképen közgazdaságilag el kell pusztulnunk.

A másik oldalon szerepel egy olyan kiviteli cikk, amelyik egy általunk igen nagyra értékelt és szeretettel üzött sport-szenvedély kielégítésére szükséges.

Egy olyan kiviteli cikk, amelyiknek a jövője már meg van pecsételve, mert hiszen a magunk által szállított tenyész-
anyagból fogja a német erdőszet a maga szükségletét igen rövid időn belül kitenyészteni, még ott is, ahol eddig semmi sem volt.

Lehet-e, szabad-e egy nemzet gazdasági életének létföltéte-
lét még csak szóba is hozni akkor, amikor a másik oldalról egy igen kedvelt, igen szép, igen férfias, de egyáltalán nem nélkülözhetetlen sportszenvedély kielégítéséről van szó.

Mi, erdőmérnökök, igenis, jól tudjuk és pedig gyakorlatból

tudjuk, hogy a vadtenyésztés és az erdőgazdaság érdekei nagyon jól összeférnek, mindaddig, ameddig mind a kettő megfelelő mértékben űzve, megfelelő kezekben van.

De az Isten őrizze meg ezt a szerencsétlen országot attól, hogy ennek a kérdésnek az elbírálásánál azok az urak jussanak irányító szerephez, akik olyan elveket hangoztatnak, mint a Vadász Ujság szerkesztője.

Engedje meg nekünk a szerkesztő úr azt a kijelentést, hogy mi jobban ismerjük a magyar erdőket, mint ő.

Mivel pedig feltesszük róla, hogy épp úgy szereti az erdőt is, meg a vadat is, mint mi, azt hisszük, hogy Ő itt egy kicsit „elírta magát“!

Hiszen Ő is láthatott a lakóhelyétől nem nagyon messze olyan területeket, ahol a túltenyésztett vadállomány miatt sikertelen minden kísérlet arra, hogy a levágott erdő helyén az az „azurkék boltozatú, fenséges zöld templom“ keletkezzék!

Mert van ám ilyen is, nemcsak ott!

S úgy gondoljuk, abban is egyetért velünk, hogy szebb, jobb és sportszerűbb lesz, ha megfelelő utánjárással két-három igazán jó bikát lehet lőni ott, ahol ma 12—15 olyan bika esik, amelyik között a „kapitális“ testsúlya a 150 kilót, trófeája pedig a 6 kilót is alig éri el!

Ezért nem akarjuk mi az erdei vadászat ügyeinek intézését idegen kézen hagyni.

Azt pedig, hogy idegen berkekben nem akarunk erőszakoskodni, legjobban az új erdőtörvénytervezet igazolja, amelyben a tisztán vadászati célokra szánt csendereéseket még az állami felügyelet és a törvény hatálya alól is kikapcsolni kértük.

Mivel pedig a szerkesztő úr jónak látta egyesületünk beadványával is foglalkozni, pár szóval rátérünk erre is.

Igenis, azt kértük, hogy szervezze meg a földművelésügyi minisztérium a vadászati szolgálatot a vidéken is és bízza meg annak ellátásával a már amúgyis meglévő erdőfelügyelőségeik és erdőhivatalokat, ahol megfelelő szakembert játszva találhat.

Kértük ezt azért, mert tudomásunk szerint ez a szerencsétlen ország nincs abban a helyzetben, hogy külön jól díjazott vadászati felügyelői, főfelügyelői és országos felügyelői

kart állíthasson szolgálatba, bár meggyőződésünk az, hogy pályázó ezekre az állásokra elég akadna.

Ellenben reméljük azt, hogy a vadászati kihágásoknak sok helyütt lehetetlenül enyhe intézése rövidesen megszűnik, ha lesz valaki, aki azok meggátlása és megtorlása érdekében „hivatalból eljárni köteles“.

De kértük ezenkívül azt is, hogy a vadászati adminisztráció intézésében biztosítson „nobile officium“ gyanánt szerepet a nem hivatásos vadászoknak is, mert szükségét látjuk annak, hogy az összeköttetés a vadásztársadalom és a hivatalos intézőkörök között megfelelően meg legyen és mert meggyőződésünk, hogy erre a tisztre a nem erdészellenség igaz magyar vadászok közül igen sokan és igen szívesen vállalkoznak.

Sőt tovább megyünk.

Ennek a kérdésnek az elbírálásánál igenis helyt kívánunk biztosítani azoknak is, akik a vadászat gyakorlásának, hogy úgy mondjuk, szenvedő alanyai: azoknak, akiknek a területén mások vadásznak.

Kívánatosnak tartjuk ezt mi, akik szintén idegen, bérelt területen vadászunk, egyrészt azért, mert szent előttünk a tulajdonjog, amit a föld népe sok százezernyi véráldozattal pecsételt meg, másrészt pedig azért, mert csak így tartjuk kiküszöbölhetőnek azt az éket, amelyet a megfelelően el nem intézett függőkérdések a jórészt középosztálybeli vadásztársadalom és az érdekelt gazdák közé sokhelyütt vernek.

Tehát igenis, készséggel elismerjük azt másokról, amit a szerkesztő úr rólunk elismerni nem hajlandó, hogy az is érthet a vadászathoz, sőt még azt is, hogy a vadászat ügyeit az összes érdekelt jogos kívánalmainak figyelembevételével nélkül nem szabad intézni!

Azt azonban kijelentjük, hogy mi a vadászatban elsősorban nemes, szép és férfias sportot látunk; de nem olyan gazdasági ágat, amelyik a cikkíró szerint ma még csak az erdőt, de holnap már talán a mezőgazdaságot is megelőzi.

A magunk részéről is igen nagyra értékeljük a cikkírók által névvel is megnevezett két miniszteriális főtisztviselő munkását és nem kívánunk érdemeikből levonni.

Azt azonban kijelentjük, hogy a földművelésügyi minisz-

térium mai erdőmérnökszemélyzetében és a külső erdőmérnöki karban is tucatszámra ismerünk olyanokat, akikre ezeknek a kérdéseknek az intézését ugyanolyan teljes megnyugvással bízhatja rá a kormányzat.

Pedig mi jobban ismerjük ezt a személyzetet, mint a cikkíró urak és senki sem foghatja ránk azt, hogy a hatalom uszályhordozói vagyunk.

Feltesszük már most a kérdést. kiknek a kezében lenne jobb helyen a vadászat intézése?

A cikkíró urakéban-e. akiknek az a kívánságuk, hogy első legyen a vad és csak azután lehet beszélni erdőről?

Vagy a magyar erdőmérnöki karéban, amelyik — bár ma is rajongója a vadászatnak — azt vallja, hogy a vadászat és vadtenyésztés csak olyan mértékig űzhető jogosan, amelyik mellett a 2 millió kat. hold magyar erdő megfelelhet közgazdasági kötelezettségének is: kitermelni azt a fát, amiért évtizedenként súlyos milliárdokat fizetünk ellenségeinknek és munkát adni sokszor tízezer magyar munkáskéznek akkor, amikor a testvérágazat, a mezőgazdaság, munkát adni nem tud.

Ennek a kérdésnek az elbírálását nyugodtan tesszük le a részrehajlatlanul felelős földművelésügyi miniszter és véleményünk szerint teljesen tájékozott államtitkára kezébe.

És most még egyet!

Nekünk, akiket jónak látott a „Magyar Vadász Ujság“ január 10-iki számában „A vadászat lólábú ellenségei“ című cikkében szintén felsorolni, lólábunk, amit takargatnánk, nincs!

De igenis, becsületes, hazafias kötelességünknek ismerjük védeni annak a gazdasági ágának az érdekeit, amelyik gazdasági ág elhanyagoltsága ma a legsúlyosabb sebet vágja gazdasági életünkön: a magyar erdőgazdaságéi.

A magyar erdőmérnöki kar nem új hivatal, de a magáétól elválaszthatatlan munkakört keres, amit a köz minden megterhelése nélkül hajlandó és tud megoldani!

A lólábú jóbarátnak pedig, aki a vadtól már nem látja az erdőt s aki a cikkében a következő konklúzióra jut:

„Nagyon ideje volna már, hogy a ráérő vagy valamit kerülő utakon elérni akaró emberek egy más sportágot hozza-

nak divatba és azt kötve ostoruk hegyére, békét hagyjanak az agyoncsépellt vadászatnak: a jóformán egyetlen, exportképes gazdasági ágának, amely az elvesztett külföldi búza- és borpiacokra sokmillió értékű élő és lőtt vadat szállít“, csak a rideg számokkal válaszolunk.

A mainál 150%-kal magasabb élő- és löttvadarak mellett a vadászat legnagyobb kivitele sem érte el a 4 (négy) milliót s azt a cikkíró is tudja, hogy 1931-re még sokkal kevesebb lesz.

Lehet-e komolyan venni az olyan írást, amelyik ezt szembeállítja a búzában és borban kivitt, vagy fában és fatermekben behozott évi 130—200 milliós tételekkel, amiken egész gazdasági életünk megfordul?

5.

A vidéki egyesületek.

Még távol vagyunk attól, hogy az országos egyesület és a vidéki egyesületek együttműködésének végleges formájáról beszélhessünk.

S ime a munkalehetőség s a gazdasági viszonyok úgyszólván önként jelölik ki az utat, amelyen úgy az országos egyesületnek, mint a vidéki egyesületeknek haladniuk kell.

Az egyik vidéki egyesület meleg szeretettel karolja fel az eszmét, amelyért körömszakadtig küzd az országos egyesület s a fel-felcsillanó remény halvány fényét erősíti az a szép eredmény, amit az országos egyesület céljainak propagálása. a közös zászló alá új hívek toborzása terén elér.

A másik egyesület közgyűlésén a programmszerű pontok lemorzsolása után indul meg tulajdonképen az élénk vita azoknak a közléseknek a nyomán, amelyeket az országos egyesület kiküldöttje a központ működéséről tesz.

Semmi visszavonás, semmi eltérő vélemény, semmi disszonáns hang s egyetlen dolog, amit sajnálhatunk, hogy az érintkezésnek ez a módja nem sokkal régebbi keletű.

Ime, kialakul a helyzet.

Az országos egyesület mint önzetlen és részrehajlatlan harcosa az erdőgazdaság és az erdőmérnöki kar érdekeinek,

független testület, amely elismerő vagy lesujtó bírálatot egyaránt nyíltan gyakorol; mint élő lelkiismeret, amely nem hagyja az ellanyhult erőket tétlenségbe süllyedni, hanem új gondolatok felvetésével, új célok megjelölésével, új küzdelmek kezdeményezésével iparkodik az egyesületi életbe minél nagyobb elevenséget hozni.

Központi helyzete egyedül ezt teszi alkalmassá arra, hogy az ügyek állandó figyelésével ne csak az érdeklődést tartsa ébren, de — mihelyest szükséges — azonnal közbe is lépjen.

Másrésről a vidéki egyesületek bensőbb és könnyebb érintkezésben közvetlen környezetükkel, megkapva a központtól minden tájékoztatást, minden fölvilágosítást, át tudják vinni a szükséges gondolatokat a köztudatba, tudnak híveket szerezni a közös munkának, a közös céloknak azokon a helyeken is, ahova az országos egyesület közvetlen munkája el nem ér.

Tökéletes megvalósulása a jelszónak, amely a selmeci zászlón állott: „Együtt egyért, egy mindnyájáért.“

Ne keressük tehát egymásban a hibát, hiszen mindnyájan láthatjuk, hogy ez az egyedül helyes út, amely célhoz vezet.

Nem az erők szétforgácsolása, de minden erő egyesítése az egyetlen, a közös cél érdekében, amelynek sohasem volt akkora szüksége az egységes támogatásra, mint éppen ma.

S ha el tudjuk érni azt, hogy — néha még az egyéni vélemény bizonyos részének feláldozása árán is — mindnyájan egyesült erővel munkáljuk a többség által választott közös célt, az eredmény nem maradhat el.

A gyakorlati keresztülvitel módozataira nézve lehetnek közöttünk eltérések s e téren a küzdelmet feladni nem szabad.

Hiszen a jónak mindig a jobb volt a legnagyobb ellensége.

De ha le tudjuk győzni a magunk gyermekének, a saját gondolatunknak néha bizony kissé indokolatlan dédelgetését, ha tudunk arra az álláspontra helyezkedni, hogy nem szabad a néha tán tökéletlennek látszó megoldás tervezetét sem elvetni tisztán azért, mert más javasolta vagy, mert a mi véleményünktől eltér: akkor el fogunk jutni oda, hogy egy

táborba kerülnek a különféle kép gondolkozók és nem lesz akadály, amelyen át el ne érjünk a legszentebb közös célt; elárvult, elhagyott, sokat szenvedett erdőgazdaságunk fölvirágoztatását.

6.

Egy másik programbeszéd...

Idézünk abból a közleményből, amelyet a miniszterelnök úr debreceni programbeszédéről a Pesti Hírlap hozott.

„Az Alföld kopár síkságai, amelyek méskép nem értékesíthetők, de amelyek faültetésre predestinálva vannak, *államt segítséggel beültetendők.*“

„A vámtarifa revízióját meg kell csinálni. Favámokra szüksége van a magyar erdésznek. Ezek nélkül a magyar erdészetet fejleszteni nem lehet. A szomszédállamok konkurenciája oly erős, hogy eladatlanul hever a magyar erdőtulajdonosok fája legtöbb helyen.“

Örömmel és jóleső megnyugvással regisztráljuk itt a miniszterelnök úr kijelentéseit.

Örömmel azért, mert azt látjuk belőle, hogy a kormányelnök úr, aki különben egyesületünknek választmányi tagja is, teljes mértékben osztja a magyar erdőgazdaság jövőjére vonatkozólag táplált aggályainkat.

Jóleső megnyugvással pedig nemcsak azért, mert ugyanarra a kivezető útra alapítja a kormányzat ezirányú programját, amelyiket mi évek óta hangoztatunk és egyedül helyesnek tartunk, de azért is, mert megszoktuk azt — amint ez a vasúti tarifánál is történt —, hogy a miniszterelnök úrnak a nyilvánosság előtt tett ilyen kijelentéseit rövid időn belül követi a fogatosítás.

Úgy érezzük, hogy az a bizonyos virradat, amelyikre olyan régóta várunk, a miniszterelnök úr kijelentése után rövidesen élő valósággá válik.

Ezt pedig senki sem üdvözléne lelkesebb hozsannával, mint mi, akik hosszú évek szívós küzdelmének büszke eredményét láthatjuk benne.

Alföldi erdőtelepítések károsítói és a gyakorlati megvalósítás kérdése

Írta: Ferenczy Ferenc.

A közelmúltban nagy népszerűségnek örvendett s legújabbán ismét életre kapott eszme napszámosai itt a végeken örömtől dobbanó szívvel köszöntjük annak egyre gyakrabban s már nemcsak a szakkörökben, hanem legfelsőbb helyről is elhangzó megnyilatkozásait és a zöldköntösű „Erdészeti Lapok”-at forgatva, remény szárnyán álmondjuk meg a „legnagyobb magyar” egyik álmát — a délibábos alföldi erdők képében.

Hála és elismerés illeti a mi Krónikásunkat, aki „Krónikájában” ezt az eszmét s annak végrehajtását a jelen generáció kötelességének tekintve, azt, az első fellobbanást követő nagyobb csend idején sem hagyta pihenni, hanem minden téren megnyilatkozó lelkes tevékenységgel a közérdeklődés központjába jutatta.

A sok lelkes gondolat, az annyi érzésről tanuskodó értékes tapasztalatok közreadása és megjelenése ma már annyira tisztázták a gyakorlati megvalósítás kérdését is, hogy az 1923. évi XIX. t.-c. mielőbbi komoly végrehajtását csak az állandóan hangoztatott pénzügyi okok késleltetik.

Előljáráim bizalma folytán magamnak is ezen ügygel kapcsolatos munkakör jutott osztályrészül, s így kötelességszerűen óhajtanék az ügy szolgálatára lenni, amidőn az alföldi fásítások létesítésénél előrelátható károsításokról — mint a gyakorlati végrehajtás várható nehézségeiről — szerzett tapasztalataimat röviden közreadom.

Az Alföldfásítással kapcsolatban már eddig is öröndetesen szépszámmal megjelent közlemények, röpiratok és értékes hozzászólásokból úgy látom, hogy e téren kiváló szakembereink a várható károsítás kérdésének megfelelő fontosságot nem tulajdonítanak és csak elvétve, röviden emlékeznek meg arról. Sőt az 1923. évi XIX. t.-c.-ben az úgynevezett alföldfásítási törvényben, de a 7444—1925. F. M. sz. végrehajtási utasításban sem találunk a védelemre megfelelő intézkedéseket. Már pedig eddigi néhányesztendő munkálkodásom alatt is sajnosan kellett ta-

pasztalnom, hogy a sikertelenség látszatát és az elkedvetlenedést legtöbbször az előre nem látott, de mindannyiszor bekövetkezett károsítások váltották ki.

Erdőhivatai kerületem nem egy községében szépen megindult és sikerrel biztató kísérleti telepítést, főleg gazdasági fásítást tett tönkre már eddig is az emberi és állati károsítások előre nem sejtett mértéke.

Első helyre teszem az emberi kártételeket, mert sajnálattal kell leszögezni, hogy itt a Felső-Tisza vidékén (nem tudom az Alföld többi részén is így van-e?) a köznép lelkéből teljesen hiányzik az érzék a fa, az erdő iránt, nincs benne semmi vonzalom iránta. Úgy látszik, hogy őseink vonzalmát és acélos lelki rugalmasságát „Hadúr”-ral együtt (akinek hajdan erdők mélyén áldoztunk) elvesztettük és a magyar pusztákra nehezedő őszi sötét ködben nincs egy útszéli fasor, amely a helyes irányba vezető utat mutatná.

Ennek a fa és erdő iránti érzéketlenségnek legyőzése képezi a gyakorlati megvalósítás első és legnagyobb akadályát. Mert elképzelhető, hogy milyen nehéz az olyan birtokossal a fásításhoz szükséges csekély anyagi áldozatokról és annak gazdaságos voltáról értekezni, akinek most már harmadízben nagy költséggel és sikerrel megtelepített több kilométer hosszú határmenti gazdasági fasorát a tegnapi vásár alkalmával ott járókelők 90 százaléig kitördelték és a szebb reményekre jogosító facsoportokat jószágaikkal legázoltatták.

Elszomorító a kép, ami az emberi károsítások következtében itt lépten-nyomon elénk tárul; azonban még ennél is szomorúbb azon körülmény, hogy a fát és erdőt kedvelő és az alföldfásítási akció nagy fontosságát megértő és átérző birtokososztály és közigazgatási hatóságok is bizonyos rezignációval állapítják meg, hogy ezidőszerint ez ellen tenni nem lehet.

A fehérhollóként bejelentett tettesek legjobb esetben az 1894. évi XII. t.-c. — a mezőrendőri törvény — alapján vonhatók felelősségre, sajnos, a gyakorlatban igen kevés eredménnyel. Az 1879. évi XXXI. t.-c. második címében foglalt és a gyakorlatban jól bevált megtorló intézkedések csak kimondottan erdőkre vonatkoznak; tehát az új erdőtörvény volna hivatva erre vonatko-

zólólag is üdvös intézkedéseket és tiszta helyzetet teremteni. Egyelőre és sürgősen vármegyei szabályrendeletek útján és a csendőrség eredményesnek ígérkező igénybevitelével lehetne a visszaéléseknek ideiglenesen elejét venni.

Legfontosabbnak látnám azonban mindenekfelett már az iskolákban, a népműveléssel karöltve, a serdülő gyermekek fogékony lelkébe oltani a fák, növények szeretetét és védelmét, ezenkívül községekben a sportoktatói tanfolyamok keretében és ismeretterjesztő előadások alkalmával lehetne és kellene ezen szükséges felvilágosító munkát eredményesen folytatni.

Úgy vélem, hogy az ügy érdekében fontos szolgálatot tennének azon kartársak, birtokosok és bárki, akik ezen a téren szerzett tapasztalataikat és eredményesnek mutakozó eszméiket közreadnák, mert ezáltal az évenként pusztulásra ítélt sokszázzer facsemete megmentésén kívül az előbb említett fásítási hajlam és áldozatkészség is fokozható lenne.

A háziállatok kártétele, különösen a legeltetéssel kapcsolatban, mindnyájunk előtt közismert, s főleg legelőkön vagy azok szomszédságában eszközölt fásítások megóvása okoz nehézséget, különösen ha az emberi rosszakarát is közrejátszik; azonban ezek felderítése és megakadályozása már lényegesen könnyebb feladat, mint emberi kártételek eseteiben.

Az állati károsítók közül itteni tapasztalatok szerint első hely illeti meg a mezei nyulat, amely a fátlan községek határában mezőgazdaságilag művelt területek között elsőízben megjelenő kísérleti ültetéseket a hosszú és különösen havas teleken teljesen tőre rágja. Ha pedig kiadósabb lakomára van kilátás, a környékről összegyűlve, még a 4—5 éves ültetéseket is tönkreteszik.

Különösen a szil, vadrkörte, ámorfa, akác és fenyőfélék csemetéi esnek elsősorban a vadragásnak áldozatul, ezek után kerül sor a tölgyek, fűz, nyár és egyéb fafajokra. Legkevésbé szenvednek a kőrifélék és juharok.

Hogy pedig a szikes talajon nagy költséggel megtelepített és gonddal nevelt fiatalosok tönkretétele mit jelent, azt bővebben a gyakorlati fásítással küzdő birtokosok és erdészeti személyzet előtt azt hiszem vázolni felesleges. Ez ellen egyedüli célravezető

és biztos védelemnek a sűrűhálózatos drótkerítést tartom, mert a különböző vegyszerekkel való permetezés vagy bekenés éppen úgy nem nyújt itt sem védelmet, mint az erdei vágásokban megkísérelt alkalmazása. A mai nehéz gazdasági helyzetben a tulajdonosok ezen nagyobb költséget igénylő megterhelésre nem kötelezhetőek, tehát ahol a talaj és egyéb viszonyok megengedik, alkalmazzunk az erdősítéseknel inkább oly fanemeket, amelyeket a vad nem kedvel, minthogy állandó visszavágásokkal és pótlásokkal kísérletezzünk. Legcélravezetőbb nagyobb területen elszórtan és egyszerre megtelepíteni az erdőket és fasorokat, miáltal a vadra annyira fontos újdonság ingerét is elveszti.

Fasoroknál sikerrel alkalmazható a nád, sás, tengeriszár vagy szalmával való bekötözés; az erdősítések nagyobb számú és apróbb csemetéinél azonban ez célszerűen már keresztül nem vihető.

Hasonló károsításokat okoz az egér és a pockok különféle fajai tömeges elszaporodásuk esetén, amikor nemcsak az ősszel vetett fmagvakat teszik tönkre, hanem elegendő téli táplálék híján a fiatalabb csemeték rügyeit, hajtásait, kérgét is lerágják, sőt előfordult, hogy fiatal ültetésekben és csemetekertekben a csemeték törzsét gyökfő táján teljesen átrágva, azok sorokban heverték, mintha leollózták volna. Ellenük úgy védekezhetünk, ha az ültetéseket, főleg csemetekerteket és azok környékét tisztán tartjuk, úgyhogy e rágesálók búvóhelyet ne találjanak. Ha a körülmények megengedik, célszerű a csemetekertet és ültetéseket mély és meredekfalú árokkal körülvenni és ezek fenekén vízzel félig telt fogóedényeket beásni. A mérgezés körülményes és nagy elővigyázatot igényel s különösen a hasznos húsevő állatokra ebből származható veszélyek miatt nem ajánlatos.

A rovarvilágból ezideig a cserebogár, mezei tücsök és a gyapjas pille (*Liparis* vagy *Ocneria dispar*) okoztak észrevehető károkat.

A cserebogár károsítása és ellene való védekezés közismert.

A mezei tücsök tömeges fellépését és kártételét az elmúlt nyár folyamán már másodízben észleltem.

Mindkét esetben augusztus második felében jelentek meg nagyszámban a kopár és kiégett szikes vidéken oázisként sze-

replő kísérleti ültetésekben, ahol a fiatal és nedvdús hajtások lerágásával, különösen a vadkörte, olajfűz (*Eleagnus*, ang.) és ámorfacsemetéken érzékeny károsítást is okoztak. Ellene szedéssel védekezhetünk.

A gyapjas pille a tiszamenti ártéri erdőkben csak szórványosan és kisebb mennyiségben volt észlelhető, ellene a közismert kátrányozással való védekezés célszerűnek és eredményesnek bizonyult.

A növényi károsítók közül nedves, esős tavaszokon a lisztharmat (*Oidium qu.*) fellépése érdemel említést. Kénporozás és permetezés minden esetben sikerrel jár.

Már ezen néhány gyakorlati megfigyelés alapján is elképzelhető, hogy a fásítások keresztülvitelénél mennyi előre nem látható jelenség és körülmény bekövetkezésével kell számotvetni. Mindezekről részletesebben egy más alkalommal óhajtanék beszámolni, most csupán azt jegyzem meg, hogy itt a Tisza vidékén folyó munkálatok legfontosabb részét képező szikfásítást a gyökérvétel hangzatos és egyszerű jelszavával elintézni nem igen lehet. Mert míg a homokfásítás kérdését a többévtizedes tapasztalat, valamint e téren kiváló szakembereink értékes és eredményteljes munkálkodása már úgyszólván teljesen tisztázta, addig ezzel szemben a szikfásítás még csak a kísérletezések stádiumába jutott; éppen azért a végrehajtás mostani legfontosabb feladata minél több és célszerűen megosztott kísérleti telep létesítése, mert a vidékenként, községenként, sőt még azok határában belül is változó szikes talajok megismerése, azok igényeinek inkább megfelelő fafajok megválasztása és erdősítési módok, valamint szükséges ápolási és védelmi munkálatok helyes megállapítása csak így remélhető.

Gyakorlati szempontból nem a nagy költséget igénylő és különleges eljárásokkal fenntartott, szépen sikerült kísérletek bírnak elsősorban fontossággal, hanem az egyszerűbb, de mégis célravezető, főleg kevés anyagi áldozattal járó és a propaganda célját is szolgáló telepítésektől várható inkább eredmény, mert az itt követett plcsőbb és kipróbált eljárási módok végrehajtását minden fásításra kötelezett ingatlantulajdonostól el lehet várni, sőt meg lehet majd követelni.

Az állam mai nehéz pénzügyi helyzetében ezen fentebb említett kísérleti telepítések csak az arra alkalmas és az ügyért lelkesedő birtokosok és főleg községek bevonásával létesíthetők önkéntes fásítások formájában. S hogy ezúton, habár lassan, de eredményesen közeledhetünk a cél felé, némileg igazolja az a jelenség, hogy a kerületemben már meglehetősen számban létesített ilyen kísérleti fásításokért a közelmúltban egy birtokos elsőrendű elismerő jutalommal, öt birtokos pedig miniszteri elismerőoklevéllel lett kitüntetve, amely körülmény a jövő szempontjából megbecsülhetetlen népszerűsítő hatással van a szomszédos vidék lakosságára.

Sajnos, hogy a gyorsabb és eredményteljesebb munkálkodásnak ezidőszertig igen nagy akadálya az államnak kényszerű és e téren is megnyilvánuló takarékosága; szilárd meggyőződésünk azonban ennek dacára is, hogy az erdészettől megkívánt törhetetlen hit és erős akarattal párosult szívós kitartás biztos záloga már most is a sikernek.

A CELTIS AUSTRALIS természetes települése az alföldi erdőkben.

Írta: Ajtay Jenő ny. min. tanácsos.

Tápiószentmárton (Pest megye) község határában ebecki Blaskovich Aladár nagybirtokos erdejében, 33 éves ákácokban nagyon sok Celtis csemetét találtam. Ezeket senki sem ültette oda, hanem természetes úton telepedhettek meg. Települési helyüktől négy kilométer távolságban az ebecki Blaskovich Aladár kastélyának parkjában, a legyőzhetetlenségéről világhírűvé vált „Kincsem“ versenyló születési istállója mellett vannak hatalmassá fejlődött Celtis fák, melyek bőven termik a magot. Legvalószínűbb, hogy ezekről hordják a szóban forgó ákácokat pihenő- és hálóhelyül használó madarak a Celtis magját és ürülékükkel telepítik be az erdő alját. Nincs kizárva, hogy valahol közelebb is — talán a sőregi uradalomban —

találnak a madarak Celtis fákat. Ez mellékes, mert hiszen a madárnak az előbb említett négy kilométer sem távolság.

Ezen megfigyelésem azért öröndetes, mert négy évvel ezelőtt hasonló megfigyelést tettem a saját erdőcskémben, Szentmártonkáta község határában. Az én erdőm egy része olyan silány homoktalajú, aminőknek betelepítésénél úgy a gyakorlati, mint az elméleti tudomány ha nem is áll meg, de legalább is meghököl. Négy évvel ezelőtt ott találtam a sok sínylődő ákác, jegenyenyár és kanadai nyárcsemete között egy vígan tenyésző Celtist is, amelyet én soha nem ültettem oda, hanem csak a madarak hozhatták. Három éven át figyeltem és *nyesegettem* ezt az árva Celtisemet, míg végre az elmúlt év őszén újabb 200 drb Celtis suhángot ültettem a szomszédságba. Jelen év folyamán, mikor ezeknek a talajsilánysággal, hevésséggel és minden más nyomorúságával való eredményes küzdelmét szemlélgettem, bukkantam rá a tápiószentmártoni természetes településre.

Tudjuk jól, hogy az alföldi erdőknek — főleg az ákácoknak — a legnagyobb bajuk, hogy aljuk üres. Az alföldfásítási kérdésnek a deliblati eredményes fásításokkal összehasonlítólág írt értekezésemben, valamint az erdészeti egyesületben tartott előadásomban is mindig lesajnáltam az alföldi erdőket, azért, mert nem láttam bennük a természetes úton alátelepülő cserjéket — a madarak munkáját — mint Deliblaton.

Az eszményi alföldi erdő csakis az *elegyes erdő*. Nos, itt van! A Celtissel megcsillan a reménye annak, hogy *sikeres elegyes erdőket* létesíthessünk. A viláért sem mondom, hogy az én megfigyelésem már kész tapasztalat! De figyeljen más is. Több szem többet lát és csalhatatlanabbul lát. Menjünk segítségére a madaraknak. Minthogy nincsenek még mindenfelé már magtermő Celtis fáink, *elegyítsünk* (de csak elegyítsünk!) Celtis csemetét a *silányabb* homoktalajokra ültetendő más fanemek közé és figyeljük azok fejlődését, főleg a *heves*, valamint a *mély fekvésű, fehéresszürkés színű, vályogos* (löss) *homoktalajokon*.

Nem mondom, hogy ezáltal mi megalapítjuk az erdészeti osztályorsójáték főelárusító helyét, de *addig, míg jobb fanemet találunk*, tanuljunk a természettől, tanuljunk a madaraktól, *elegyítsünk* a legsilányabb talajokra (de csak *elegyítsünk*) Celtist!

Szinte hallom még a szakemberek köréből is egyesek hangját, hogy a *Celtis* nem nő szépen és nem valami jó a fája. Nem tudjuk! Én láttam a mezőhegyesi erdőkből kifogástalan, szép magasnövésű, ágiszta *Celtiseket*. Ezennel felkérem az erdőmérnöki főiskola szaktanárait, vizsgálják meg a *Celtis* (a nálunk növő *Celtis*!) caloriáját, keménységét, fajsúlyát és tartósságát, mert nem lehet alap nélküli a mi köznépünknek elnevezése, amikor a *Celtis*-t „vasfa“ néven nevezi. Miért? Más vidékeken a termése ehetőse miatt „csemegefa“ néven ismerik.

A mi népünk „vasfa“ elnevezésének okvetlenül értelme van, mert a mi népünk találóan szokott elnevezni. Nem hiába nevezi a *Sophora japonica*-t termésének külalakja után „olvasófa“, a *Koelreuteria paniculata*-t pedig szintén termésének alakja (csörgő gyermekjáték) után „csörgőfa“ néven. A mi népünk találékonysága az ősoktól, a világ uraitól, a hunoktól származó örökség, Isten adománya! Vegyük ezt a kegyes adományt a „Magyarok Istene“ segítségével a „Magyar Alföld“ sikeres befásításához!

Budapest, 1931 július 12-én.

Északi országokon keresztül

(Tanulmányút 1930 nyarán).

írta: Fekete Zoltán.

(Befejező közlemény.)

Muhostól egy ugrás vonaton *Oulu* város (a svéd *Uleaborg*), a *Botteni-öböl* partján. Nagyon szép fekvésű, kedves helység ez, a XIV. századból való festői várromával, hatalmas *Oulu*-hídjával, szép épületeivel, nagy kikötőjével, nyüzsgő közönségével. Mintegy 24.000 lakosa van. Tengerparti fekvésénél fogva s mint-hogy az elsőrangú fát szállító folyó, az *Oulu* is itt torkollik a tengerbe, érthetően nagy fakiviteli és faipari központ s a külföldről behozott áruknak is élénk közvetítőállomása. Kikötője télen, sajnos, befagy s így használata jóideig szünetel. Hiszen

itt már az északi szélesség 65 foka fölött vagyunk, hol az évi középhőmérséklet alig emelkedik az 1 fok C fölé!

Nekem azonban szerencsém volt. Augusztus 16-án, mikor odaérkeztem, határozottan meleg nyári nap volt. Mint értesültem, aznap délben árnyékban +29 fok C volt a hőmérséklet. Ott pedig az ember nehezebben viseli el a nagy meleget, mint nálunk. A levegő páratartalma igen nagy s ez a kínzó fülledtség érzetét kelti már olyan hőfokon, amelyet itthon fel sem veszünk. Sokat és erősen izzad az ember.

Miután a rokonszenves *Bergh* erdőfelügyelő vezetésével megtekintettük a középfinnországi erdőigazgatósági kerület * központi épületét és hivatalos helyiségeit, melyeket szintén a rend és célszerű felszerelés jellemez, körsétát tettünk a városban és befejezésül a régi tengerészeti iskola (ma kávéház) lapos tetejéről gyönyörködtünk a város, folyó és tenger nyújtotta festői összpanorámában. Azután a spirituáliákat pótló gyümölcsfröccs és a helyi gyártású, szénsavas „Vichy” víz rezignált szüresölése mellett sokáig elüldögéltünk a kávéház terraszán. Kevéssel 9 óra előtt nyugodott le a nap, 10-kor még olvasni lehetett s éjjélkor még mindig rózsaszínű felhők úsztak az ég alján.

Másnap *Rovaniemibe* utaztunk s ezzel elértem utam legészakibb pontját. Rovaniemi majdnem pontosan az északi sarkkörön van, az *Ounasvaara*-hegy tövében, melynek a jégáraktól lecsiszolt gránitszikláit június 24-én, Ker. János napján, az odavalók és az idegenek ezrei keresik fel, régi szokás szerint, hogy onnan az éjféli nap látványában gyönyörködhessenek. Rovaniemi egyébként a legészakibb vasúti állomás. Azon túl már csak autbuszszközlekedés van. A *Petsamo* északi jegestengeri kikötőjébe vívő műút elsőrangú. Mi is autbuszszon utaztunk *Kivalóba*, megtekintendők az ottani erdészeti kísérleti parkot, mely a *Kemi* folyó partján fekszik. A 35 ezer holdas területnek természetesen csak kis darabját nézhettük meg. Főképen a gyérítési kísérleteket tanulmányoztuk.

Ezen a *Cladonia*-típusú területen a faállomány már igen gyenge. Nézzünk egy ilyen gyérítési kísérletet.

* Összesen négy ilyen kerület van Finnországban.

Az adatok 1 kat. holdra vannak átszámítva. Fafaj: erdei fenyő, kor 70 év,

A gyérités loka	Törzs- szám		A kihasznált törzsek száma	Átlagos mellmagas- sági átmérő		Felső magasság	Fatömeg (törzsfa)		Gyéritési fatömeg	Folyó növedék
	a gyérités előtt	a gyérités után		a gyérités előtt	a gyérités után		a gyérités előtt	a gyérités után		
	darab	darab		cm	cm		m	m ³		
a) Gyéritetlen .	2233	—	—	10·1	—	14·5	109	—	—	2·70
b) Erős gyérités	2162	809	1353	11·1	13·3	14·5	106	80	26	2·47
c) Igen erős gyérités . .	2216	857	1359	10·2	12·6	14·5	110	71	39	2·59

Amint a kimutatásból látjuk, a mellmagassági átmérő a korhoz viszonyítva csekély. A fatömeg alapján ezt az erdei fenyvest a Feistmantel-féle fatermési táblák IX. termőhelyi osztályába kellene soroznunk. A folyó növedéke azonban feltűnő nagy. Úgy látszik, itt ebben a korban áll be az erőteljes növekedés. Sajnos, hogy hosszabb időről nem állanak adatok rendelkezésre, hiszen a finn erdészeti kísérleti ügy rendszeres megszerzése egészen újkeletű.

A gyér erdőben mindenütt arasznyi magasan nő a *Cladonia* zuzmó más rokonaival együtt. A mi szemünknek ez a talajtakaró egész különösnek tűnik fel szivacszerű külsejével és zöldesszürke színével. Ez az iramszarvas (rénszarvas) kedvenc tápláléka. Láttunk is egy legelésző iramszarvascsapatot járkálás közben, mint a sarkvidék hűvös világának ezt a jellemző előrsét. Itt van az iramszarvas tenyészetének déli határa. Az erdő egyébként csendes, a puha zuzmószőnyegen lépteink zaja sem hallik. Lönnroth barátom szerint napokig is csatangolhat az ember ebben az északi rengetegben, anélkül hogy egy élő lélekkel találkozni!

Visszatérve a *Kemi* folyóhoz, megnéztük a „Tutajozási Társulat” haltenyésztőtelepét, mely 300.000 pengőbe került. Főképpen lazacot tenyésztenek benne (évente 1 milliót).

Feltűnt nekem, hogy fecskét nem látok. A kivalói erdőőr szerint néhány nap előtt fagy volt s a fecskék már elvonultak. Ez is különösen hangzott augusztus 17-én! Mi lehet itt télen! De jól be is vannak rendezkedve a fűtésre! Szállásszobánkban is óriási boglyakemence állt. Fájuk pedig van elég.

Reggel a Kemi folyón horgásztunk csónakról. A jobb helyeket felkeresni, sajnos, már nem volt időnk s így elég sovány zsákmánnyal ültünk fel az autobuszra, hogy azon visszatérjünk *Rovaniémibe*, ebbe a fából készült kedves kis északi fészekbe. A finnek egyébként mindent fából építenek s csak a városokban vannak kő- és téglaházak. Amint mondják, a faház igen jó melegtartó. Persze, ha tűz üt ki, egész sorok égnek le fövig.

Utunk legközelebbi állomása *Kemi* volt, a *Botteni-öböl* partján, a *Kemi* folyó torkolatánál. Itt az államnak van hatalmas faipartelepe *Weitsiluo*-szigetén. Ott *Seppälä* igazgató látott vendégéül vacsorára és éjjeli szállásra.

Az ipartelep teljesen elfoglalja a szigetet, sőt a nyers faanyag jelentékeny része magán a vízen van elhelyezve, mint úszó faraktár. Vezetőnk *Stollberg* mérnök volt (a volt köztársasági elnök fia), ki nagy szívességgel kalauzolt végig a cellulózegyáron s a kitűnően felszerelt fűrésztelepen. A cellulózegyár évente 300.000 m³ nyersanyagot dolgoz fel s 40.000 tonna cellulózt készít. A fa kiemelése a tenger vízből páternoszteres emelővel történik, mely a 8 órás munkanap alatt 1400 m³ rönköt von ki és továbbít. A páternoszterből automatikusan esik a fa (2 méteres rönkök) a szállítókoszokba, melyek megtöltés után szintén automatikusan haladnak tovább. A szárazon tárolt rönkfát daruval rakják fel, mely egyszerre 20—30 m³-t emel.

A fűrész évi nyersanyagszükséglete 700.000 rönkö. Ezeket igen elmés berendezéssel vízen osztályozzák vastagság szerint. Elvük az, hogy a fa felfűrészelés előtt mindig meg legyen áztatva. Ezért a rakodóról a rönköket mindig vízen továbbítják a fűrészhez. Télen a vizet mesterségesen melegítik, hogy be ne fagyjon. Évi szelvényárutermelésük 30.000 standard (mintegy 140.000 m³). A fűrészen 500 munkás dolgozik. Egyébként nagy szerep jut az automatikus berendezéseknek. Érdekes a fűrészből

végtelen szalagon kiszállított deszkák osztályozása, amit egyetlen munkás végez, írógépszerű osztályozó segítségével. A gyorsjáratú Bolinders M. V. A. B. keretek napi (8 órai) teljesítmény (mint maximum) keretenként 14 standard (64 m³). A görbe törzseknek a rostok irányában való felvágására külön szerkezet szolgál.

A vállalat külön motorosbárkáján elhagyva Veitsiluto-szigetét Kemibe s onnan vonaton egyfolytában délfelé, a 610 km távolságra eső *Korkeakoskiba* utaztunk. Közben mindenütt ugyanez a kép: majd sík, majd szelíd dombos vidék, sok erdővel, kevesebb mezőgazdasági földdel. Az erdő szélén mindenütt kerítés húzódik. Jellegző finn kerítés, karópárok közé ferdén berakott rudakkal, melyeknek végei egyenlőtlen hosszakban nyúlnak ki a kerítés taraján: primitív kép, mely az egész országra jellemző s a dombok, erdők és tavaknak úgylis nagyon tipikus összképébe még egy további egységesítő vonást visz bele.

Amikor kollégámat megkérdeztem, miért kerítenek itt el minden erdőt, azt válaszolta: „Hogy a marha ne jöhessen ki az erdőből!”

Ez érthetőleg meglepett, mert hiszen nálunk azért alkalmaznak helyenként kerítést, hogy a marha *ne mehessen be* az erdőbe! Kollégám azonban megmagyarázta, hogy ott a kis magánbirtokosok (s ilyen rengeteg sok van) mind az erdőben legeltetik a marhájukat s vigyázniuk kell arra, hogy azok sem a szomszédos mezőgazdasági területekben ne okozhassanak kárt, sem pedig más birtokosnak az erdejébe el ne kalandozhassanak.

Korkeakoski az erdészeti szakoktatás szempontjából nevezetes hely. Itt tartják nyári gyakorlataikat a helsinki tudományegyetem III. éves erdészhallgatói. Itt volt alkalmam látni, milyen alapos gyakorlati kiképzésben részesülnek ezek a hallgatók! Benn a 30.000 kat. holdas tanulmány-erdőben, külön erre a célra berendezett erdei tanyán laknak s ott katonás fegyelem alatt állanak. A házirendhez és az előírt tanulmányi szabályokhoz szigorúan alkalmazkodniuk kell. 730 órát tartoznak munkában tölteni s a nekik kiszabott feladatokat önállóan elvégezni. Mint fennebb említettem, egyes északi államok tanrend-

szerével külön ismertetés keretében kívánok foglalkozni, itt tehát csak röviden írom le tapasztalataimat.

Korkeakoskiban a hallgatóknak a következő munkákat kell elvégezniök: 1. Lakáskörüli munkák (udvartakarítás, úttisztítás, szerszámjavítás, stb. stb.) 2. Csemetekerti munkák. 3—4. Vetés és ültetés az erdőn. 5. Tisztítás. 6. Gyérités. 7—8. Vágásjelölés (előkészítő-, vető- és ritkítóvágás). 9. Tisztázóvágás. 10. A vágás kitakarítása, talajmegmunkálás és előkészítés. 11. A fa különféle választékokra való feldolgozása. 12. Lebélyegzés az álló erdőben választékok szerint. 13. Leccapolási tervek készítése. 14. Árkok ásása. 15. Útépítés (nyomjelzés és kivitel). 16. Tőzegtermelés és szállítás. 17. Térképelési előtanulmányok. 18. Kirándulások, tanulmányutak több napra, nagyobb távolságokra. 19. Belső gyakorlatok (térképelés, termelt választékok értékének kiszámítása stb.) 20. Különféle esetleges munkák (pl. tűzoltás). 21. Póbaterek kijelölése és jelölése.

A 730 gyakorlati órából (91 nap à 8 óra) 70 órát a tutajozási gyakorlatok vesznek igénybe. A technológiai vizsga letételéhez mindezekon kívül még 1 havi fűrészgyakorlatot kívánnak meg. (A „cum laude” fokozat elérésére azonban 2 hónap, a „laudatur” fokozathoz 3 hónap gyakorlat kell.)

Közvetlen vezetőjük az egyetemi pagonyerdőmester, aki egyszersemind egyetemi előadó is. Neki még egy külön pagonyerdőmester van alárendelve. Ezenkívül 2 tanársegéd is részt vesz az irányításban és ellenőrzésben. A fővezetés egyébként itt is *Cajandernek*, az erdőműveléstan tanárának a kezében van (helyettese *dr. Lajtakari*). A láp-leccapolási gyakorlatokat külön tanársegéd vezeti, aki a kísérleti állomás lápvíztelenítési osztályának a vezetője is.

Már ezekből is sejthető, hogy itt komoly munka folyik. Ha azonban a helyszínén látja az ember az edzett, izmos ifjakat, amint derékig meztelenül dolgoznak, forgatják a fejszét, rakják fel a fát és végeznek minden munkát, amit csak erdei munka végezhet és ha látjuk, hogy mindezt jókedvvel, örömmel, szívesen, sőt a legnagyobb buzgalommal teszik: akkor igazán kalapot kell emelnünk nemcsak az előtt, aki ezt a rendszert meg-

szervezte, hanem az előtt az ifjúság előtt is, amelyik ilyen komolyan fogja fel a hivatását és ilyen buzgón igyekszik leróni a szakja és hazája iránti kötelességét. Rám az itt látottak mély benyomást tettek s ezek az emlékek tanulmányutam legértékesebb tapasztalatai közé tartoznak.

És ez az ifjúság, mely a rekkenő melegben reggeltől estig nehéz munkát végzett, napnyugta előtt ráért még a környékbeli önkéntes honvédelmi alakulat sportcsapatával baseball meccset végigjátszani! Ilyenkor jó aztán, ha kéznél van a tóparti finn gőzfürdő! Ezt magunk is megélveztük és úgy tértünk éjjeli pihenőre.

Augusztus 21-én Cajander vezérerdőigazgatónak Helsinkiből elénkbeküldött kitünő gépkocsiján hagytuk el az erdei tanyát. A búcsúzásra összegyűlt hallgatók sorából valaki „Éljen Magyarország!”-ot kiáltott utánam, mire én „Eläköön Suomi!”-val feleltem. Most is gyakran gondolok még ezekre a derék fiúkra!

Utunk *Kangasälän, Evón és Hämelinnán* át *Helsinkibe* vezetett. Kereken 300 kilométert futottunk meg ezen a napon. Az út gyönyörű volt. A hullámos terepen számtalan kanyarulatot írva le, az erdők, tavak és mezőgazdasági földek különféle csoportosulásától változatos vidéken keresztül röpitett Cajander nagyszerű autója a főváros felé. Közben azonban megálltunk a nevezetesebb pontokon.

Először *Orivesiben* tértünk be *Hörtsänä* parasztgazdához. Igen szépen berendezett, érdekes lakásában megcsodáltam a tágas, ízléses szobákat, különleges finn szőnyegeivel és dísz tárgyaival. De még jobban meglepett az ízletes villásreggeli után Hörtsänä gazda botanikus kertje, melyet ő tisztán a növények iránti nagy érdeklődése és szeretete, valamint saját maga művelése és gyönyörködtetése kedvéért tart fenn nagy költségen és művel nagy szakértelemmel. Mintegy 650 dudvás és 350 fás növényfajt nevel benne fajtisztán, nagy szakértelemmel s bámulatos, hogy mint autodidakta milyen tájékozott mindenfelől, ami egy ilyen botanikus kert rendszeres művelésével összefügg. Minden növényt ismer, latin nevüket tudja, tenyésztési igényeit ismeri s vasszorgalmával és pedantériájával állandóan öröködik,

a gyűjtemény teljessége és fajtisztasága felett. Örömmel mutatott meg nekem egy kis kocsánytalan tölgyet s egy akácot, mint hazai ismerőseimet. Mint mindenütt Finnországban, itt is elém-betették a vendégkönyvet, hogy örökítem meg a nevemet. Ke-restem magyar nevet benne és Hörtsänä segítségével találtam is: Szepessnek, a gerelyvető bajnoknak a nevét. Őt egyébként Finnországban több helyütt 'emlegették.

Programmunk második pontja az *evói* régi erdészeti főiskola erdei telepének a megtekintése volt. Ma erdőőri szakiskola van ott. Egyébként igen szép hely, de túlságosan félreeső ahhoz, hogy egy főiskola megfelelő fejlődését biztosíthassa. Így érthető, hogy örömmel mentek innen be a fővárosba. Erdőaltisztek képzésére ellenben kitünően alkalmas.

Meg kell itt még emlékeznem a *Hämeenlinna* melletti *Aulanko-parkról*, mely faragott kőből épült hatalmas kilátótornyával, remek medveszobrával, festői romjával, külföldi fafajaival méltán sorozható Finnország legszebb gyöngyei közé! Eső után, étlátszó levegőben szemléltük a remek körképet. Valóban nagy-szerű helyen áll itt a kilátótorony, a meredek lejtőjű magaslat tetején.

Ez után a szép látnivalókban bővelkedő nap után éjjel 11 óra felé érkezünk meg Helsinkibe, Lönnroth tanár vendégszerető házához. Ennyi utazás után jólesett volna egy nap pihenőt tartani, de a szigorú program nem engedte ezt meg. Másnap megint jó 300 kilométeres utat futottunk be gépkocsin, ezúttal *Cajander* erdészeti vezérigazgató társaságában.

Utunk Helsinkitől nyugatra, nagyobbára a tengerparton vezetett végig. *Esbóban* betértünk *Ramsay* államtanácsos, nagybirtokoshoz, hogy egy nagyobbszabású finn kúriát is láthassak. Hát bizony, megállapíthattam, hogy az úr Finnországban is úr! Az elengedhetetlen kávé és számos tartalékának elfogyasztása és az obligátus emlékkönyvalírást után a festői parkot tekintettük meg, melynek a felszínre kibúvó, síma gránitszikláit, érdekes facsoportjai és rengeteg virága gyönyörű, harmonikus képpé olvadt össze.

Ekenäsben a tengeri uszoda étkezőjében harmadszor reggeliztünk, etetve a hívásunkra megjelent sirályokat, vadkacsákat

és halakat, majd 80 kilométeres sebességgel száguldottunk tova *Turkuba* (svédül *Abo*), Finnország egykori fővárosába. Ez a sebesség egyenes, vízszintes műúton is elég szép teljesítmény, határozottan kiváló gépvezetői ügyességet kíván azonban meg az ottani, folytonosan hullámzó, halmon, völgyön átvonuló, száz és száz kanyarulattal cifrázott országutakon.

Az utak általában keskenyek, de jókarban vannak. Felszínük többnyire homokos. Feltűnt nekem, hogy útkaparót sehol sem látok. A folytonos üzemből lévő útgyaluló gépek azonban, amelyekkel elég gyakran találkoztunk, megadták a magyarázatot. Ilyenekkel tartják állandóan jókarban az utakat. Nálunk is nagyszerűen beválnának ezek az Alföld homokján. Szinte csodálatos, hogy eddig még nem tettek velük kísérletet. Mennyi kínlódásnak vetnének véget ezek az elmés masinák, amelyek egy-kettőre rendbehozzák a legrosszabb utat is, amelyen végigmennek!

Ebéd után nagyon érdekes körutat tettünk *Turku* környékén. Itt vannak Finnország egyedüli kocsányos tölgyesei, melyek egy régi tölgyesövnek utolsó maradványai. Egészen jól fejlett fákat látni itt, amelyek alatt, mióta a legettetés tilalmazva van, kifogástalan természetes újulat is keletkezik. Kár, hogy nem hamarabb léptek közbe ezeknek a régi, őshonos tölgyeseknek a megmentésére! A tölgynek ez a természetes előfordulása annál is inkább meglepett, mert már például a bükköt egyáltalában nem sikerül Finnországban megtelepíteni. A hó alól kinéző hajtások télen a hosszantartó nagy hidegben elpusztulnak.

Jellemző délfinnországi tájakon, amelyeken a mezőgazdasági területek az erdőt erősen háttérbe szorítják, vágattunk keresztül *Mynämäkiig*, hol éjjeli szállásunk volt. Innen azonban még *Jaakulába* is kirándultunk, ahol a IV. éves erdészhallgatók egy csoportja tanyázott.

Ezzel kapcsolatban ismét a gyakorlati szakoktatás kérdésére kell visszatérnem. A IV. éves hallgatók minden nyáron kivonulnak az erdőre, hogy ott Lönnroth tanár fővezetése és 2 tanársegéd felügyelete alatt nagyobb szabású erdőrendezési feladatot végezzenek el. Minden évben más-más terület kerül feldolgozás alá. Míg tehát a III. évesek jól berendezett erdei inter-

nátusban lakhatnak, addig a IV. éveseknek esetről esetre kibérelt parasztházakban, majorságokban stb. kell kisebb csoportokban elhelyezkedniök, hogy az egész területre lehetőleg egyenletesen elosztva, egyszerre dolgozhassanak.

Évente 12—14 ezer kat. holdnyi területről kell a hallgatóknak 3 hónap alatt önállóan üzemtervet készíteniök. Egy-egy hallgatóra ebből 260—350 kat. hold esik. A munkálathoz csak az bocsátható, aki az ú. n. előtanulmányi vizsgát letette, az erdőműveléstani (korkeakoskii) gyakorlatot eredménnyel végigcsinálta, megvan a vizsgaeredménye a geodéziából, az alapvizsgálója az erdőrendezésből (főképpen erdőbecslés) és sikeresen átesett a rajzolási és térképezési előgyakorlatokon.

Mínt hogy a hallgatók egyrésze szegénysorsú s az erdei munka nemcsak ruharontással, de egyszersmind az étvágy tetemes fokozódásával is jár, azért az állam a gyakorlatok tartamára fejenként napi 3 P segélyt utal ki számukra. Ezt a segélyt kivétel nélkül mindenik megkapja. Iroda- és rajzszerkekről maguknak kell gondoskodniük s a lakást is maguknak kell fizetniük. 6—6 ember van együtt egy-egy erdei tanyán. Műszert, mérőeszközöket, segédtablákat, nyomtatványokat, első segélynyújtási felszerelést és sok minden egyebet, amire a munkáknál szükségük van, az államtól kapnak. Az államnak a IV. évesek egy ilyen gyakorlati ciklusa mintegy 14.000 pengőjébe kerül.

A végzendő teendők közé a következők tartoznak. A határvonalak ellenőrzése és rendbehozása. Az egész terület felmérése, ú. m. alapvonal kitűzése, felmérése, ellenőrzése, ordináták kitűzése 800—800 méternyire s ezek között 80 méteres sűrűségű másodrendű hálózat lerögzítése karókkal, melyekhez a részletes mérés csatlakozik. Részletes felmérés busszolásával, illetőleg mérőszalaggal. A folytonosan változó talajtípusok határvonalait mind gondosan felméri. Faállományok köbtartalmának megbecslése. Állományelemzés. A becslést úgy végzik, hogy az ő tapasztalati tábláikból mindjárt ki lehessen olvasni a szerfamenyiséget. Ebből a célból nem a mellmagassági átmérőt mérik meg, hanem a 6 méter magasságban fekvő átmérőt. Erre külön eszközüik van. A 6 m-es póznára alkalmazott osztályozó pontosabb mérést nem enged meg, csak azt mutatja, hogy az il-

lető törzs melyik értékosztályba tartozik a vastagsága szerint. Hasonló rendszert Svédországban is alkalmaznak. További gyakorlati feladatok: szembecslés, növedékbecslés grafikus úton, értékszámítási gyakorlatok, állományszerkezettani feladatok (valószínűségi számítások stb.).

Az erdei vázlatok 1:2000 mértékben készülnek. Bent el kell készíteni ennek a másolatát, az 1:8000-es vázlatot, a „nagy térképet”, a vonalazott magassági térképet (1:20.000) és a helyrajzi térképet a környezettel (1:400.000), a területkimutatást, kitölteni a részletes erdőleírási lapokat, elkészíteni a szerfakimutatási jegyzéket, összeállítani a próbaterek becslési adatait, a növedékvizsgálati jegyzékeket, az értékszámítási jegyzéket; megszerkeszteni a szembecslési adatok diagrammját, összeállítani a döntött fák jegyzékét, a vonalásbecslés adatait, az alkalmazott munkások bérjegyzékeit stb.

Amint ezekből látható, a IV. éves hallgatók nyári gyakorlatán is komoly és nehéz munka folyik, mely állandó ellenőrzés alatt áll s minthogy mindenkinek megvan a maga önálló munkaköre, nincs meg a lehetősége annak, hogy a kevésbé igyekvők a szorgalmasabbak rovására mulaszthassanak. Az ellenőrzés egyébként igen szigorú, úgyhogy mindenkinek feltétlenül dolgoznia kell. Semmit sem engednek el nekik. Az utolsó pontig minden feladatot el kell végezniük. Aki ezt bármilyen oknál fogva nem teszi vagy nem teheti, annak a jövő évben az egész külső gyakorlatot meg kell ismételnie.

A hallgatók buzgalma egyébként példás. Valóságos verseny fejlődik ki közöttük a munkateljesítés tekintetében. Lönnroth tanár biztosított, hogy nincs köztük egyetlen hanyag sem. Sőt külön rendszabályokat kellett alkalmaznia a túlhajtott buzgalom fékezésére, hogy a megfeszített munkával járó hosszas megérettetés a gyengébb szervezetűekben kárt ne tegyen.

Nemcsak a szorgalom nagysága, de méginkább annak *általánossága* volt az, ami engem ott megragadott. Sajnálom, hogy ezt a szép példát a mi ifjúságunk nem szemlélheti közvetlen közelségből! Nálunk az általános túlbuzgóság ellen egyelőre nem kell külön rendszabályokkal küzdeni!

És ősszel, amikor Helsinkibe bevonulnak, még újabb tér-

képmunkákkal és egyéb beadványokkal is ki kell egészíteniök gyakorlati feladataik anyagát, mielőtt zárővizsgáikat letennék. Az elméleti anyag is nagy- és magasszínvonalú. Ezzel a tárggyal azonban bővebben más helyen kívánok foglalkozni. Annyi bizonyos, hogy azok, akik az *erdőmesteri oklevelet* ott megszerzik, feltétlenül visznek ki magukkal annyi tudást és praktikus készséget a gyakorlatba, amennyit a kezdő szakemberektől egyáltalában meg lehet kívánni. Ezenkívül felsőbb fokozatok is vannak, melyeknek legmagasabbika a *doktori képesítés*.

Cajandarrel végigjártuk a hallgatók elszórt erdei tanyáit s mindenütt ugyanazt a komoly, szorgalmas munkát figyelhetők meg. Miután a vezérigazgató hazautazott, még 2 napot töltöttem ezen a vidéken. Éjjeli szállásom Lönnroth nyaralójában volt, *Naantaliban*. Ezen a kedves, tengerparti fürdőtelepen augusztus 24-én volt a fürdőévad hivatalos zárónapja. Itt már ilyenkor erősen ősziess kezd lenni a hangulat!

25-ére összegyűjtötte Lönnroth mind a 40 hallgatóját s közös kirándulásra mentünk a felvételi területen. A terep itt egészen szokatlan a mi szemünknek. Az erdő belsejében léptenyomon hatalmas pocsolyák állják el az ember útját. Ők azonban az ilyenekbe egész nyugalommal belegázolnak. Megvédi őket a víz ellen a kitünő finn csizma, amely több évi használat után sem ereszti át a vizet, ha jól gondolzza az ember. A varrásuk egészen más mint a mi csizmánké: a bőr nincs ráházva, varrva vagy szögezve, hanem csak felhajtva és fenn keskeny nyelvvel összehárazva. Jellemző rajta a csúcsos orr, mely télen a skítalp szíjának a lecsúszását gátolja meg. Ilyen csizmát húztak rám is, mert másképen nem tudtam volna boldogulni ebben a lápvilágban. Ez a viselet különben a hallgatókra nézve is kötelező. Ezenkívül viaszosvászon nadrágszárakkal és gumiköpenyeggel, valamint vízálló kesztyűvel is fel kell szerelve lenniük, hogy hűvös, nedves időjárás esetén kellőképen védekezni tudjanak az ártó behatások ellen. Enélkül nehéz volna ott a folytonos meghülést, csúzt és hasonló bajokat elkerülni.

A helyszínén megnéztük a sok kilométer hosszú alapvonalat, a felmérési koordináta-hálózatot, bemutatták a hallgatók a térképvázolási munkálatot, megnéztünk egy sereg próbateret, hol

a hallgatók becslési képességeit Lönnroth mindjárt ellenőrizte is (szembecsléssel a magasságot, átlagos átmérőt, törzszámot, köbtartalmat, szerfaszázalékot stb. kellett megítélniük). Az ellenőrző adatokat a végén azok a hallgatók mondták be, akik az illető próbateret közvetlenül megbeesülték. Ez kitünő gyakorlat. Nálunk ilyen összehasonlító becslésekre sokkal kevesebb alkalom nyílik. Bemutatták ott nekem a vonalas becslést (kissé más alakban, mint a nálunk is régóta ismert szalagszerű próbateret, illetőleg rácsospróbát), a szerfabecslést stb.

Lönnroth beszéde és arra adott válaszom, valamint az elmaradhatatlan fényképezés után Istenhozzádot mondva a hallgatóság rokonszenves csapatának, visszatértem Naantaliba, hogy azután másnap vonaton utazzam Helsinkibe.

Mulasztást követnék el, ha nem említeném meg, hogy egész utazásunk alatt, minden szabadidőnkben, de főleg az éjjeli csendes órákban azokkal a problémákkal foglalkoztunk, amelyeket Lönnroth tanár választott tudományos búvárkodása tárgyául s amelyek nevét az erdészeti irodalomban olyan ismertté tették. Főleg ezek keltették fel figyelmemet a finn szakirodalom iránt s ezen a réven alakult ki az a tervem, hogy egyszer Finnországba menjek tanulmányútra. Lönnroth kollégám lekötelező szívességgel állott rendelkezésemre s előadásai alapján csekély fáradsággal sikerült a tiszta látást megszereznem olyan témákban, amelyeknek a mélyébe egyébként csak hosszas, időrabló olvasás és nem csekély fejtörés árán hatolhattam volna be. Ezért *Lönnrothnak* ezen a helyen is hálás köszönetet mondok!

Elköszönve *Cajandar* vezérigazgatótól s meglátogatva *Lakari* erdőtanácsost, a közp. igazgatóság erdőrendezőségi osztályának a vezetőjét, kinek szívességéből három szép erdőgazdasági térképnek a birtokába jutottam, végül meleg búcsút véve vendégszerető házigazdáimtól, Lönnroth tanártól és bájos nejétől, augusztus 28-án hajóra ültem s megkezdtem visszautazásomat Magyarország felé!

Négyórás út után *Tallinnban* (a régi *Reval*), Észtország fővárosában kötöttem ki. Remek, szép, páratlan fekvésű, történelmi emlékekben is gazdag város. A sétányokon megmászható magaslatról nagyszerű kép tárul a szemlélő elé. Egyik oldalon a

tenger, a másikon maga a város, óriási tornyú régi templomai-val. Nagyon szép az orosz világra emlékeztető görögkeleti, ötkupolájú díszes templom is. A város lakosságának száma mintegy 150.000.

Erdészeti vonatkozásai ennek a városnak nem lévén, hamarosan továbbutaztam *Tartuba* (a régi *Dorpat*), Észtország egyetemi városába. Ez nem nagy hely (50—60 ezer lakos). Nagyon sok benne a faház is. A külső részeken egész utcasorok vannak tisztán fából építve. Itt ugyancsak vigyázni kell a tűzzel!

Az érdecszeti szakoktatás a tudományegyetem erdészeti osztályán történik. Megtekintettem az erdőrendezéstani, erdőhasználati, iparműtani, dendrológiai tanszéket, illetőleg gyűjteményt. Az összehasonlítás ebben a tekintetben nagy fölényrel a mi javunkra üt ki. Másképen áll azonban a dolog az egyetem nagyon érdekes és szép tanulmányerdejével. Erről érdemes egyet-mást elmondani.

A Peipusz tó mellett fekvő Kastre-Perawald nevű tanulmányi erdőség területe kerekén 12 ezer kat. hold, melyből 7 ezer hold esik az erdőre, a többi mezőgazdasági és terméketlen terület. Ennek a területnek jelentékeny részén a múlt század hatvanas éveiben még lápvilág volt, később azonban a tervszerűen véghezvitt lecsapolással a terméketlen terület nagy részét alkalmassá tették az erdőtenyésztés céljaira. Sokat erdősítettek mesterségesen. Legjobban megy az erdei fenyő, kevésbé jól a lúcfenyő, melyet a lombfák sok helyen elnyomtak. A külföldi fafajok közül a szibériai és az európai vörösfenyő és az *Abies sibirica* vált be legjobban.

Az erdei fenyő és lúcfenyő helyenkint gyönyörű állományokat ad. De megbámultam a gyertyaegyenes, remek nyírfákat is, melyek között nem egy 30 méteres is akad. A rezgőnyárnak is vannak ilyen hatalmas példányai. Ezek itt rendkívül értékes fafajok. A nyírt furnírfának dolgozzák fel, a rezgőnyárból gyufa lesz. A déli részen a múlt század utolsó éveiben megkezdett rendszeres vágásokból sok újult fel részben nyírral. A legjobb nyíresek itt a 35 éves korban már 24 méter magasak és igen szép fatömeget adnak. Tájékozásuil álljon itt az I.

termőhelyi osztályra vonatkozó fatermési tábla kivonata. (Ez természetesen nem a felső szélsőségre, hanem a legjobb termőhely *átlagára* vonatkozik).

Kor	Átlagos magasság	Átlagos mellmagassági átmérő	Fatömeg 1 kh-on	Folyó növedék
év	m	cm	m ³	m ³
30	18.3	14.0	90	4.0
40	22.2	19.1	130	2.5
50	25.0	21.6	155	1.3
60	26.8	24.1	168	1.1
70	28.0	26.2	179	

Az erdő nyiladékrendszerrel van egyenlő részekre felosztva. A lecsapolási munka eredményeképpen mindenütt mély árkok szelik át. Egyébként a nyílt lapterülettől a legszebb szálfáállományig mindent meg lehet benne találni, úgyhogy ennél a változatosságánál fogva mind tanulmányi, mind kísérleti célokra igen alkalmas.

A hallgatók három csoportban végzik itt gyakorlataikat: egy részük az erdőművelési, másik az erdőrendezési, harmadik a földméréstani tanulmányait folytatja. Elhelyezésükre jól berendezett erdei internátus szolgál. A tanulmányerdőnek külön kezelőszemélyzete van, mely áll: a vezető erdőtisztből, a hozzá beosztott második erdőtisztből és titkárból, 8 erdőőről és 20 állandó erdei munkásból. Az egyetem teljesen szabadon gazdálkodik rajta, a tiszta jövedelmet ellenben az államerdésznek kell beszolgáltatnia. Minthogy a szakoktatási célok kielégítése és a kísérleti állomás fenntartása sok költséggel jár, ez a tiszta jövedelem természetesen nem nagy.

A tanulmányerdő 70 km-re van Tartutól. Hogy megtekinthetem, azt az egyetem rektorának, *dr. Köppnek* és *dr. Mathiesennek*, az erdőrendezéstan tanárának köszönhetem, kik nagy szívességgel fogadtak, s mind Tartuban, mind autókirándulásunkon az egyetem vendégének tekintettek. Mathiesen tanár az értékes ismertetőfüzeteknek és saját munkáinak egész töme-

gével halmozott el. Ő Észtország legtermékenyebb erdészeti szakírója. Tartuban találkoztam még dr. *Werberg* tanárral is, aki néhány év előtt Sopronban járt.

Bár útleírásom már a kelleténél hosszabbra nyúlik, mégsem mulaszthatom el, hogy ezen a helyen Észtország erdőgazdaságáról általánosságban is meg ne emlékezzem néhány szóval. Ennek a kis országnak a területe csak 47.550 km² (tehát körülbelül Csonkamagyarországnak a fele), mintegy 1 millió 120 ezer lakossal. Sík vidék. Évi középhőmérséklete 4°—5° C, a csapadék (Tartuban) 540 mm. Egész területének 19%-át foglalja el az erdő (1 millió 570 ezer k. hold). Egy fejre tehát 1.4 k. h. esik. Az erdőterület legnagyobb része (82.5%) az államé. Ezt az államosítást annakidején radikálisan oldották meg: az észti köztársaság megalakulása után az agrárreform keretében egyszerűen felosztatták a nagybirtokokat és az állam tette rájuk a kezét. Kimondták egyszersmind, hogy felosztásra csak a mezőgazdasági birtokrészek kerülhetnek, az erdő azonban osztatlanul az állam tulajdonában marad. Így lett a fiatal állam egy csapásra erdőnagybirtokossá. Ezenkívül még 580 ezer holdra tehető az állam tulajdonában lévő terméketlen területek.

Az állami erdőkben 42% a lúcfenyő, 21% az erdei fenyő, 19% a nyír, 10% a rezgőnyár és 8% egyéb fafaj. A korosztályok megoszlása kedvezőnek mondható, amennyiben az idősebb korosztályok vannak túlsúlyban, tehát (legalább a 100 éves vágásfordulóval szemben) bizonyos készletfölöslegük van. A hozadékszabályozás a térszakozás szerint történik, nagyobb-részt tarvágással. Ezen a vizenyős talajon ez egyáltalában nem jelent veszedelmet. És nem jelent mindig mesterséges felújítást sem, mert rendszerint jelentékeny természetes újulat is van jelen. Az évi össznövedék holdanként átlag 1.7 m³-t tesz ki. Később, a rendszeres kezelés hatásaképen ez a növedék természetesen a hozadék is előreláthatólag emelkedni fog.

Hiszen a rendszeres használat itt régebben csak kivételes volt. Náluk csak most vannak ott, ahol mi 1880—90-ben voltunk. A felső erdészeti szakoktatás is gyermekkorát éli még ott. A köztársaság megalakulása előtt többnyire külföldről hozattak szakképzett erőket. Az a nagy ügyszeretet azonban,

mely az egyetem erdészettanári karát áthatja, biztosítékát lát-szik adni a jövő rohamos fejlődésének, úgyhogy a mult mulasz-tásait hamarosan pótolni fogják.

Az összes termelt faanyagoknak 60—65%-át használja fel a belföldi fogyasztás, 35—40% pedig a külföldre megy. Számos fafeldolgozó ipartelepük van s ezeknek a száma még nyilván erősen szaporodni fog, mihelyt a mai gazdasági helyzet jobbra-fordul s könnyebb lesz a befektetéshez szükséges tőkék elő-teremtése. A belföldi ipar ezidőszerint 200.000 m³ cellulózefát és 50.000 m³ furnírfát dolgoz fel. A kivitel tárgya főképen: deszka, vasúti talpfa, furnírfa, gyufaanyag, nyír- és nyárrönkő, stb.

Következő állomásom *Riga* volt, *Lettország* szép fővárosa (350.000 lakos). Első utam az egyetemre vezetett, hol az ottani kollégákkal igyekeztem érintkezésbe lépni. Ez, szünetidő lévén, nem ment egész könnyen, de azért mégis sikerült három erdész-tanárral találkoznom. Ezek: *Kalnins* (erdészeti technológia), *Teikmanis* (erdőhasználat) és *Markus* (erdőrendezés). Amenny-nyire lehetett, a laboratóriumokat, gyűjteményeket és tanter-meket is megtekintettem. Vannak jó dolgaik, így például a technikai laboratóriumuk szépen van berendezve és jól felsze-relve, de egészben véve mégis meglátszik, hogy még csak a fejlő-dés kezdetén vannak. Tanerőik, amennyire arról ilyen rövid ismeretség alapján képet lehet alkotni, nagyműveltségű és tudású szakemberek. Engem nagy szívességgel fogadtak s kérdéseimre készséggel adták meg a kívánt felvilágosításokat. Az érintke-zés német nyelven folyt. Ezt a nyelvet kitünően beszélik.

A felsőfokú erdészeti szakoktatás szerve a rigai tudomány-egyetem mezőgazdasági fakultásának erdészeti osztálya, 5 szak-tanszékkal. A tanfolyam 4 éves. A hallgatók két nyáron át külső gyakorlati kiképzés alatt állanak. A végzettek *erdőmérnöki* ok-levelet kapnak. A doktori fokozat elnyerőinek a *Dr. rerum forestarium* cím jár. A hallgatók száma legutóbb 385 volt. Az alsó erdészeti szakoktatás céljait két állami szakiskola szolgálja.

Az államerdészeti igazgatásnak külön hitel áll rendelkezé-sére erdészeti szakmunkák kiadására.

Lettország erdőgazdasági viszonyairól néhány szóval a következőket mondhatom el. A háború alatt Lettország hadiszíntér volt s ezzel kapcsolatban az erdő rengeteg károsításnak volt kitéve. A háború után pedig a szétrombolt épületek újraépítése kívánt nagy áldozatot. Ezenkívül mintegy 80.000 új tanya is épült a földreformmal kapcsolatban. Mindez csak 150 ezer kat. hold erdő kiirtása árán volt megvalósítható. Később ehhez még újabb területek járultak.

Lettországban csak úgy mint Észtországban, hatalmi tényképen az állam vette birtokába az erdők javarészét. Ezek közé tartoztak a határmenti régi orosz „koronaerdők” is. Ilyenformán az összes erdőterületnek több mint négyötöd része az állam kezére jutott. (Mit mondanának ehhez a mi nagybirtokosaink?) 1929-ben ez a terület kerekén 3 millió kat. holdat tett ki, melyből a tulajdonképeni erdő 2 millió 350 ezer hold, 560 ezer k. hold esik a terméketlen (láros) területekre, a többi pedig az erdőgazdasággal kapcsolatos mezőgazdasági földekre.

A központi erdőigazgatás személyzete 174 fő (ebből 74 erdőrendező és mérnök). A külső adminisztráció szempontjából az egész birtok 81 kerületre és 368 erdőgondnokságra oszlik átlag 8184 k. hold területtel, 2—3 üzemosztállyal.

A fafajok aránya a következő: Erdei fenyő 48%, lúcfenyő 30%, nyír 12%, rezgőnyár 5%, mezgés éger 4%, tölgy, kőris és egyéb 1%. A korosztályok megoszlása egyenletes.

Az évi használat 3 millió 161 ezer köbmétert tesz ki, ami 1.26 m³ holdankinti átlagos hozadéknak felel meg. A fát nagyobb részét tövön árvezetik el, de a házi kezelés is kezd térhódítani. A fakereskedelemben elért átlagos árak köbméterenkint kerekén 5 pengőt tesznek ki. De kedvezményes áron is sok fát szolgáltatnak ki.

Az állami erdők tiszta bevétele 1928—29-ben 19 millió pengőt tett ki, ami holdankint 6.66 pengőnek felel meg.

Sajnos, nem időzhettem hosszabb ideig Rigában, mert időm lejárt és haza kellett sietnem. Pedig érdekes lett volna ebben a 1,900.000 lakosú kis országban is körülnézni s az erdősegeket, a kísérleti területeket és a hallgatók erdei tanyáját megtekinteni. Riga maga igen szép város, gyönyörű parkkal.

Némi orosz ízt ad neki a sok egyfogatú kocsi, a ló marja fölött áthajló, íves feszítőfával. A lett nyelv teljesen különleges, indogermán nyelv, mely állítólag közeli rokonságban áll a szanszkrittal. Szerencsére minden kabátos ember tud ott németül is, úgy-hogy ebben a tekintetben nincsen semmi fennakadás.

Utazásom utolsó állomása *Varsó* volt, a közel 30 millió lakosú és 387 ezer négyzetkilométeres nagy ország milliós fővárosa. Az a rövid idő, amit itt töltöttem, sajnos, nem volt elegendő ahhoz, hogy a város nevezetességeit alaposan megnézzem, de a felületes szemlélet is sok érdekeset nyújtott. Nagyon érdekes régi épületeket, tereket, szép főúri palotákat, művészi szobrokat lát itt az ember. Ami az első pillanatban megragadta figyelmemet: a sok zsidó. Ezt ugyan a mi fővárosunkban is eleget látni, de Varsóban nagy részük kaftánban jár és jellemző haj- és szakállviseletük úgyszólván uniformizálja őket, ezért sokkal feltünőbbek mint nálunk. No meg valamivel több is van belőlük! Míg Budapesten a lakosság negyedrészt sem érik el, Varsóban éppen egyharmadát teszik ki a népességnek (egész Lengyelországban több mint 10%-át, a mi 6%-unkkal szemben). De térjünk át a szakdolgozókra!

Miklaszevky miniszteri tanácsos, a földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályának a vezetője bocsátotta rendelkezésemre az alábbi adatokat, melyeket a lengyel erdőgazdaság rövid jellemzéséül közlök:

Lengyelország erdőterülete 15 millió 606 ezer kat. hold, tehát körülbelül annyi mint Nagymagyarországé volt. Az egész országnak 23%-át foglalja el. 100 emberre 52 hold erdő esik (nálunk csak a fele). Évi növedéke 21 millió 600 m³, fogyasztása 16 millió 330 m³, ebből egy fejre esik 66 m³ (nálunk 34). Az állam erdei az összes erdőterület 32%-át, a nyilvános intézményekéi 2%-át s a magánosokéi 66%-át teszik ki.

Fafajok: erdei fenyő 60%, lúcfenyő 12%, jegenyefenyő 3%, tölgy 5%, égyéb lombfa 20%. A termelt faanyagának körülbelül a fele szerfa, fele tűzifa. A fűrészek száma Lengyelországban: 1687 (1928-ban). A kivitel túlnyomó része a szerfára és ipari (különösen vegyi) termékekre esik, tűzifaexportjuk aránylag

csekély. Hozzánk (1922-től 1925-ig) $4\frac{1}{2}$ —9 ezer tonna szerfát hoznak be évenként.

Az erdőrendezésnek még sok teendője van. Magukban az állami erdőkben is a terület 40%-án még csak ideiglenes üzemterv szerint gazdálkodnak.

A felső erdészeti szakoktatás három helyen történik: a *varsói* földművelési főiskolán, a *lwowi* (lemergi) műegyetemen és a *poznańi* (poseni) tudományegyetemen. Mind a három helyen *erdőmérnöki* oklevelet nyernek és a *dokturátust* is letehetik. Ime, mindenütt, amerre jár az ember, megtalálja az egyetemi nivót, csak nálunk nem akarják azt elismerni! Csak mi küzdünk hiába az egyetemi attributomokért, csak nálunk nincs megértés ebben a tekintetben! Pedig látjuk, hogy milyen sokféle megoldás lehetséges, milyen különféle természetű főiskolák szolgálnak a legfelsőbb erdészeti szakoktatás szervéül, és ez mind nem akadály sem az erdőmérnöki címnek, sem a doktori fokozatnak. Sőt az utóbbit egészen különálló erdészeti főiskolák is adományozhatják, mint például az eberswaldei, melyről lapunk áprilisi számában írtam. És a mi ősrégi főiskolánknak szomorúan kell látnia, mint törtetnek előre a külföldi fiatal testvérintézetek s mint marad vissza mögöttük a mi szép almamátérünk, melyet a szűkkeblűség békója tart vissza a természetes haladástól!

*

Ezzel el is értem útleírásom végéhez. A tisztelt olvasó szíves elnézését kérem, ha útvázlatom nem volt elég rendszeres. De, mint kezdetben bejelentettem, nem is az volt a célom, hogy a látott országok erdőgazdasági viszonyait összefüggő, beható tanulmány alapján ismertessem, hanem hogy megtett utam vonalát követve előadjam azt, ami engem mint utast megragadott, leírást adjak tájakról, emberekről, szaktapasztalatokról, olyan alakban, amint azt jegyzőkönyvem napi feljegyzései s külföldi kollégáim bemondásai alapján megtehettem. Számomra ez az északi kirándulás mindenestre nagyon tanulságos volt és sok kedves és becses emlék összegyűjtésére adott alkalmat. S amikor ezért hálával gondolok arra a megértő támogatásra, mellyel ezt a utazást felettes hatóságom lehetővé tette, úgy érzem

hogy a hozott áldozat nagyságával nem áll arányban az a száraz, hivatalos jelentés, melyet visszaérkezésem után felterjesztettem; hanem erkölcsi kötelességem, hogy az én igen tisztelt szaktársaimnak is juttassak valamit abból, amit utam élményei és tanulmányai alakjában, ennek az áldozatnak a gyümölcseképen, learathattam. Elvégre ritkán jutunk ahhoz, hogy idegen, távoli országokba tanulmányutat tehessünk s ezeket a szerencsés alkalmakat igyekeznünk kell a köz javára is minden lehető módon értékesíteni.

Befejezésül most néhány szóban össze kell foglalnom tanulmányutamnak azokat az eredményeit, melyeket a hazai viszonylatokban értékesíthetőknek tartok.

A *szakoktatás* kérdésével az anyag terjedelmére való tekintettel, külön, más helyen kívánok foglalkozni. Ismertetni fogom a meglátogatott főiskolák tanrendszerét és — legalább részben — tananyagát is. A magasabb tudományos fokozat elérésének lehetőségén kívül *különösen a gyakorlati kiképzés rendszere az, amelyre nézve szükségesnek látszik nálunk is bizonyos reformokat életbeléptetni*, mert ebben a tekintetben — mindannak ellenére, hogy szakminisztériumok alá tartozunk, a mi főiskolánkon határozottan el vagyunk maradva ezek mögött a fentebb említett, a kultuszminisztérium alá tartozó főiskolák mögött. Ezzel csak arra akarok rámutatni, hogy a szakoktatásra nézve nem annyira hovatarozandóság kérdése a fontos, mint inkább a szakoktatás organizációja maga. Tökéletes rendszer esetén bármilyen felettes hatóság alatt is megfelelhet az intézet a hivatásának, amint erre szerte a világon mindenféle példát láthatunk. Történjék tehát a mi főiskolánkkal bármi is, a tanítási rendszer helyes kiépítését kell legfőbb feladatunknak tekintetünk. A kultúrpolitikai sakkhúzásokat pedig bízzuk az illetékesekre. Egyet azonban minden körülmények közt meg kell kívánnunk: hogy szakoktatásunk legfőbb szervének a színvonalát mind külső, mind belső ismerveit illetőleg emeljük legalább is arra a magaslatra, amelyen azok hasonló relációkban a külföldön állanak. Nálunk ebben a tekintetben nincs meg a kívánt összhang. Az elméleti oktatás terén bátran felvehetjük a versenyt a külfölddel és felszerelésünk tekintetében sincs okunk

magunkat szégyelni, a *belső érték tehát megvan, a doktori és magántanári intézmény hiánya miatt azonban külső megítélés tekintetében inferioritásban vagyunk sok külföldi rokonfőiskolával szemben. Ilyen kultúrpolitikai hibák ellen pedig már okvetlenül küzdenünk kell.*

Tapasztalataim másik része különösen egyes erdőbecslési problémák tisztázása terére esik, amit Lönnroth magyarázatainak köszönhetek. Ezeket az eredményeket tanszéki munkakörömön belül feltétlenül fel fogom használni.

A finn talaj- és erdőtípus-elmélet is hasznosítható volna nálunk bizonyos keretek közt. Itt elsősorban az Alföldre gondolok, hol a meglévő növényasszociációk figyelembevételével nélkül nehéz az erdősítés terén jó eredményeket elérni. A tapogatózás rengeteg fölösleges áldozatot kíván. Az alföldi erdőkről, valamint a fásítandó területekről *erdőtípus-térképet* kellene készíteni, úgy amint azt a finnek minden erdejükre nézve megteszik. Csak így lehetne elérni azt, hogy erdészeink biztos alapokon mozogjanak s erdősítéseik sikerét előre láthassák.

A dolog egyébként éppen nem új nálunk. *Kiss Ferenc* ny. miniszteri tanácsos, az alföldi erdősítés mestere, a finneket megelőzve már régen alkalmazta ezt a módszert azok közt a keretek közt, melyre munkaköre kiterjedt. Amikor a cifra finn térképeket megláttam, mindjárt *Kiss Ferenc* vázlatai jutottak eszembe, melyekről nekem Szeged környékén, a fontosabb talajeltéréseket magyarázta a beerdősítendő területeken. A talajt borító növényzet jellemző képeiből állapította meg, hova kell akácot, hova erdei fenyőt, tölgyet, nyárit stb. ültetni, ha eredményt akar az ember elérni. És kiabáló példákkal bizonyította be, hogy megállapításai mennyire helytállóak.

Lám, nekünk is megvan a magunk alföldi Cajandere, csak követni kellene az ő iskoláját! Kívánatos volna, hogy a földművelésügyi minisztérium ankétet hívjon össze a tapasztalt, régi Alföldfásítók (*Kiss, Kallivoda, Ajtay* stb.) bevonásával egy olyan tervezetnek a megbeszélése végett, melynek végrehajtása biztosítaná Alföldfásításunk sikerét. *Szakértő gárdát kellene nevelni* erre a célra, olyanok gárdáját, akik teljes tudással, tudományos ismeretekkel felfegyverezve veszik fel a küzdelmet

azokkal a nehézségekkel szemben, amelyek szinte legyőzhetetlen akadályképpen állják útját a sikeres eredménynek, ha a feladat megoldásához avatatlan kézzel fogunk hozzá. Fogjon össze tapasztalati tudással rendelkező régi gárdánk, fiatal erdészbotanikusainkkal, a külső gyakorlat a főiskolával és kísérleti állomással és a földművelésügyi minisztérium erkölcsi és anyagi támogatásával vigye dűlőre ezt a kérdést, mert — az a benyomásom — úgy, ahogy ma van, semmiképen sincs jól! Legyen az a tudás, melyet ma *egyesekek* vallhatnak csak a magukénak, közkincs, örökség, melyet a fiatalabb nemzedék jól kiképzett specialistái gyümölcsöztetnek a felsőbb célok érdekében. A munka elég nagy és elég jelentőségteljes ahhoz, hogy a szervezést az az állam vegye a kezébe és a legkiválóbb szakemberek meghallgatásával készíttesse el a végzendő teendők munkatervét. Ne az ötletszerűség, hanem a szakszerűen kidolgozott program szabja meg a munka menetét!

Végül, mielőtt befejezném útleírásomat, nem mulaszthatom el, hogy le ne sezegezzem azt a kedves tapasztalatomat is, hogy erdész-kollégáim, amerre csak jártam, mindenütt, kivétel nélkül őszinte szívességgel és barátsággal fogadtak. Éreztem, hogy ebben annak a rokonszenvnek is része van, mellyel a világháborúnak ezek a nyertesei, Európa felszabadult semleges népei vannak irántunk, a háború vértanuja iránt, de éreztem egyszer smind, hogy barátságuk igaz megnyilatkozásában szerep jut a hagyományos erdész-kollegialitásnak is. Mindenütt otthon éreztem magam!... Vigyázzunk, hogy ebben a tekintetben se maradjunk el távoli szaktestvéreinktől!

Néhány fontosabb kérdésről, kapcsolatban az új erdőtörvénytervezettel

Írta: Muzsnay Géza

(Folytatás.)

3. A vágásforduló kérdése.

A vágásforduló kérdése az, amely az új erdőtörvénytervezettel kapcsolatban, sőt már ezt megelőzőleg is, a legtöbb vitára adott alkalmat s amelyre leginkább reáillik, amit cik kem bevezető részében mondtam, hogy t. i. körülötte az utóbbi években egész irodalom fejlődött.

És ez teljesen érthető is, mert hiszen a vágásszabályozásnál a vágásfordulónak van a legnagyobb szerepe. Ettől függ első sorban, hogy az erdőből mennyit szabad évente vágatni. Ennek van ennél fogva a legnagyobb befolyása az erdő jövedelmezésére is. Nemcsak az abszolút tiszta jövedelem szempontjából, hanem abban a tekintetben is, hogy ez a tiszta jövedelem milyen arányban van az erdő által képviselt tőkéhez.

Hogy minél tisztább képet nyerjünk a vágásforduló jelentőségéről, foglalkozzunk vele először tisztán elméletileg és azután külön a gyakorlat szempontjából.

A vágásforduló az az idő, amely alatt valamely erdőnek, illetőleg — ha ez több üzemosztályból áll — valamely üzemosztálynak valamennyi erdőrészelete egyszer kihasználtatik és felújítatik. Egyetlen erdőrészeletre vonatkoztatva pedig (szabályos erdőállapot esetén) az az idő, amely a faállomány keletkezésétől annak kihasználásáig és felújításáig eltelik.

A vágásforduló, szabályos erdőállapot mellett, kivételes esetektől eltekintve, egyenlő a szabályos vágatási korrallal.

A szabályos vágatási kor s ezzel együtt a vágásforduló nagysága függ a fák vágásra való érettségétől. Vágásra érettnak pedig akkor mondunk valamely faállományt, illetőleg faegyedet, amikor elérte a kifejlődésnek azt a fokát, amely mellett kihasználása mennyiség, minőség, érték és egyúttal a felújítás szempontjából a legelőnyösebb. Hogy ez az időpont mely korban következik be, ez megint függ: a fafajtól, ugyanannál a fafajnál a termőhely jóságától, továbbá a gazdaság céljától s nevezetesen attól, milyen követelményeket támasztunk a termelendő faválasztékok és általában a jövedelmezés tekintetében.

A tankönyvek szerint megkülönböztetünk: 1. fizikai vágásfordulót, amely megfelel annak a kornak, amikor a faállomány önmagától, természetes úton (magvetés útján, illetőleg sarjakról) felújulni képes; 2. technikai vágásfordulót, amelynél bizonyos faválasztékok termelésére (pl. bányafa, cellulosefa, fűrészrönkö, esetleg építő rözse stb.) fektetjük a

fősúlyt; 3. a legnagyobb fatermésre alapított vágásfordulót, ha azt a kort vesszük alapul, amely mellett az erdő átlagos évenkénti és holdankénti (hektáronkénti) fatermése a legnagyobb, vagyis amely kornál az átlagos évi növekedés a maximumot éri el. A jövedelmet véve alapul, beszélhetünk továbbá: 4. a legnagyobb tiszta jövedelemre (erdőjáradékra) alapított vágásfordulóról és 5. a legnagyobb talajjáradékra alapított, ú. n. pénzügyi vágásfordulóról.

Előbbi megfelel annak a kornak, amely mellett az erdő évenkénti és holdankénti tiszta jövedelme a legnagyobb. Az évenkénti és holdankénti tiszta jövedelem ugyanis a vágásforduló emelkedésével egyidejűleg szintén emelkedik, míg bizonyos kornál eléri a maximumát s azután apad. A maximumnak megfelelő kor rendszerint magas s így viszonylag magas szokott lenni a szóban lévő vágásforduló is, amelynek előnye, hogy nagyobb méretű s általában értékesebb választékokat szolgáltat s a benne felhalmozott nagyobb tőke révén a birtokosnak nagyobb abszolút jövedelmet nyújt. Viszont hátránya, hogy ez a nagy tőke aránylag kis százalékkal kamatozik. (Ezt a kérdést már érintettem cikkem 2. fejezetében, az erdőgazdaság céljával kapcsolatban, az erdő jövedelmezésének a tárgyalásánál.)

A pénzügyi vágásforduló az a vágásforduló, amely mellett a talaj évi járadéka, vagyis a talaj gazdasági értékének az évi kamátja (a gazdasági érték kiszámításánál alkalmazott kamatlábat számítva) a legnagyobb. Ez pedig annál a vágásfordulónál a legnagyobb, amelynél a talaj gazdasági értéke a maximumát éri el.

A talaj gazdasági értékének a maximuma hamarabb következik be, ha nagyobb %-kal számítunk, mint ha a számításnál kisebb %-ot alkalmazunk. Dr. Endres szerint¹ rendes viszonyok között fenyvesekben 3%-kal számítva 70—90 év között, 2%-kal számítva ennél 10—25 évvel később áll be ez a delelés. Jobb termőhelyen korábban, mint gyengébb termőhelyen. Így a pénzügyi vágásforduló is annál alacsonyabb, minél magasabb kamatlábbal számítunk s illetőleg minél jobb a termőhely.

Az ú. n. pénzügyi vágásforduló rendszerint jelentékenyen alacsonyabb a legnagyobb tiszta jövedelemre alapított vágásfordulónál. Ennek következtében a pénzügyi vágásforduló alkalmazása esetén az erdőben kisebb élőfatőke fenntartására, illetőleg felhalmozására van szükség. Ez a kisebb élőfatőke ellenben nagyobb százalékkal kamatozik, mint a legnagyobb tiszta jövedelemre alapított vágásfordulóhoz szükséges nagyobb tőke.

A felsorolt ötféle vágásforduló közül az elsőnek, vagyis a fizikai vágásfordulónak a határai olyan tágak, hogy e határok közé belefér a jövedelmezés alapján kiszámított mindkétféle vágásforduló, vagyis úgy a pénzügyi, mint a legnagyobb évi tiszta jövedelemre alapított vágásforduló. A második, vagyis a technikai vágásforduló alkalmazásának a jogosultságot szintén a nagyobb jövedelmezés adja meg tulajdonképpen. Épp úgy vagyunk a harmadikkal, vagyis a legnagyobb fatermésre alapított vágásfordulóval, amelynek főképpen csak akkor van létjogosultsága, ha az erdő fatermését a birtokos maga fogyasztja el s szükségletének részben másunnan való beszerzése aránytalan nagy költséggel járna.

Tehát tulajdonképpen a jövedelem alapján kiszámítandó két utolsó vágásforduló bír nagyobb fontossággal. Ezek is inkább csak egy-egy elvet, egy-egy külön célt fejeznek ki. T. i. a legnagyobb tiszta jövedelemre, illetőleg a legnagyobb talajjáradékra való törekvés elvét. Pontos meghatározásukról azonban nemigen lehet szó, mert kiszámításukhoz hiányzik

¹ Dr. Endres: „Handbuch der Forstpolitik”, 1922. évi kiadás, 63. l.

a biztos alap. Mindkettőnél a jövőben várható bevételekre és kiadásokra kell támaszkodnunk, már pedig ezek előre biztosan meg nem határozhatók. Nemcsak azért, mert a faárak általában változnak, hanem mert a különböző választékok árainak az egymáshoz való viszonya is lényeges változásoknak lehet kitéve. Az ebből származó bizonytalanságot a pénzügyi vágásfordulónál fokozza még az is, hogy ennek a nagyságára nagy befolyással bír a talaj gazdasági értékének a kiszámításánál alkalmazott kamatláb is, amelynek megválasztásánál tág tere nyílik az egyéni felfogásnak.

Vita tárgya lehet természetesen az is, hogy a kétféle vágásfordulóban kifejezésre jutó két elv közül melyik a helyesebb. Mint mindenütt, itt is valahol a középen van az igazság s így leghelyesebben tesszük, ha a középútat keresve, Gutenberg lovag nyomán arra törekszünk, hogy lehetőleg magas erdőjárdék (évi tiszta jövedelem) mellett a talajból és az élőkészletből álló erdővagyon megfelelőleg kamatozzék. Az a vágásforduló, amely mellett ezt a célt elérjük, valahol a pénzügyi és a legnagyobb tiszta jövedelemre alapított vágásforduló között lesz.

Eddig az elmélet. Ezzel szemben a gyakorlatban, konkrét esetekben rendszerint nem ezek a pénzügyi elméletek, hanem más szempontok bírnak döntő súllyal a vágásforduló megállapításánál. Legelső sorban az erdőnek az állapota s különösen a *faállományoknak korosztályok szerint való megoszlása*. Áll ez különösen a mai Magyarországra nézve.

Bajorországban pl. vita tárgya lehetett és lehet ma is, hogy az ottani kincstári erdőkben alkalmazott magas vágásforduló mellett felhalmazott nagy fakészletek egy részének értékesítése céljából a vágásfordulót lejjebb szállítsák s ezzel mintegy feladják a legnagyobb tiszta jövedelem elérésére való törekvés elvét. Úgy szintén jogosan vethették fel Szászországban, a pénzügyi gazdaság igazi hazájában, azt a kérdést, vajjon nem volna-e célszerű a rövidebb pénzügyi vágásfordulóról magasabb vágásfordulóra térni át. Sőt helyén való volt Rónai György részéről 1915-ben az E. L.-ban² szőnyegrehozni a vágásforduló szállításának a kérdését a magyarországi kincstári jegenyefenyvesekben. Mindezekben az esetekben teljes joggal lehetett a vágásforduló kérdésének az elbírálásánál a pénzügyi és a legnagyobb tiszta jövedelemre alapított vágásfordulók körül kialakult elméletre hivatkozni, mert az illető erdőkben rendelkezésre állottak a megfelelő élőkészletek s a korosztályok megoszlásában megvolt, illetve megvan a reális alap a javasolt rendszerváltozás keresztülviteléhez.

Háttérbe kell, hogy szoruljanak azonban ezek az elméletek a mai Magyarországon, különösen a sok esetben nagyon rossz állapotban lévő magánerdőknél, ahol a korosztályok megoszlása nagyon kedvezőtlen s nagy a hiány a vágásra alkalmas, korosabb faállományokban. Ahol tehát először még a legnagyobb tiszta jövedelemre, avagy a legnagyobb talajjárdékra alapított vágásfordulóhoz szükséges, kor szerint kedvező összetételű előfatókékat kellene összegyűjteni, ami pedig nagyon hosszú időt venne igénybe s ez alatt az idő alatt a kihasználás nagyobb mértékben való megszorításával járna. Itt csak elvétve és inkább csak valamikor a késő jövőben kerülhet sor arra, hogy a vágásforduló megállapításánál ezek az elméletek általánosabb alkalmazásra találjanak.

A mai magyarországi erdőknél, úgy összességükben, mint erdőgazdaságokként, két nagyon fontos feladat vár megoldásra. Egyik: a lehető legnagyobb mértékben kielégíteni az ország faszükségleteit s ezzel a faimportot a lehető legkisebb mértékre leszorítani, aminek rendkívül nagy

² L. „Új korszak küszöbén” c. cikkét az E. L. 1915. évfolyamában.

a jelentősége az ország pénzügyi egyensúlyának az elérése szempontjából. A másik, szintén nagyon fontos feladat: az erdők állapotának a megjavítása, termelőképességük fokozása érdekében.

Ez a kettős feladat a legtöbb esetben nagyon megnehezíti az erdőgazdák helyzetét. Mintegy Scylla és Charybdis közé viszi őket, ahonnan kijutni csak nagy óvatossággal, nagy körültekintéssel lehet valamiképen.

Ha a szükségletek kielégítésére fektetik a fősúlyt, ez könnyen az erdő faállományaiban lévő tőke megtámadásához s így az erdő állapotának a rosszabbodásához vezet. Míg ha az erdők állapotának a megjavítását helyezik előtérbe, az a termelés csökkentését vonhatja maga után s így nagy áldozatokat követelhet a jelentől a jövő kedvéért. Tehát a kérdés többé-kevésbé kielégítő megoldása céljából valahogyan össze kell egyeztetni az egymással ellentétes két érdeket.

Mind a két érdek tulajdonképpen közérdek. De ezek mellett jelentkezik egy harmadik érdek is: magának az erdőbirtokosnak az érdeke, amelyet figyelmen kívül hagyni természetesen szintén nem szabad.

A vágásforduló nagysága a birtokos érdekei mellett különösen az ország faszükségeinek a kielégítése szempontjából bír nagy fontossággal. Tudvalévőleg az évi termelés alacsonyabb vágásforduló alapulvétele mellett nagyobb, míg magasabb vágásforduló mellett aránylagosan kevesebb.

Magyarország erdősegeinek jelenlegi állapota mellett a vágásfordulók jelentékny lejjebb szállításáról bizonyára ritka esetben lehet szó. A vágásfordulók általános leszállítása révén tehát a termelést legfeljebb csak egy időre és csak a jövő rovására lehetne nagyobb mértékben emelni. Ezért más eszközökre is kell gondolni a faszükségek kielégítése és a faimport csökkentése céljából. Ilyen eszközök: a fafogyasztás csökkentése egyrészt, másrészt az erdők termelőképességének a fokozása, a vágásfordulók jelentékenyebb mértékben való lejjebb szállítása nélkül.

A fafogyasztást csökkenteni lehet elsősorban is a tűzifával való általános takarékoskodás útján. Hogy ily módon jelentős eredményt lehet elérni, azt mindnyájan tudjuk, akik valamikor bőviben voltunk a tüzelőfának s ma jóval kevesebbel kell megelégednünk. Nagy segítségünkre lehet a takarékoskodásban a kályhák berendezésének a tökéletesítése és ha megtanulunk okosan, gazdaságosan fűteni, amihez nagyon sokan nem értenek, különösen vidéken.

A fafogyasztás csökkentésének további eszközei: áttérni a kőszénre való fűtésre, ahol az pénzügyi szempontból hátránnyal nem jár; megelégedni a kisebb értékű favalasztékokkal a helyi fafogyasztásnál s ezzel lehetővé tenni az értékeesebb tűzifavasztékok megfelelőbb szétosztását az ország egész területén, stb.³

Mindennek az eléréséhez elsősorban is széleskörű propagandára van szükség és helyes vasúti tarifapolitikára a belföldi szállítás terén. Emellett természetesen számottevő eredményt lehet várni a tűzifa keverésére vonatkozólag tervezett törvényes rendelkezésektől is.

Az erdők termelőképességének a fokozása, a vágásfordulók lényegesebb lejjebb szállítása nélkül, vagyis a helyesen értelmezett többtermelés ma már általános cél kell, hogy legyen minden erdőgazdaságban, különösen Magyarországon. E cél elérése megfelelő szakértelmet követel. De emellett egy kis áldozatkészséget is a birtokos részéről. Olyan áldozatkészséget azonban, amely rendszerint előbb vagy utóbb meghozza a maga gyümölcseit pénzügyi szempontból is.

³ Lásd E. L. 1931. évf., 199., 200., 284., 285. lap.

Leghamarább lehet kedvező eredményt várni úgy tisztán a többtermelés szempontjából, mint pénzügyi szempontból is, a szakszerű gyé-
rítéseknek minél nagyobb, arra alkalmas területekre való kiterjesztése
útján. A gyéritések ugyanis amellett, hogy módot nyújtanak sok olyan
faanyag kitermelésére, ami különben az erdőben pusztulna s ezzel
mindjárt számottevő jövedelemhez juttatják a birtokost, nagy mérték-
ben előmozdítják egyúttal a faállományok tömeg- és értékgyarapodását
a jövőre nézve. Végeredményben lényegesen siettetik a faállományok
vágásra való érettségének a bekövetkezését s ezzel lehetővé teszik a vá-
gásforduló lejjebb szállítását is sok esetben.

Ugyancsak többtermeléshez s ennek a révén a jövedelem fokozásá-
hoz vezethet a fokozatos felújító vágásmód is, az erre alkalmas erdőben.
De csak akkor, ha végrehajtásánál nem csupán a természetes felújítás
igényeit tartjuk szem előtt, hanem a kivágandó fák kijelölésénél nagy
súlyt helyezünk arra is, hogy olyan törzsek maradjanak vissza, amelyek-
től nagyobb tömeg- és értékgyarapodást lehet remélni.

Úgy a gyéritések, mint a fokozatos felújító vágásmód kiterjedt
mértékben való alkalmazása elsősorban az erdők kellő feltárását, neve-
zetesen jó úthálózat létesítését követeli meg. Hogy az ezzel járó befek-
tetések rendes körülmények között milyen nagy előnnyel járnak pénzü-
gyi szempontból, ezt bővebben fejtegetnem itt, úgy hiszem, feles-
leges volna.

A jó úthálózat még azzal is előmozdítja a többtermelést, hogy a
kiszállítás megkönnyítése révén lehetővé teszi a kihasznált fatömegek-
nek az eddig szokásosnál értékesebb választékokra való feldolgozását, pl.
a nagyobbarányú haszonfatermelést ott, ahol eddig inkább csak tűzifát,
esetleg faszenet termeltek. És lehetővé teszi általában az intenzívebb ki-
használást, a legvékonyabb, a legalárendeltebb minőségű faanyagoknak
az értékesítését.

Számottevő tényezője a többtermelésnek, továbbá a fapazarlásnak
s illetőleg az elkerülhetetlenül felmerülő apadékoknak a minimumra való
csökkentése is a fadöntésnél, a fafeldolgozásnál, a közelítésnél és a
szállításnál.

Nagy jelentőséggel bírnak a többtermelés szempontjából, bár hatá-
suk inkább csak a késő jövőben érezhető: erőteljes csemeték alkalmá-
zása a mesterséges felújításnál és a fiatalosok pótlásánál s emellett
mindennemű késedelmeskedés elkerülése a felújítással kapcsolatos mű-
veleteknél; a fiatalosok kellő ápolása, nevezetesen azok növekedésének
és záródásának meggyorsítása, idejében alkalmazott tisztítás és felszaba-
dítás útján; a helyes magkiválasztás a csemetenevelésnél, illetőleg az
erdőnek közvetlenül mag-, avagy makkvetés útján való felújításánál; a
talaj jó megmunkálása a mesterséges felújításnál és kellő előkészítése
a természetes felújulás elősegítése céljából.⁴

A most felsoroltaknál még nagyobb mértékben elősegíti a több-
termelés és az ezzel járó nagyobb jövedelem elérését a jövőre nézve
a kisebb értékű, helyesebben kevesebb jövedelmet biztosító faállományok
megfelelő átalakítása a felújítás alkalmával. T. i. ha ezeknek a helyén
gyorsnövésű, olyan fajokot telepítünk, amelyek rövidebb vágásforduló
mellett nagyobb értékű fatömeget szolgáltatnak. Hivatkozom itt az
erről cikkem 1. fejezetében mondottakra. De hivatkozom különösen arra,
amit a „Kronika” írója az E. L. 1930. évi 10. füzetében „Erdőrendezési
napikérdések” cím alatt és az 1931. évi 3. füzetben (205., 206. l.) „Erdő-

⁴ Lásd Biró Zoltán: „Aktuális kérdések” c. cikkét is, E. L. 1925.
évf. 1. füz.; továbbá E. L. 1931. évf. 207. l.

gazdaságunk feladatai” cím alatt mond erről a kérdésről. Osztom az ő nézetét, bár tudom, hogy ez a gondolat sok szaktársam előtt nem rokonszenves.

Osztom, mert magam is láttam pl. az erdélyi mezőség közepén — ahol pedig a termőhely, különösen a klíma nem nagyon felel meg a lúcfenyő igényeinek — 40 éves lúcfenyvest, olyan méretű fákkal, amelyek a helyi faszükséglet kielégítésére teljesen alkalmasak. És úgy mennyiségre, mint értékre nézve olyan fatömeeggel, aminőt itt ugyanabban a korban nem lett volna képes nyújtani egyetlen lombfa sem. Ha a belőle nyert faanyag nem is veheti fel a versenyt a közép- és magashegységi lúcfenyővel, pótolja ezt az ilyen, erdőben szegény vidéken érte elérhető magas tőár.

Láttam másutt is lúcfenyvest, nagy fatömeget nyújtó és emellett kielégítő minőségű jegenyefenyvest, nekik nem egészen megfelelő termőhelyeken; gyönyörű vörösfenyő faállományokat olyan helyeken, ahol sohasem gondoltunk volna a vörösfenyő megtelepítésére.

Igaz, hogy az ilyen helyeken a különféle fabetegségek, főleg a szűfélék, hamarabb lépnek fel a fenyvesekben, különösen a lúcfenyő- és jegenyefenyvesekben, mint ott, ahol a termőhely nekik jobban megfelel. De rendszerint mégsem olyan korán, hogy megfelelő, rövid vágásforduló alkalmazása mellett meg ne lehessen előzni a nagyobb katasztrófát. Amittől egyébként is inkább csak akkor van okunk félni, ha ezek a fenyőfélék nagykiterjedésű elegyetlen faállományokat alkotnak.

Különbön is a szükség törvényt bont. Az erdészeti tudomány elvei, szabályai normális viszonyok között alakultak ki. Nem lehet követelni tehát az azokhoz való szoros alkalmazkodást a mai, erdőben olyannyira szegény Magyarországon, ahol egészen más a helyzet, mások az erdészeti viszonyok, mint pl. Németországban, avagy akár a régi Magyarországon.

A jelenlegi fafajoknak gyorsnövésű s egyszersmind nagyobb jövedelmet is biztosító fafajokkal való kicserélése, amint az imént mondtakból is kitűnik, szintén a vágásforduló lejjebbállításához vezet. Nézetem szerint azonban ezt a lejjebbállítást csak fokozatosan (pl. 10 évenként) szabad érvényre juttatni és csak akkor, amikor a faállományátalakítás már számottevő területen sikerrel megtörtént.

Nagyon természetesen, hatalmasan elő lehet mozdítani a többtermelést a jövőre nézve végül új erdők telepítésével, eddig más célra használt területeken. Ezt a célt szolgálják az Alföldön tervezett nagyobb-arányú fásítások.

De térjünk vissza a vágásfordulóra és lássuk most, milyen eljárást célszerű követnünk konkrét esetekben a vágásforduló megállapításánál? Az én eszmemenetem e tekintetben a következő:

Mindenekelőtt jöjjünk tisztába azzal, hogy az illető erdőt (üzemosztályt) alkotó főbb fafajok az ottani termőhelyi viszonyok között körülbelül mely korban érik el vágásra való érettségüket, olyan értelemben, hogy a fapiac igényeinek megfelelő választékokat nyújtsanak. Ott, ahol a korosztályviszonyok kedvezőtlenek s nevezetesen ahol a vágható és közel vágható korú faállományok aránylag kis területet foglalnak el, a vágásra való érettség eléréséhez szükséges kort vegyük inkább alacsonyabbra, közelebb a minimumhoz. Ezzel szemben ott, ahol az erdőnek korosztályok szerint való összetétele magasabb vágásfordulónak felel meg (ahol pl. eddig minél nagyobb állandó évi tiszta jövedelem elérését tartották szem előtt), maradjunk meg az ennek megfelelő magasabb vágatási kor mellett, hacsak maga a birtokos eddigi álláspontját e tekintetben, helytálló indokok alapján meg nem változtatja. Termőhelyi minőségre nézve változó jellegű erdőknél az egyes főbb fafajoknál azt a

termőhelyi osztályt vegyük alapul, amelyik a legnagyobb területtel van képviselve. Illetőleg, ha esetleg két vagy három termőhelyi osztály van nagyobb arányban képviselve, az átlagos termőhelyi minőséget.

Az ekként fajajonként külön-külön legmegfelelőbbnek talált vágási korokból számítsuk ki azután ezeknek az átlagát, az egyes fajajok által elfoglalt területek aránya szerint. Pl. ha valamely erdőben (üzem-osztályban) a tölgy 0.3, a bükk 0.5 s a fenyőfélék 0.2 arányban vannak képviselve és a legmegfelelőbb vágási kort a helyi viszonyok mérlegetésével, a termőhelyi osztályok aránya szerint kiszámítva, a tölgyre nézve 95, a bükkre nézve 80, a fenyőfélékre nézve 50 évben állapítottuk meg, a vágásra való érettség kora s ennek megfelelőleg a vágásforduló: $95 \times 0.2 + 80 \times 0.5 + 50 \times 0.3 = 78$ év, vagyis kereken 80 év lesz.

Nevezzük ezt *normális*⁵ vágásfordulónak, szemben a más alapokon elnevezett többi vágásfordulóval, amelyekről később lesz szó.

Megjegyzem, hogy ez a normális vágásforduló indokolt esetekben lehet 65, 75 vagy 85 év is, mert nem okvetlenül szükséges, hogy 10-zel maradék nélkül osztható számmal legyen kifejezhető.

A normális vágásfordulónak a megállapítása legélszerűbben a részletes erdőleírás elkészítése után történhetik, mert kiszámításához a helyes alapot ez adja meg, illetőleg az ebből vett adatok segítségével összeállított segédkimutatás, a területnek fajajok és termőhelyi osztályok szerint való megosztásáról.

A normális vágásforduló alapulvétele mellett történik azután az ú. n. „korosztálytáblázat” elkészítése, amely tájékoztat bennünket a korosztályok jelenlegi megosztásáról, vagyis arról, hogy az egyes korosztályok külön-külön mekkora területet foglalnak el. Ennek a táblázatnak az elkészítése alkalmával a fokozatos kihasználás alatt lévő (ú. n. előhasznált) erdőrészeknél, valamint az ezekhez többé-kevésbé hasonló jellegű olyan erdőrészeknél, ahol a korosabb faállomány az eddigi rendszertelen fahasználatok következtében ritkult meg, a területet megosztjuk a koros faállomány és az alatta levő fiatalos között. Olyképen, hogy a koros faállomány által elfoglalt területrészt a koros faállomány korának megfelelő, a terület *többi részét* pedig a fiatalos korának megfelelő rovatba (illetőleg, ha fiatalos még nincsen, a tisztások rovatába) jegezzük be.

Csak úgy mellékesen említtem meg itt, hogy ennél a megosztásnál a hézagok által képviselt tisztásrészeknek is szerepet juttatni, nem tartom helyesnek. A területmegosztással ugyanis itt nem az a célunk, hogy valahogyan arányosan osszuk szét a területet a koros faállomány, a fiatalos és a hézagok között. Ami amúgy is nehéz volna, mert a fiatalos és a közte levő hézagok által elfoglalt terület egy része egybeesik a koros faállomány által elfoglalt területtel, amennyiben a fiatalos a koros fák növéterének egyrészt is elfoglalja. Hanem azért van szükség erre a megosztásra, hogy a vágásszabályozás kedvéért a koros faállományra eső területrészt mutassuk ki helyesen, aminek csak természetes következménye azután, hogy csak a többi részt írhatjuk a fiatalos korának megfelelő rovatba. A fiatalost pedig úgy tekintjük, mint külön főfaállományt és sűrűségének a megítélésénél képzeletben nemlétezőnek vesszük a felett lévő koros faállományt.

⁵ Nevezhetném talán „szabályos” vágásfordulónak is, de ez nem egészen egyértelmű a „normális” szóval, amely szerintem jobban fejezi ki a fent körülírt fogalmat. Különben sem vagyok a híve annak, hogy tisztán a magyarosság kedvéért kiküszöböljünk minden, egyébként megszokott idegen hangzású szót. *Szerző.*

A fiatalos között lévő hézagokra eső területrészt a tisztások rovatában szerepeltetni már csak azért sincs helyén, mert ilyen felfogás mellett a pótlásra szoruló összes fiatalosok területét meg kellene osztani a fiatal faállomány és a tisztások között.

A korosztálytáblázat alapján most már könnyű lesz kiszámítani azt a vágásfordulót, amely megfelel az erdő jelenlegi állapotának, helyesebben: korosztályok szerinti összetételének.

Az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló, nagyon abnormalis esetektől eltekintve, körülbelül egyenlő az illető erdő, illetőleg üzemosztály jelenlegi átlagos korának a kétszeresével.

A jelenlegi átlagos kort úgy tudjuk meg pontosan, ha minden egyes erdőrészletnél megszorozzuk a területet a faállomány korával s az így nyert szorzatok összegét elosztjuk az egész területtel. Ugyanahhoz az eredményhez jutunk akkor is, ha minden egyes korosztályra nézve külön állapítjuk meg az átlagos kort, ezeket az átlagos korokat azután megszorozzuk az illető korosztályok által elfoglalt területek százalékos arányával s a szorzatokat összegezzük.

A korosztályok átlagos korának a megállapításánál valószínűleg nem igen követünk el nagy hibát, ha az illető korosztály középső évét (10, 30, 50, 70, 90 év) vesszük átlagos kor gyanánt. Hogy helyénvaló-e ez az egyszerűsítés vagy sem, azt természetesen esetről-esetre kell elbírálni, nem tévesztve szem elől azonban, hogy itt matematikai pontosságra amúgy sincsen szükség és hogy az átlagos kornak s az ennek alapján kiszámított vágásfordulónak inkább csak kiegészítő szerepe van a vágásszabályozásnál.

Megjegyzendő, hogy a legidősebb korosztály átlagos korának a megállapításánál minden körülmények között célszerű a normális vágásfordulót meghaladó korokat alacsonyabbra, mégpedig a normális vágásforduló éveivel egyenlőnek venni, mert különben ezek a végeredményt nagyon helytelenül befolyásolnák.

Az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásfordulót nem szabad összetévesztenünk a *jelenlegi vágásfordulóval*, amelyről akkor lehet szó, ha az illető erdőben a kiasználás akár üzemterv alapján, akár üzemterv nélkül, eddig is bizonyos előre megállapított vágásforduló szerint történt.

Az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló kiszámítása után következhetik a vágásszabályozásnak a tervezése. A vágásfordulónak itt van tulajdonképpen a legnagyobb szerepe.

Történjék a vágásszabályozás akár a terület alapján (térszakozás), akár a fatömeg alapján (tömegszakozás), akár pedig a terület és a fatömeg alapján (egyesített szakozás), sőt történjék a faállománygazdaság elvei szerint: a tervezésnél legcélszerűbb a területből indulni ki. Vagyis először elkészíteni a vágásszabályozás tervezetét úgy, ahogyan a terület alapján való vágásszabályozásnál szoktuk és csak azután módosítani ezt a most említett második, illetőleg harmadik vagy negyedik vágásszabályozási mód igényeinek megfelelőleg, ha e három eljárás valamelyikének az alkalmazását határoztuk el. A tervezés az ú. n. „általános vágásterv”-ben történik.

A vágásszabályozást nézetem szerint célszerű mindig a normális vágásforduló keretei között tervezni az általános vágástervben s ehhez képest ebbe annyi rovatcsoportot venni fel, ahány fordulósak van a normális vágásfordulóban. Ez azonban még korántsem jelenti azt, mintha a tervezésnél okvetlenül a normális vágásfordulóhoz kellene ragaszkodnunk. Ha az erdőnek korosztályok szerint való összetétele úgy kívánja, átmenetileg a normálisnál rövidebb, ú. n. *átmeneti vágásfordulót* alkalmazhatunk, vagyis a normális vágásforduló időtartamánál rövidebb idő alatt haladhatunk végig a vágatással az egész erdőn

(üzemosztályon). Ebben az esetben a normális vágásforduló hátralévő részére olyan területek kihasználását irányozzuk elő, amelyek a vágásforduló elején már egyízben kihasználtattak.

Egy kissé talán szokatlannak tűnhetik fel ez sokaik előtt. De lényegében nem egészen új dolog mégsem, mert hiszen eddig is előfordult akárhányszor, hogy számos erdőrészletet kétszeri kihasználásra irányoztunk elő az általános vágástervben és végeredményében az első vágásfordulóra jelentékenyen nagyobb terület kihasználását terveztük az egész területnél. Az ilyen esetekben, ha nem is kifejezetten, de tulajdonképen szintén a normálisnál rövidebb, átmeneti vágásfordulót alkalmaztunk.

A fentiek után nyilvánvaló, hogy a magyarországi erdőknél, különösen pedig a normálistól legtöbbszörre lényegesen eltérő állapotban lévő magánerdőknél, legtöbb esetben háromféle, némely esetben pedig — az eddig alkalmazott „jelenlegi” vágásforduló hosszszámításával — négyféle vágásfordulóról lehet szó. Ezek: 1. a normális vágásforduló (f), amelyet tekintet nélkül minden egyébre, tisztán az erdőt alkotó főbb fafajok vágásra való érettségének a figyelembevételével állapítunk meg; 2. az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló (f_1), amelynek hosszúságát az erdő (üzemosztály) korosztályok szerint való összetételéből számítjuk ki; 3. a jelenlegi vágásforduló, amelyről csak akkor lehet szó tulajdonképen, ha az erdő eddig is üzemterv szerint kezeltetett, avagy ha nem is volt üzemterv, de benne a kihasználás bizonyos előre megállapított vágásforduló szerint történt; 4. az átmeneti vágásforduló, amelyet átmenetileg egyelőre alkalmazni szándékozunk, annak a szem előtt tartásával, hogy segítségével idővel a normális vágásfordulóra lehessen áttérni.

Megjegyezzem, hogy az 1., 2. és 4. alatti vágásfordulók az idők folyamán változnak, mégpedig többszöri változásnak lehetnek kitéve. A normális vágásforduló főleg a fanemek, illetőleg ezek egymáshoz való arányának a változtatásával, az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló és az átmeneti vágásforduló pedig főleg az erdő korosztályok szerinti összetételének a változásával, vagy mondjuk inkább: javulásával.

Magának a vágásszabályozásnak a tervezésénél *rendes körülmények között* a következő eljárást szoktuk követni: Először is minden egyes erdőrészletet egyelőre abba a fordulósakba sorozunk be, amelyben faállománya előreláthatólag el fogja érni a vágásra való érettségét. Illetőleg, amely fordulósakban valamely más okból (pl. a faállomány állapotánál fogva) indokolt az illető erdőrészlet kihasználása, ami különösen az első fordulósakra előirányozandó erdőrészletek kiválasztásánál bír nagyobb jelentőséggel. Emellett már most figyelemmel vagyunk bizonyos mértékig a célszerű vágatási sorrendre is, vigyázva arra, hogy a sorrend kedvéért minél kevesebb áldozatot kelljen hozni. Nevezetesen, hogy ne kelljen vágásra még teljesen éretlen faállományokat jelentékenyebb kiterjedésben idő előtt kihasználni s viszont ne kelljen nagyobb kiterjedésű más faállományokat a vágásra való érettséget jelentékenyen meghaladó korukig fenntartani. A vágásra való érettség bekövetkezésének a megítélésénél természetesen nem szabad szem elől téveszteni, hogy ez — amint már láttuk — fanemek és a termőhely jósága szerint különböző, tehát az egész erdőre megállapított normális vágásfordulónak megfelelő kortól eltérő lehet.

Ezután az ideiglenes besorozás után megállapíthatjuk az egyes fordulósakokra előirányozandó területek nagyságát, figyelemmel arra is, hogy a kihasználás és ezzel együtt a jövedelem bizonyos fokú egyenletessége, ha nem is mindjárt az első vágásforduló alatt, de legalább a későbbi jövőben, nagyobb nehézség nélkül legyen elérhető, illetőleg megközelíthető. Ha ez megtörtént, az előzetes tervezetet egyes területeknek

a szomszédos fordulószaiba való előre-, illetőleg hátrahatolása útján akképpen igazítjuk ki, hogy minden fordulószaiba a megállapított terület jusson. Ha a vágásszabályozást a területre és a fatömegre akarjuk alapítani (egyesített szakozás), avagy csak a fatömegre (tömegszakozás), ez esetben a fordulószaiki területek természetesen még egyszer módosulni fognak, az általános vágásterv fatömegre vonatkozó rovatainak a kitöltése után.

Hogy a területeket az egyes fordulószaik között milyen arányban osszuk szét, ezt esetről-esetre szoktuk eldönteni. Ha pl. a vágható és közelvágható faállományok túlsúlyban vannak, az első egy-két fordulószaiba a szabályosnál nagyobb területet írunk elő, míg ha a fiatalabb faállományok vannak túlsúlyban, akkor az első fordulószaikra eső területeket megszorítjuk úgy, hogy kihasználásuk kinyúljon addig, amikorra a fiatalabb faállományok vágásra alkalmasak lesznek.

A normálisnál rövidebb, ú. n. átmeneti vágásforduló alkalmazására csak ritkán szokott sor kerülni.

A mai magyarországi viszonyok azonban nagyon sok esetben megkövetelik az eltérést e tekintetben az eddigi eljárástól. Megkövetelik pedig főképpen az ország faszükségletének minél nagyobb mértékben való ellátása érdekében, tehát 'közérdekből'.

Az ország faszükségletének minél nagyobb mértékben való ellátása és a faimport lehető csökkentése érdekében ugyanis itt arra kell törekedni, hogy a kihasználás eddigi aránya ne nagyon csökkenjen, sőt, hogy már a jelenben s közeljövőben is minél nagyobb fahozamot lehessen nyerni az erdőből, persze a jövő érdekeinek a lényegesebb sérelme nélkül. Ez pedig magával hozza nemcsak annak a szükségességét, hogy a normális vágásfordulót lehetőleg ne vegyük sokkal magasabbra a jelenlegi, illetőleg az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásfordulónál, hanem emellett sok esetben azt is kívánatosnak tesszük, hogy a vágásszabályozás alkalmával túllépjük a szabályos fordulószaiki területeket s ennek következtében az erdőrészeknek az egyes fordulószaikba való besorozásánál lemenjünk addig a korhatárig, amely megfelel a vágásra való érettség minimumának. Ezt a minimumot természetesen esetről-esetre kell megállapítani.

Igy ha a normális vágási kort a normális vágásforduló megállapításánál a tölgyre nézve 90 évben, a bükkre nézve 80, a fenyőfélékre nézve 60 évben állapítottuk meg, menjünk le a besorozásnál 'szükség esetén pl. 70, 60, illetőleg 40 éves korig. Mégpedig nemcsak kivételesen, mert hiszen ezt eddig is sokszor megtettük, különösen a vágásrend kedvéért, hanem menjünk le szükség esetén a faállományok nagyobb részénél. És nemcsak az első egy vagy két fordulószaiknál, hanem a következőknél is. Figyelemmel azonban arra, hogy az erdőben meglévő előfatöveket meg ne támadjuk, kivéve természetesen azt a bizonyára ritkán előforduló esetet, amikor ez nagyobb a normálisnál s így készletfelesleg rendelkezésre.

Ily módon a normális vágásfordulón belül egy rövidebb, átmeneti vágásfordulóhoz jutunk, amelynek letelte utánra, a normális vágásforduló hátralévő részére a legtöbb esetben minden nehézség és lényegesebb áldozat nélkül a normális vágásfordulónak megfelelő szabályos területmennyiséget irányozhatjuk elő. És azontúl a korosztályok megoszlása is jóval kedvezőbb lesz a jelenleginél.

A követendő eljárásra nézve határozott szabályt felállítani nem lehet. Hiába minden próbálkozás, minden számítgatás. Ahány erdőbirtok, annyiféle a helyzet. Csak bizonyos iránytadó elvekről lehet szó, amelyek segítségével esetről-esetre könnyebben dönthetünk.

Az imént mondottak némi megvilágítása céljából alább néhány jellegzetesebb esetet fogunk felsorolni. Ezt megelőzőleg azonban tisztázzuk azt a kérdést, mit értsünk normális és mit az erdőben meglévő élőfatöke alatt?

Normális élőfatöke alatt itt nem az erdő tulajdonképeni szabályos fakészletét kell értenünk, hanem azt a kor szerint szabályos összetételű fakészletet, amely megfelelne a megállapított normális vágásfordulónak, az erdő mai átlagos sűrűsége mellett. Az erdőben meglévő élőfatöke alatt pedig nem a valóságos fakészletet, hanem az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló és a jelenlegi átlagos sűrűség alapján kiszámított, kor szerint szabályos összetételű fakészletet.

Ebből önként következik, hogy az erdőben meglévő élőfatöke kisebb a normálisnál, ha az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló kisebb a normális vágásfordulónál s viszont. Ennélfogva az előbbi esetben, ha a fordulószerinti területet az erdő jelenlegi állapotának megfelelő, avagy ennél nagyobb vágásforduló alapján határozzuk meg, nem kell tartanunk az erdőben meglévő élőfatöke jelentékenyebb mértékben való megtámadásától. Ennél alacsonyabb vágásforduló alapulvétele ellenben a meglévő élőfatöke megtámadásához vezetne. Eszerint minden körülményesebb számítás mellőzésevel megtudhatjuk, hogy körülbelül meddig a határig mehetünk a fordulószerinti területek megállapításánál. Ez az eljárás, — a korosztályok megoszlásának szélsőséges eseteitől eltekintve, — ha nem is matematikailag bebizonyíthatólag, de legalább megközelíthetőleg eléggé pontos és megfelel a mi célunknak.

Látsunk most néhány esetet. Egyszerűség kedvéért tételezzük fel, hogy a vágásszabályozás a terület alapján történik. Megengedhető ez, mert a többi vágásszabályozási mód alkalmazása esetén is rendszerint ebből szoktunk kiindulni.

1. A normális vágásforduló 80 év. A korosztályok megoszlása megközelíti a szabályost, tehát az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló megközelítőleg egyenlő a normális vágásfordulóval. Ebben az esetben mind a négy fordulószerinti területet irányozhatjuk elő. Ennél nagyobb terület előirányzása nem volna okos és megengedhető, mert ez az erdőben meglévő normális élőfatöke megtámadásával járna.

2. Az egész terület (T) legyen egyszerűség kedvéért 1000 kat. hold. A normális vágásforduló (f) 80 év. Az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló (f_1) a korosztályok alábbi megoszlása mellett és egyszerűség kedvéért, feltételezve, hogy az átlagos kor minden korosztálynál megfelel a korosztály középső évének = $(70 \times 0.1 + 50 \times 0.25 + 30 \times 0.3 + 10 \times 0.35) 2 = 64$ év. A 15 év óta alkalmazott jelenlegi vágásforduló (f^2) = 50 év. A szabályos fordulószerinti terület a normális vágásforduló alapján számítva: $1000 : 4 = 250$ kat. hold, (f_1) alapján számítva: $1000 : 64 \times 20 = 313$ kat. hold, míg a jelenlegi vágásforduló további alkalmazása mellett $1000 : 50 \times 20 = 400$ kat. hold kerülne 20 év alatt kihasználás alá. A vágásra való érettség minimuma 60 év.

Jelenlegi

korosztályok : I. (61—80, átl. 70 éves) = 100 kh.; II. (41—60, átl. 50 éves) = 250 kh.; III. (21—40, átl. 30 éves) = 300 kh.; IV. (1—20, átl. 10 éves) = 350 kh.

Vágás-

szabályozás : A., I. f. szak $\left\{ \begin{array}{l} \text{átl. 80 éves } 100 \\ \text{„ 60 „ } 150 \end{array} \right.$ II. f. szak $\left\{ \begin{array}{l} 80 \text{ éves } 100 \\ 60 \text{ „ } 150 \end{array} \right.$
 $\frac{\quad}{250 \text{ kh.}} \quad \frac{\quad}{250 \text{ kh.}}$

III. fszak	}	átl. 80 éves	150	IV. fszak	80 éves	250 kh.
		" 60 "	100			
			250 kh.			
B., I. fszak	}	átl. 80 éves	100	II. fszak	80 éves	37
		" 60 "	213		60 "	255
			313 kh.			292 kh.
III. fszak	}	átl. 80 éves	45	IV. fszak	80 éves	124
		" 60 "	226		60 "	126
			271 kh.			250 kh.

Rendes viszonyok között a két első fordulósakra kisebb, a III. és IV. fordulósakra pedig nagyobb területet kellene előirányozni a szabályosnál, vagyis 250 kat. holdnál. A közérdekre való tekintettel azonban nem lehet akadályt gördíteni az elé, hogy minden egyes fordulósakra a szabályos terület irányoztassék elő s ekkép a birtokosnak se kelljen nagyobb áldozatot hoznia a jövő érdekében. (A. tervezet.) Sőt kényszerítő körülmények között odáig lehetne menni, hogy az első fordulósakra az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló alapján kiszámított terület, a következő fordulósakra pedig fokozatosan kevesebb jusson, úgy hogy a IV. fordulósakban már a normális vágásfordulónak megfelelő szabályos fordulósaki terület kerüljön vágás alá. (B. tervezet.) A vágásterületeknek a lejjebbszállítása természetesen 10 évenként, sőt simább átmenet kedvéért akár évről-évre is történhetnek. Az eddigi 50 éves vágásfordulónak megfelelő területből (400 kat. hold) kiindulni nem lehetne, mert ebben az esetben egyrészt meg kellene támadni a faállományokban jelenleg meglévő, a normálisnál amúgy is kisebb tőkét, amely nem az 50 éves, hanem a 64 éves, tehát a magasabb vágásfordulónak felel meg, másrészt pedig a faállományok egy részét a vágásra való érettség minimumán (jelen esetben 60 éven) aluli korban kellene kihasználni.

A B. alatti tervezet szerint az első (normális) vágásforduló alatt $313 + 292 + 271 + 250 = 1126$ kat. hold, tehát 126 kat. holddal több használatnák ki az egész területnél s így az egész 1000 holdnyi területen 75 év alatt haladna végig a kihasználás. Eszerint átmenetileg a vágásforduló tulajdonképpen 75 év volna, szemben a 80 éves normális és az erdő jelenlegi állapotának megfelelő 65 éves, illetőleg az eddigi 50 éves vágásfordulóval.

Mondanom sem kell talán, hogy az egyenletesség megközelítése érdekében úgy itt, mint a példa kedvéért felsorolt többi esetben is, sokkal helyesebb a terület mellett a fatömeget is figyelembe venni (egyesített szakozás) és ehhez képest pl. a területeket egyelőre a két első fordulósakra nézve úgy módosítani, hogy a fatömegek közel egyenlők legyenek egymáshoz.

Nagyon természetes, hogy a fent kimutatott fordulósaki területek f és f_1 esetleges változásával idővel (pl. 20, esetleg 10 évenként) szintén változásoknak lehetnek kitéve. Amint hogy az egész vágásszabályozási tervezetet sem azzal a feltevéssel készítjük el, hogy változatlanul érvényben maradjon az egész vágásfordulón keresztül, hanem inkább csak azzal a céllal, hogy tájékoztasson a kihasználás menete s az egyenletesség elérésének lehetősége felől.

3. A terület 1000 kat. hold. $f = 80$ év. $f_1 = (50 \times 0.3 + 30 \times 0.3 + 10 \times 0.4) = 56$ év; $f_2 = 50$ év. A szabályos fordulósaki terület: $1000 : 4 = 250$ kat. hold, míg f_1 alapján számítva: $1000 : 56 \times 20 = 357$ kat. hold, f_2 alapján számítva pedig: $1000 : 50 \times 20 = 400$ kat. hold jutna egy 20 éves fordulósakra. A vágásra való érettség minimuma itt is 60 év.

Jelenlegi

korosztályok: I. (átl. 70 éves) = —; II. (átl. 50 éves) = 300 kh.; III. (átl. 30 éves) = 300 kh.; IV. (átl. 10 éves) = 400 kh.

Vágás-

szabályozás:

A., I. fszak átl. 60 éves 200 kh. II. fszak } átl. 80 éves 100
 „ 60 „ } „ 100
 200 kh.

III. fszak } 80 éves 200
 „ 60 „ } 100 IV. fszak 80 éves = 300 kh.
 300 kh.

B., I. fszak átl. 60 éves 250 kh.; II. fszak } átl. 80 éves 50
 „ 60 „ } „ 200
 250 kh.

III. fszak } 80 éves 100
 „ 60 „ } 150 IV. fszak 80 éves = 250 kh.
 250 kh.

C., I. fszak átl. 60 éves 300 kh.; II. fszak 60 éves 300 kh.

III. fszak 60 éves 275 kh.; IV. fszak } 80 éves 125
 „ 60 „ } 125
 250 kh.

Itt a korosztályok megoszlásából ítélve, első pillanatra a 60 éves vágásforduló kinálkoznék normális vágásforduló gyanánt, ámde a vágásra való érettségnek megfelelő kor (feltevéssünk szerint) úgy sem vehető alacsonyabbra 80 évnél s így a normális vágásfordulót itt is 80 évben kellett megállapítanunk.

Rendés körülmények között az A. alatti tervezet volna körülbelül a legmegfelelőbb. De a közérdekre való tekintettel elfogadható volna a B. alatti tervezet is, amelynél az átlagos vágatási kor a minimálisnak vehető 60 évről fokozatosan emelkednék 80 évre. A C. alatti tervezet már túlzásba megy, mert itt a korosztályviszonyok javulása csak 75 éves átmeneti vágásforduló letelte után venné kezdetét. Az f_1 alapján kiszámított 357 kat. hold nem irányozható elő, mert ebben az esetben a vágatási kor a vágásra való érettség minimuma alá szállana.

4. A terület 1000 kat. hold. $f = 80$ év, $f_1 = (70 \times 0.2 + 50 \times 0.8) 2 = 108$ év volna, tehát nagyobb f -nél. Itt olyan szélsőséges esettel állunk szemben, amikor a mai koreosztás alapján kiszámított vágásforduló magasabb a normális vágásfordulónál s így azt mellőznünk kell. Eddigi vágásfordulóról beszélni nem lehet, mert kihasználás nem volt az utolsó 40 év alatt. A vágásra való érettség minimuma 60 év.

Jelenlegi

korosztályok: I. (átl. 70 éves) = 200 kh.; II. (átl. 50 éves) = 800 kh.; III. (átl. 30 éves) = —; IV. (átl. 10 éves) = —.

Vágás-

szabályozás:

I. fszak } átl. 80 éves 200
 „ 60 „ } „ 133 II. fszak átl. 80 éves = 333 kh.;
 333 kh.

III. átl. 100 éves = 334 kh.; IV. átl. 60 éves = 250 kh.

A vágásszabályozást ákként kell terveznünk, hogy a korosztályok normális elosztása idővel, fokozatosan kialakuljon. Pl. úgy járhatunk el, hogy 60 éves átmeneti vágásforduló alapulvétele mellett az egész

erdő gyorsított kihasználását tervezzük s ehhez képest az I—III. fordulószakokra egyenként 333, illetőleg 334 kat. holdat irányzunk elő, míg a IV. fordulószakra a normális vágásfordulónak megfelelőleg csak 250 kat. holdat (1. a tervezetet). Igaz ugyan, hogy ily módon a 60 év letele után hirtelen zökkenet áll be, de ezt később könnyű lesz elkerülni a tervezetnek olyképen való módosításával, hogy a fordulószerkezeti terület a III., esetleg már a II. fordulószerkezettől kezdve fokozatosan szálljon le 250 kat. holdra. Ebben az esetben a mai 50 éves faállományok egy részét 120 éves korukig, tehát a normális vágásfordulón jóval túl kell fenntartani. Az átmeneti vágásforduló pedig hosszabb lesz 60 évnél.

5. A terület 1000 kat. hold. $f=80$ év. A korosztályok megoszlása: I. 150, II—III. 300, IV. 550 kat. hold. Tehát $f_1=(70 \times 0.15 + 30 \times 0.3 + 10 \times 0.55) 2=50$ év. A vágásra való érettség minimuma 60 év.

Ebben az esetben a vágásszabályozás alkalmával a II. korosztálynál mutatkozó hiányt át kell hidalni oly módon, hogy 60 évesnél fiatalabb faállományok ne igen kerüljenek vágás alá. Ennek megfelelőleg előírnyozhatunk pl. az I. faszakra 150, a II-ra 200, a III-ra 300, a IV-re 350 kat. holdat, azzal a feltevéssel, hogy a II. faszaktól kezdve ezeket a területeket majd úgy módosítják, hogy a fatömegekben aránytalanul nagy különbségek ne legyenek.

6. Terület 1000 kat. hold. $f=80$ év. Az egész erdőben csak a III. és IV. korosztály van képviselve: 200, illetőleg 800 kat. holddal. Tehát $f_1=(30 \times 0.2 + 10 \times 0.8) 2=28$ év. A vágásra való érettség minimuma itt is 60 év. Fanemek: bükk, gyertyán és kocsántalan tölgy. Eddigi gazdasági mód: szálerdő. A fiatalosok természetes úton, magról keletkeztek, némi mesterséges pótlással.

A rendszeres kihasználást már most megkezdeni, egyet jelentene a sarjerdőgazdaságra való áttéréssel. Ezért egyelőre meg kell elégedni a gyérítéssel, amelyet ha szakszerűen hajtanak végre és lehetőleg rövidebb időközönként megismételnek, ezen a réven is jelentékeny fatömeg nyerhető az erdőből. A rendszeres kihasználás megkezdésével pedig legalább is addig kell várni, amikor a legidősebb faállományok elérték a 60 évet. (Igy is sok baj lesz majd a tölgyсарjakkal, de ezt már csak el kell tűrni valahogyan.) Ez a jelen esetben 20 év múlva fog bekövetkezni. Tehát elő lehet irányozni pl. a II. faszakra 200, a III. és IV. faszakokra egyenként 400 kat. holdat. (Az átlagos vágatási kor 60, illetőleg 60 és 80 év lesz.)

Elegyetlen, avagy más fanemmel kis arányban kevert tölgyeseknél még hamarabb meg lehetne alkudni azzal, hogy egy kis részük sarjerdővé alakuljon át. Ilyen esetben a vágatás kis arányban való megkezdése már most helyénvaló lehet, végső szükség esetén.

7. Terület 1000 kat. hold. Eddigi gazdasági mód (üzemmód): sarjerdő. Az erdő 1—40 éves faállományokból áll, a szabályost megközelítő korfokokkal. $f=80$ év. $f_1=40$ év. $f_2=40$ év. Szálerdőgazdaság esetén a vágásra való érettség minimuma itt is 60 év volna, mert minél több haszonfa termelése volna a cél.

Ebben az esetben a sarjerdő 40 éves vágásfordulójáról áttérni a szálerdőnek megfelelő 80 éves vágásfordulóra csak fokozatosan lehet. A jelen jövedelmének a lényegesebb megcsökkentése nélkül. A fokozatos emelkedés 40 évről 80 évre, több évtizedre terjedhet. Lehet pl. az első 10 évre 50 éves, a második évtizedre 60, a harmadikra 70, a negyedikre 80 éves forduló alapulvételével számítani ki az évi s ebből a fordulószerkezeti vágásterületek nagyságát. Avagy az első évtizedben teljesen mellőzni a vágásforduló emelését s ezt csak a második évtizedben eleiően kezdeni meg. Esetleg 5-5 évenként, sőt akár évente lehetne egy-egy fokozattal feljebb menni az emeléssel. Semmiesetre sem volna helyén azonban egy-

szerre menni át 40 évről a 80 évre, már csak a közérdekre való tekintettel sem, még kevésbé a birtokos érdekei szempontjából.

Hangsúlyoznom kell, hogy a fenti tervezetek a vágásszabályozást egyszerűség kedvéért csak durva alakban mutatják, annak a feltüntetésére lévén csupán a céljuk, hogy a különböző esetekben hogyan, milyen elvek szerint lehet körülbelül megállapítani az egyes fordulószakokra előirányzandó területek nagyságát. Konkrét esetekben a szomszédos fordulószerű területek egymás között a fatömegek figyelembevételével bizonyos mértékig ki kell egyenlíteni olyképen, hogy az átmenet egyik fordulószerűről a másikra simább legyen. Az üzemterv készítése alkalmával elegendő ezt a két első fordulószerűre s az első fordulószerűben belül a két felfordulószerűre megtenni s a további kiegyenlítést azután a revíziók alkalmával végezni el.

Ha nem is alkalmasak ezek a példák határozott szabályok felállítására, némi alapot nyújtanak legalább ahhoz, hogy segítségükkel néhány irányadó elvet formáljunk ki a vágásszabályozásnál s illetőleg a vágásszabályozással kapcsolatban alkalmazandó vágásfordulók megállapításánál követendő eljárásra nézve. Nevezetesen:

1. Mindenekelőtt állapítsuk meg, illetőleg számítsuk ki a normális vágásfordulót és az erdő jelenlegi állapotának (a jelenlegi korosztáznak) megfelelő vágásfordulót, továbbá — ha a vágatás eddig is bizonyos előre meghatározott vágásforduló szerint történt — tájékozódjunk az eddigi alkalmazott vágásforduló felől.

2. Az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló gyanánt, szélsőséges esetektől eltekintve, a normális vágásfordulóhoz mérten alakított korosztályok százalékaránya alapján kiszámított átlagos kor kétszerese vehető. Szélsőségesnek tekintendő főképen az az eset, amikor ez a kétszeres átlagos kor meghaladja a normális vágásforduló éveinek a számát, ami rendszerint annak a jele, hogy a korosabb faállományok túlsúlyban vannak s így az erdőben készletfelesleg áll a rendelkezésre.

3. Magát a vágásszabályozást a legtöbb esetben célszerű a normális vágásfordulónak megfelelő keretben tervezni, még ha átmenetileg más vágásfordulót alkalmazunk is.

4. A vágásszabályozásnál irányadó elv legyen: *a)* Hogy az erdőben meglévő élőfatömeget meg ne támadjuk, kivéve azt az esetet, ha ez nagyobb a normálisnál. Ezért az egyes fordulószakokra — eltekintve az imént jelzett kivételes esettől — ne irányozzunk elő nagyobb hozamba beszámítandó területet az erdő jelenlegi (illetőleg mindenkori) állapotának megfelelő vágásforduló alapján kiszámított fordulószerű területnél

$$\left(\frac{T}{H} \times 20, \text{ esetleg } \frac{T}{H} \times 10 \right).$$

b) Hogy ezen a kereten belül — eltekintve a vágássorrend kedvéért elkerülhetetlenül meghozandó kisebb áldozatoktól — ne irányozzunk elő kihasználásra olyan faállományokat, amelyek a vágásra való érettségnek legalább a minimális fokát még el nem érték.

Az *a)* és *b)* alatti két szabályozó tényező együttvéve rendszerint megmutatja a felső határt, ameddig menni szabad a fordulószerű, illetőleg az évi vágásterületek nagyságánál. Az alsó határ elsősorban a birtokos elhatározásától függ. Közérdekből, vagyis az ország faszükségleteinek a kielégítése érdekében azonban kívánatos, hogy e tekintetben lehetőleg a normális vágásfordulót vegyük zsinórmértékül.

Abban a bizonyára csak ritkán előforduló, kivételes esetben, amikor a korosztályok százalékaránya segítségével kiszámított vágásforduló nagyobb a normálisnál, mert az idősebb korosztályok vannak túlsúlyban,

ennél a vágásfordulónál alacsonyabb, átmeneti vágásforduló alapján szabhatjuk ki a fordulószerkezeti területeket a készletfeleslegek fokozatos kihasználása céljából.

5. Ha az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló lényegesen rövidebb a normális vágásfordulónál s ebből az okból, avagy ha más okból is, az első fordulószerkezeti terület lényegesen nagyobb a normális vágásfordulónak megfelelő szabályos fordulószerkezeti területnél, ne igyekezzünk a nagyobb fordulószerkezeti területről a szabályosra egyszerre átmenni, hanem csak fokozatosan. Ez az átmenet kiülhet esetleg a normális vágásforduló utolsó szakág.

6. Az 5. pontban foglaltakhoz képest abban az esetben, ha erdőgazdasági szempontból a sarjerdőgazdaságról netalán a szálerdőgazdaságra való áttérés s ennek következtében a jelenlegi vágásforduló nagyobb mértékben való emelése kívánatos a jövő érdekében, ezt az emelést szintén csak a jelen érdekeinek a szem előtt tartásával s a birtokos jövedelmének nagyobb mérvű megcsökkentése nélkül, tehát csak fokozatosan igyekezzünk végrehajtani. Annnyival inkább, mert ha csupán a közérdek szempontjából ítéljük is meg ezt a kérdést, a vágásforduló hirtelen való emelése egyértelmű volna azzal, mintha a jövő számára drága kamatra kölcsönvet pénzből akarnánk tőkét gyűjteni. Olyan tőkét, amely sokkal kisebb kamatot hoz a kölcsönvetett pénz után fizetendő kamattal. Józan ésszel ilyen senki sem tesz. A szegény ember megelégszik azzal, ha meglévő kis vagyonát sértetlenül megőrzi s csak olyan befektetésekre hajlandó, amelyek aránylag rövid időn belül megfelelő (a kölcsönvetett pénz után fizetendőnél nagyobb) kamatot hoznak.

A most felsorolt elvek bizonyára nem mondhatók még kiforrott, feltétlenül iránytadó alapelveknek. Hogy mennyiben tarthatnak igényt általánosabb alkalmazásra, azt csak a jövő mutathatja meg. Amikor t. i. alkalom nyílik kipróbálásukra a gyakorlatban felmerülő száz és százféle esetben. Addig is azonban kiindulásul szolgálhatnak s mintegy a magvát képezhetik talán a gyakorlatban kialakuló részletesebb, tájékoztató jellegű szabályoknak.

Az új erdőtervezéssel kapcsolatban a vágásfordulót illetően a vita lényegében legtöbbször a következő kérdések körül forgott és forog ma is.

1. Vajjon helyénvaló-e és összeegyeztethető-e az ország és az erdőbirtokosok érdekeivel a jelenlegi, illetőleg az erdő jelenlegi állapotának megfelelő, rövidebb vágásfordulónak a felemelése?

2. Ha igen, időszerű-e ez a mostani viszonyok között?

3. És mi célszerűbb: ezt az emelést egyszerre, minden átmenet nélkül hajtani végre, avagy csak fokozatosan?

4. Szabad-e ennek az emelésnek az erdőbirtokos hozzájárulása nélkül megtörténnie?

5. Ha szabad, hol van az a határ, ameddig elmehet az államhatalom e tekintetben?

Ezekre a kérdésekre a feleletet nagyrészt megtaláljuk fenti fejtegetéseimben.

Az első kérdésre a felelet a következő: Elvben igenis helyénvaló és kívánatos úgy az erdőbirtokosok s különösen ezek jogutódainak az érdekei, mint az országos érdekek szempontjából, a rövid vágásfordulók felemelése egy bizonyos határig.⁶ Ez a határ pedig Magyarország mai erdészeti viszonyai között nem lehet más, mint az erdőt alkotó főbb fafajok vágásra való érettségének a figyelembevételével megállapított normális vágásforduló. A vágásra való érettség megítélésénél alkalmazandó mérték tekintetében utalunk a 749. oldalon mondottakra.

A felső határ gyanánt tekintendő normális vágásfordulón kívül meg kell állapítani az erdő jelenlegi állapotának (a jelenlegi korelosztásnak) megfelelő vágásfordulót is, mint alsó határt, amelyből ki kell indulni a vágásforduló emelésénél.

A második és egyúttal a harmadik kérdésre a választ abban foglalhatjuk össze, hogy a vágásfordulóknak nagyobb mértékben, minden átmenet nélkül való emelése a mai viszonyok között általánosságban éppenséggel nem időszerű. A fokozatos emelést azonban nagyon sok erdőbirtoknál már most célszerű megkezdeni, különösen akkor, ha az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló nagyon alacsony, amit csak esetről-esetre lehet eldönteni.

A negyedik kérdésre azt felelhetjük, hogy a vágásfordulónak egyszerre, nagyobb mértékben való felemelése az államhatalom részéről semmiképen sem helyénvaló. A fokozatos emelés azonban sok esetben indokolt és helyénvaló lehet a birtokos hozzájárulása nélkül is. Nevezetesen akkor, amikor az eddigi vágásforduló rövidebb annál a vágásfordulónál, amely megfelel az erdő jelenlegi állapotának s így annak további alkalmazása az erdőben meglévő s a normálisnál már most is kisebb élőfatöke megtámadásához vezetne. Hogy ez az eset mikor következik be, erre nézve a 754. oldalon mondottakat vehetjük irányadóul.

Indokolt és jogosult pedig az államhatalom beavatkozása — s ezzel áttértünk az 5-ik kérdésre — legalább is addig a

⁶ Lásd E. L. 1928. évf. 192. 1. is.

mértékig, hogy az eddigi (az eddigi használatoknak megfelelő) vágásforduló egyelőre legalább az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló mértékéig felemeltessék.

És most elerkeztünk a cikkem második fejezetében, az erdőtörvénytervezet 37. §-a kapcsán csak röviden tárgyal ahhoz a kérdéshez, hogy a törvényben miképpen jusson kifejezésre az állami beavatkozás megszorítása? Úgy-e, amint az Országos Erdészeti Egyesület javasolja, t. i., hogy a magán-erdőkben az évi használat az évi növedéknél kisebb mértékre ne legyen korlátozható? Avagy az Egyesület törvényelőkészítő bizottsága eredeti javaslatának megfelelőleg olymódon, hogy az évi használat sarjerdő-üzemmód mellett a terület $\frac{1}{30}$ -ad, szálerdő-üzemmód mellett a 1000 kat. holdig a terület $\frac{1}{50}$ -ed, 1000 kat. holdon felül a terület $\frac{1}{60}$ -ad részénél kisebb területre ne legyen korlátozható a birtokos hozzájárulása nélkül?

Ebben a kérdésben én már állástfoglaltam annyiban, hogy elvben az utóbbi formát mondtam helyesebbnek az előbbi fejezetben.

Az évi növedék alapulvétele ellen ott egyelőre csak azt hoztam fel, hogy az évi növekedés kiszámítása bizonytalan alapokon nyugszik, különösen az eddig rendszertelenül használt és túlgyer erdőknél. Ehhez most hozzáfűzöm még a következőket:

Magát az évi növekedést venni zsinórmérték gyanánt az évi hozadék megállapításánál tulajdonképen csak szabályos állapotban lévő erdőknél volna helyén, de itt is csak elméletben. Szabálytalan állapotban lévő erdőknél az évi növekedés, egyébként hasonló viszonyok között is nagyon különböző lehet, a korosztályok különböző arányban való megoszlása szerint. És az egyes években foganatosított kihasználás folytán évről-évre változik, mégpedig nem szabályosan, hanem szabálytalanul. Így azt tulajdonképen évről-évre újból kellene kiszámítani, ha ahhoz akarnánk alkalmazkodni a kihasználásnál.

Amint hogy nem volna célszerű az évi hozadékot egyenlőnek venni az évi növedékekkel, épp úgy nem volna helyes ezt azzal a szereppel felruházni sem, hogy alsó határ legyen az évi hozadék megállapításánál. Így pl. a fenti 3-ik és 4-ik példáknál

az ott felsorolt átlagos adatok alapulvétele mellett kiszámított évi növekedés meghaladja azt a fatömeget, ami az első fordulónál alatt a vágásszabályozási tervezetek szerint vágás alá kerülne. Pedig a 3-ik számú példánál, dacára a legidősebb korosztály teljes hiányának, a C. alatti tervezetben elmentünk a legfelső határig az I. fordulónál terület megállapításánál és a 4-ik számú példánál is a vágásra való érettség minimumának megfelelő átméleti vágásforduló alapján szabtuk meg az I. fordulónál területet.

Az évi növekedést, illetőleg az ennek megfelelő területet venni alsó határ gyanánt az évi hozadék megállapításánál már csak azért sem volna célszerű, mert ily módon nagyon sok esetben útját vágnánk az eddigi túlságosan alacsony vágásforduló fokozatos emelésének s ezzel a jelenlegi állapot kellő mértékben való megjavításának.

Megjegyzem, hogy én a növekedés alapulvétele esetén is csak az ennek megfelelő területből indulnék ki s ezt venném mintegy keret gyanánt, nemcsak a fordulónál, hanem ezen belül a félfordulónál hozadékok megállapításánál, még fokozatos felújító vágásmód alkalmazásánál is. Tisztán a fatömegekre támaszkodni legfeljebb a félfordulónál területeken belül, az egyes erdőrészekben foganatosított használatoknál mernék s itt is csak abban az esetben, ha a fatömegbecslések pontosak voltak, a kihasználás eléggé belterjesen történik s ha emellett a kihasznált fatömegekről pontos anyagszámadást és teljesen megbízható nyilvántartást vezetnek. Mert különben, tapasztalatom szerint, végnélküli zavarok keletkezhetnek a nyilvántartás vezetésénél. Akinék érzéke van a fokozatos felújító vágásmód helyes végrehajtása iránt, az minden bizonnyal el tudja kerülni azt, hogy a hozamba beszámítandó területekkel való számítás akadályá legyen a fokozatos kihasználás minden tekintetben helyes végrehajtásának. Csak nem szabad túlzásba menni s nem szabad minden áron matematikai pontosságra törekedni, ami az erdőgazdaságnál különben is teljesen céltalan.

Az Országos Erdészeti Egyesület törvényelőkészítő bizottsága által javaslatba hozott módosítás a maga konkrét formájában körülbelül egyet jelent azzal, mintha az évi vágásterületek minimális nagyságának a meghatározásánál az erdő jelenlegi állapotának a figyelmen kívül hagyásával, a vágásra való érettség minimumának megfelelő vágásfordulót kellene alapul venni.

Ennek a kimondása könnyen odavezethetne, hogy sok, ma még kor szerint eléggé kedvező összetételű erdő, a mai állapotának megfelelőnél rövidebb vágásforduló alkalmazása követ-

keztében, a jelenleginél rosszabb állapotba jutna s a benne ma meglévő élőfatőke többé-kevésbé megtámadatnék. Ez pedig nem engedhető meg.

Helyesebb volna ennél az általam fentebb felsorolt irányadó elveknek, nevezetesen pedig a 4-ik pont alatt hangoztatott annak az elvnek az érvényrejuttatása, hogy az egyes fordulószakokra rendszerint ne irányozzunk elő nagyobb hozamba beszámítandó területet az erdő jelenlegi (mindenkori) állapotának megfelelő fordulószaiki területnél

$$\left(\frac{T}{f_1} \times 20, \text{ illetve } \frac{T}{f_1} \times 10 \right),$$

figyelemmel arra is, hogy a vágás alá kerülő faállományok — jelentéktelen kivételes esetektől eltekintve — elérték legyen a vágásra való érettségnek legalább a minimális fokát.

Ehhez képest én a 37. §. 4-ik bekezdésének a szövegét körülbelül a következőképen alakítanám át:

„Az évente kihasználható, hozamba beszámítandó terület sarjerdő-üzemmód mellett a terület $\frac{1}{30}$ (egyharmincad) részénél, szálerdő-üzemmód mellett, szélsőséges esetektől eltekintve, az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló alapján kiszámított területhányadnál kisebb területre a birtokos hozzájárulása nélkül *egyelőre* nem korlátozható. Szálerdőgazdaságnál azonban emellett figyelemmel kell lenni arra is, hogy olyan faállományok, amelyek a vágásra való érettség legalsó fokát sem érték még el, jelentékeny kiterjedésben vágás alá ne kerüljenek. Ez a korlátozás később 10 évről 10 évre egyenletesen fokozható, a birtokos hozzájárulása nélkül is olyanképen, hogy a normális vágásforduló utolsó szakában az évente kihasználható hozamba beszámítandó területek nagysága egyenlő legyen a normális vágásfordulónak megfelelő szabályos évi vágás-területtel”

A törvényben elegendő volna ennyi. A többbit, így a többek között azt, hogy mit kell érteni normális és mit az erdő jelenlegi állapotának megfelelő vágásforduló alatt, a végrehajtási utasításban, esetleg a törvény indoklásában lehetne fenti fejtegetéseim figyelembevételével körülírni.

Erdőgazdaságunk és a külföldi fa-behozatal

Írta: Radó Gábor.

Felbecsülhetetlen értékű szolgálatot tett az Erdészeti Lapok krónikása úgy az általános nemzetgazdaság, mint a magyar erdőgazdaság érdekeinek azzal, hogy a trianoni tíz gyászos esztendő fabehozatalának szomorú statisztikai adatait az elsősorban érdekelt szakközönség kezeihez adta, de az egész magyar közönség elé is juttatta s nem engedi ezt a létünket érintő kérdést a napirendről levenni.

Legkomolyabb napilapjaink is felfigyeltek ilymértvű nemzeti vagyonszétválásra és kimerítően foglalkoztak a kérdéssel, de az utóbbi idők szaklapjainak hasábjain is régismert nevű szakembereink keresik a módot a baj orvoslására.

A veszedelem nagy, mert a bajt gyökerében gyógyítani alig áll módunkban, hiszen erdeinket elvesztettük. A meglévő területek faállományának megváltoztatása, a termelés mennyiségének fokozása, rövid pár esztendő alatt nem vihető keresztül, mert az erdőgazdaságban egy-egy rendszerváltoztatás csak évtizedek múlva érezteti hatását. Az új erdők telepítése, amint azt erdészeti egyesületünkben a hivatottak annyiszor elpanaszolták, a nemzeti elszegényedés miatt megfogyatkozott anyagi erők gyengesége folytán nem haladhat abban az ütemben, amint azt két-ségbeesett helyzetünk kívánná.

Nem marad tehát más hátra egyelőre, mint a megmaradt erdőtökének helyes kamatoztatásával megkísérelni a segítést.

Szükségletünknek saját erőnkől való teljes fedezése egyelőre lehetetlen, amit bizonyít a behozott faanyagok mennyiségének állandó növekedése, de hiszem, hogy azt az óriási behozatali többletet észlelhető módon tudjuk redukálni, ha megtaláljuk a módját. S épp itt látom az Erdészeti Lapok krónikájának értékes szolgálatait, hogy a nekünk nehezen megszerezhető statisztikai közleményekre felhívta a figyelmet, hogy ki lelkén viseli a dolgát, gondolkodhassék!

A legérzékenyebb a tűzifabehozattal okozott veszteség.

Ez természetes következménye erdeink elvesztésének, de

véleményem szerint a behozatal nagyobb, mint amilyenek a hazai készletek figyelembevételével lennie szabad volna.

Ennek okát elsősorban abban látom, hogy közönségünk az utolsó években a tőlünk elrabolt területekről korlátlan mennyiségben importált bükk hasábfához szokott, s ma nem akar más tűzifáról hallani, mint bükk hasábról.

Az importőrök hatalmas propagandával igyekeznek bebizonyítani azt, hogy a külföldről behozott bükk hasáb az egyedüli jó tűzifa, amit bizonyítottan lát a laikus, csak bükkfát ismerő közönség azzal is, hogy a bükk tűzifa súlya és térfogata közti arány kedvezőbb, mint pl. a csernél, ha a cser is egy éves.

De vajjon ez az egyetlen, de nemcsak a bükknél meglévő előny indokolta teszi-e azt, hogy emiatt súlyos milliók vándoroljanak ki az országból?

Nemcsak a cserfától irtózik közönségünk, hanem a tölgy, juhar és kőristől is, amelyeket nem ismer, de amelyekről szállítójától csak rosszat hall, amelyek pedig úgy fajsúly, mint a fűtőhatás szempontjából teljesen egyenlő értékűek a bükkal.

Évek óta állandóan figyelem a tűzifaárakat s következetesen megállapítottam azt, hogy az importfát 10—15 P-vel magasabb árban jegyzik a fapiacra a belföldinél. S a közönség még ezen az áron is szívesebben vásárolta, amíg lehetett, a belföldinél, mert azok, akiknek ez érdekük, elhitették vele azt, hogy az annyival is többet ér.

Előrebocsátom, hogy a kereskedelmi szabadságnak híve vagyok, addig, amíg az árszabályozó hivatását teljesíti s csak ott tartom a szabadság korlátozását megengedhetőnek, ahol az közérdekbe és a kereskedői etikába ütközik. De szabad-e a kereskedelem szabadságának cégére alatt ily eszközökhöz nyúlni?! Be tudja-e valaki bizonyítani azt, hogy pl. az ungi vagy nagybányai hegyekben, ugyanolyan tengerszínfeletti magasságban, egyforma talajon és kitétséggel, egyenlő éghajlati viszonyok között nőtt erdők bükk tűzifája jobb, mint a bükki vagy az eperjes—tokaji hegyeken, a Bakonyban, vagy a Mecseken nőtt bükkfáé. Nem indokolt-e itt már a beavatkozás?

S miután az importált fa bükkhasáb volt, a közönség azt is

elhitte, egyidejűleg, mert ezt hirdették, hogy mas tüzelőfa nem is lehet jó.

A külföldi fabehozatal korlátozása utáni nagy belföldi kereslet idején megállapíthattuk azt, hogy voltak nagy tételekkel dolgozó kereskedők, akik nem ismerték a juhar és szil tűzifát s mikor bebizonyítottuk nekik azt, hogy ezek semmivel sem hitványabbak a bükknél, sőt hőfejlesztő képességük azt meghaladja s erről maguk is meggyőződtek, ezeket a fanemeket is nagy mennyiségben vásárolták.

Ugyanez a sorsa a bükk dorongfának. Ha a bükk dorongfa idejében kerül piacra, nem fülük be s éppoly jó tüzelő, mint a hasáb.

Kétségtelen, hogy leghelyesebb eljárás volna az összes vastag bükkdorong tűzifát, — amint azt Lippóczy Béla ajánlotta — s amint azzal itt a Bükk hegységben vele és Muttnyánszky Jenővel együtt már évek előtt kísérletezünk, hasítani.

Az eredmények teljesen igazolták a kísérletek célját, a hasított bükkdorong tűzifa nem fült be s jóval előbb száradt ki, mint a hasítatlan dorong. De mindenek felett szükségesnek vélném annak a lehetőségnek a megteremtését, hogy az erdőbirtokos és fatermelő már aprított fát szállíthasson a fogyasztó központokba!

Ennek az akadálya az, hogy az aprított tűzifát a Máv. díj-szabás a 13. díjosztályra sorolta, míg az aprítatlan fát a 15. díjosztály tételei szerint szállítja, ebből is levonva 20%-os kedvezményt. A tarifakedvezmény csak az aprítatlan tűzifára vonatkozik, az aprítottra nem, ami pl. a Miskolc—budapesti paritás-ban a kétféle fa között 65 pengő fuvardíjkülönbséget tesz ki, ami az aprított fának szállítását már lehetetlenné teszi.

Pedig, ha ennek a lehetősége meg lenne, hatalmas mennyiségek volnának a fogyasztás céljaira megmenthetőek. A termelő dorongfáját befülése előtt felapritaná s nem kellene várnia arra, hogy valaki — már hasábfát nem szerezhethét — ráfanyalodik közben befült dorongfájára s erősen lenyomott áron megveszi azt, nem volna kénytelen dorongfájának jórészét szenesíteni vagy mészégetésre felhasználni. A selejtes hasábfából is 70—80% elsőrangú piacképes árut lehetne kihozni ily módon s nem kellene

azt potom árákon elvesztegetni, hogy, amint azt Kallivoda Andor mondja, 4—5 levél megírása révén kerüljön kézzől-kézre, ugyanazon raktáron fekvő, de állandóan drágítva a fogyasztóhoz — vagy szenesíteni.

Így ezen kisebb értékű anyagok is megfelelő áron és nagy mennyiségben kerülhetnének a piacra, talán kevesebb közvetítői haszonnal, — de ugyanannyi külföldi fát tartva távol — a behozataltól.

Ílymódon még a vékony dorongfa is eljuthatna a piacra, mert térfogata és súlya a kisebb szállítási díjat megbírná.

Magyarországon, főként itt a hegyek között a munkabérek alacsonyok. Még a legelhagyatottabb vidéken, s ott is, ahol kicsiny készletek lévén, géppel való aprítás nem volna kifizetődő, megoldható lenne a tűzifának kézzel való aprítása. Hisz itt Miskolcon tudok rá esetet, hogy tűzifakereskedők kézzel aprítatnak, mert nem lényegesen drágább, mint a géppel való aprítás s nem akarnak aprítógépekre beruházni. Ezzel a mi fatermelő munkásnépünk is kenyérhez jutna, akkor, amikor egyéb munkát nem talál, mert földje nincs.

Itt legfeljebb arról volna szó, hogy a nagy központok aprító üzei, amelyeknek az érdekeit szolgálja ez a tarifális különbözet, kénytelenek volnának kisebb jövedelemmel beérni. Mert minden fát nem aprítana fel a birtokos azután sem, de mindenestre verseny keletkeznék, amelynek előnyeit a birtokos, a fogyasztóközönség és külkereskedelmi mérlegünk éreznék meg.

Csodálatos és teljesen érthetetlen ellenszenv nyilvánul meg a tölgy tűzifával szemben, amely hazai tűzifatermelésünk legnagyobb mennyiségű anyagát adja, pedig — szerény véleményem szerint ez az ellenszenv egyáltalában nem indokolt és csupán abban leli magyarázatát, hogy közönségünk a tölgy tűzifától elszokott, másrészt a tölgy tűzifa kérgének lehullása a fűtésnél egy kis hulladékot, a fakereskedőknek 1—2%-os esetleges veszteséget okoz.

Tudomásom van arról, hogy úgy a fővárosban, mint a vidéki városokban is 20—25 esztendővel ezelőtt a tölgy tűzifa fogyasztása vezetett s csak az erdélyi és felvidéki fa könnyebb szállítási lehetőségünk megteremtése után szorította ki a tölgyet

a bükk. Több éven át adtam át tölgy tűzifát a Máv.-nak, nagyon sok tűzifát mérlegeltünk le ürköbméterenként különböző időkben az átadásokkor s feljegyzéseimből a leghatározottabban megállapíthatom azt, hogy a tölgy tűzifa ugyanoly mérvben szárad, mint a vele egyidőben döntött bükk s a Máv. által megkívánt 520 kg-os félszáraz, illetve 480 kg-os száraz súlyt a bükkfával egyidőben éri el.

Ebből aztán az is következik, hogy a tölgy tűzifának a súlya és térfogata közötti arány, amely a kisháztartások vásárlásának előfeltétele, a bükkével egyenlő. Semmi sem teszi tehát indokolttá azt, hogy a tölgy ne legyen éppen olyan kedvelt tüzelőszer, mint a bükk. Egyedül az a bükk tüzelő előnye a tölgygel szemben, hogy a bükk kevesebb piszkot ad, mert kérge nem hull le, de ez a körülmény egymagában nem eshet oly súlyosan a latba, hogy emiatt a tölgy tűzifát mellőzzük és a bükk tűzifának külföldről való beözönlése mellett a tölgyet termelő belföldi üzemek fájukat ne tudják értékesíteni.

Egyébként a kéreg lehullása által okozott 1—2%-os veszteség a tölgy tűzifának 10—15%-kal alacsonyabb árában bőséges kárpótlást talál.

A fokozatos használatokkal idő előtt túlságos mérvben megritkított erdőkben, a fák szabad állása következtében beállott elgallyasodása és az ezt követő csúcscsúszadás, valamint a bükkösökben a héjaszás folytán, de a fiatalosokban visszahagyott böhöncce nőtt magfák kihasználása következtében is a selejtes és tuskós fa százaléka oly magasra szökik, hogy néha a végső használatokkal kitermelt tűzifának 80—90%-át is eléri s az így kikerülő fában nagyon sok a szíjács. Legtávolabb áll tőlem a gondolata is annak, hogy ebből a körülményből a fokozatos használatok ellen bármely káros következtetést vonjak le, mert ha a használatoknál ügyelünk arra, hogy az állományt jobban meg ne bontsuk, mint azt a felújulás érdeke megkívánja (ami 0.9—0.8 sűrűség mellett már rendszeren bekövetkezik), ha a tömeggyarapodást célzó ritkítást óvatosan vezetem s ha megtelepült fiataloson felül az idős állomány gyors, de a fiatalos védelmét nem veszélyeztető ütemben eltávolítom, nem megy tönkre az idős állomány faanyaga.

Az ilyen elrontott fa már nem igen piacképes, sőt még igen sok esetben szénesíteni sem lehet. Ez a piaci forgalomból egyszerűen ki van vonva. Pedig tudom, hogy sok ily fa pusztul el évről-évre Csonkamagyarországon is.

Azt pedig egyenesen érthetetlennek tartom, hogy miért kell a gyertyán tűzifát, amelynek a fűtőhatása a bükkét meghaladja, fajsúlya a bükkénél csak századrészekkel nagyobb, hulladékot nem ad, jóval olcsóbb áron elvesztegetni, mint a bükköt, mert különben nem kel el?! Tisztán érthetetlen ellenszenvből!

Visszaemlékszem az 1919—1920-as évekre, amikor még behozatalunk a legutóbbi évek behozatalának $\frac{1}{12}$ részét tette, minden anyag értékesíthető volt.

Reméljük, hogy a közelmúltban tett és a jövőben teendő lépések be fogják bizonyítani azt, hogy célirányos intézkedések foganatba vételével minden belföldi tűzifa elhelyezést nyerhet és meg fogják akadályozni annak lehetőségét, hogy a hazai gyengébb minőségű készletek figyelmen kívül hagyásával idegen fára vándoroljon ki a keservesen megszerzett magyar nemzeti vagyon.

A tűzifánál jóval kisebb, de még mindig hatalmas összeggel növeli kiadásainkat a bányafa.

Ezen a címen 4.916.000 P-t fizettünk ki az 1929. évben a környező államoknak.

A közelmúlt években nagy vita folyt arról, hogy a bányafaszükségletnek belföldi termelésből való fedezhetése céljából kívánatos volna a vágásfordulót leszállítani. Véleményem szerint a vágásforduló leszállításával ezt a kérdést egymagában megoldani nem lehet, mert bányafabehozatalunk mellett még tetemes szerfabehozatalunk is van s a vágásforduló leszállítása esetében még nagyobb mennyiségű vastag gömbfát kellene behoznunk, ami a mérleget még kártékonyabban befolyásolná.

Sokkal fontosabbnak tartanám hazai, nagytömeget adó faneveinknek a bányafatermelésre való alkalmatosságát revízió tárgyává tenni és az azokban hiányzó alkalmassági előfeltételeket technikai úton való beavatkozással megadni.

De a tetemes bányafabehozatal mellett is sajnos, azt kell

tapasztalnunk, hogy itthon termelt bányafánkat jelenleg értékesíteni nem lehet.

Ennek az okát egyrészt abban kell keresnünk, hogy bányatelepeink a csonkaország kerületein fekszenek, ahol a külföldi termelésű bányafa kisebb fuvarral tud bejutni, mint a hazai. A másik ok az, hogy bányáink szívesebben vásárolnak fenyő bányafát, mint tölgyet, mert kiváló tulajdonságai mellett könnyebb s így fuvarja kisebb. Viszont fenyő bányafát idehaza nem tudunk termelni fenyvesek híján.

Ezen, a normálisnak nem nevezhető állapoton további tarifakedvezmények nyújtásával a hazai termelésű bányafa hatóságos védelmével lehetne talán segíteni.

De remélnünk kell azt, hogy a gazdasági élet élénkebb lendületével a széntermelésünk is fokozódni fog s így a bányafaszükséglet is nagyobb lesz, úgy, hogy a bányafaszükséglet még a fentebbi támogatással sem lesz hazai termelésű anyaggal fedezhető.

Gondolnunk kell tehát eleve arra, hogy a tölgyön és az itthon termő fenyőn kívül melyek volnának azok a belföldön termő fajok, amelyekből bányafát tudnánk termelni.

E tekintetben Tomasoovszky Imre A Bányafa című munkájához forduljunk.

A bányafára alkalmas fajoktól teherbíróképességet, tartósságot, lehetőleg könnyű súlyt és jó jelzőképességet kíván meg alkalmaztatásuk.

Az akác minden feltételnek megfelel, kivéve a jelzőképességet, de kevés van belőle.

Igen kívánatos lenne, ha a hazai erdőkben nagy tömegben termő bükk, gyertyán és cser volna e célra alkalmazható. Tomasoovszky szerint ezen említett fák alkalmaztatását elsősorban gyors romlásuk teszi lehetetlenné, mert az egyéb kívánt kelleknek megfelelnének.

Tudjuk azt, hogy a bükk még néhány évtized előtt talpfára sem volt alkalmas, éppen gyors romlása miatt. A Magyar Államvasutak érdeme az, hogy a helyes telítési eljárás bevezetése óta a telített bükk talpfa a telített tölgytalpfával teljesen egyenlő

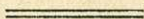
értékűvé lett, tartóssága a tölgy talpa tartósságával teljesen egyenlő.

Tudomásom szerint a bányafa telítésnél túlnyomórészt sós telítőoldatokat használnak s az olajjal való telítést nem igen alkalmazzák. Vajjon nem lehetne-e a bükk, gyertyán, cser bányafát is olajos telítőanyagok alkalmazásával, elfogadható költséggel oly tartóssá tenni, mint a tölgyet?

Amennyiben ez elérhető volna, a bányafabehozatal megszünhetnék, mert a bükkösök és gyertyánosok előhasználati vágásaiból annyit lehetne termelni, hogy a hazai szükséglet bőségesen fedezhető volna. Ezzel az erdőbirtokosnak a válláról a bükkdorog egy részének az értékesítési gondjai is le volnának véve, a gyéritések jövedelmezőbbben volnának végrehajthatók.

Miután Tomasovszky szerint a nyír igen alkalmas bányafára, talán jó lenne a kísérletezést erre is kiterjeszteni, ami a nem nagymennyiségű, de mégis számbajövő hazai nyírfának az értékesítési lehetőségét biztosítaná s nem kellene azt sem haszontalan gyomfaként kezelni.

Mindezek mellett kívánatosnak látnám azt, hogy hegyvidékeinknek azon a részén, ahol a bükk nagyon gyengén megy, telepítsünk fenyőt. Nem látom én ebben a csonkaságunkba való belenyugvást, s ha, amit valamennyien nagyon kívánunk, jó sorsunk régi határainkat visszaadná, ezzel az alföldi széleken lévő hegyekben termelt fenyők is még mindig értékesíthetők lesznek, az Alföldhöz való közelségük adta kedvező helyzetük miatt.

A Magyar és a többi közép európai országok fakeskedelmi szokványai

Irta: Dr. Fazekas Ferenc

(Folytatás.)

„KALO“ — „MANKO“ — „BESZÁRADÁS“ — „CSÖKKENÉS“.

Budapesti szokvány.

Nem tartalmazza.

Bécsi szokvány.

A szállítás tartama alatt az árunak természetes beszáradását — a tömegnek elkerülhetetlen kisebbedését —, továbbá az illető szállítóvállalatok szabályzata szerint sohasem kifogásolható hiányt a szerződő fél viseli, akihez a szállítmányok veszélye tartozik.

„HAJÓKÁR — „HAVARIA“.

Budapesti szokvány.

Nem tárgyalja. Tudjuk azonban, hogy kötlevélszerkesztéskor a szokásos kereskedelmi kifejezések használata, mint fob, cif, etc. már megszabják, hogy a viziszállítás alatt az árut érhető károsulások kinek a terhére mennek. Kötlevélnél a minden eshetőségre gondoló, hiánytalanul tökéletes megszövegezés a legjobb védekező eszköz minden későbbi káros meglepetés ellen.

Leggyakoribb megoldás, hogy azon fél, akinek veszélyére a szállítás folyik, hajókárok ellenében a szállítmányt megfelelően behiztosítja valamelyik biztosítóintézetnél. Ilyen esetben elindulástól megérkezésig a szállítmányt útközben érő mindennemű hajókárért, mint hajótörés, megfeneklés, zátonyrajutás, elmerülés, összeütközés, villámcsapás, tűzkár, jégzajlás, rablás, vízbedőlés stb. — mindezen károkért a biztosítóintézet kártalanítást nyújt a behiztosított összegek erejéig a hajókárt szenvedett félnek.

Bécsi szokvány.

Az árunak ükőzbeni megkárosulása annak az ügyletkötő félnek a terhére történik, aki a szállításnak veszélyét viselni tartozik.

Bizonyos áruknak a szállítás tartama alatt előállott elkerülhetetlen természetes megromlása nem számít havariaként.

Amennyiben a vevő — jöllehet az áru az ő veszélyére szállítatik — a havariának veszélyét feltételei között előzetesen kifejezetten elhárította magától, ez esetben jogosítva van az árunak azon részét, amely havariát szenvedett — a kötésből kikapcsoltnak tekinteni.

Ha az árunak minőségi megromlását olyan hiba okozta, amely az árut a szerződéssel ellentétben már a feladásnál érte, ily esetben ezen havaria — minden körülmények között — eladó által viselendő.

MAGASABB ERŐHATALOM.

Budapesti szokvány.

Nem fordulnak elő idevonatkozó előírások az 1926-ban megjelent legújabb fakereskedelmi szokványok között. A régebbi, még 1911-ben kiadott határozmányokban, a tűzifa tárgyalásánál találunk vis major eseteivel kapcsolatos előírásokat is. Ezek a következők:

Erőhatalom az eladót feloldja a szállítási határidő pontos betartása alól; ha az erőhatalom következtében az áru elpusztult, a szerződés megszűnik.

Az elemi csapásokon kívül erőhatalomnak tekintetik vasúti áru szállításánál vagonhiány, viziáru szállításánál pedig a rakodón 13 wm-re való rakodást meg nem engedő vízállás, járvány, közigazgatási zár, sztrájk, valamint olyan előre nem látott akadályok, amelyek a rendes üzleti kezelést lehetetlenné teszik.

Erőhatalom feljogosítja eladót, hogy a szállítási határidőt a vis major által okozott késedelem tartamával meghosszab-

bíthassa, tartozik azonban a vevőt az erőhatalom beálltáról — mihelyt ez a rendes üzleti kezelés mellett lehetséges — értesíteni.

Ha az ekként meghosszabbított határidő mindazonáltal téli időnyben — szeptembertől ápriliséig — szállítandó fánál áprilisé végét túlhaladja, vevő az áprilisé utánra eső árumennyiség átvételétől is elállhat, ha ezen szándékát az eladóval az erőhatalom megszűnéséről nyert értesülést követő nyolc napon belül közli.

Ha az eladó az általa termelt áruból ugyanazon időben egyszerre több vevőnek köteles szállítani s erőhatalom folytán a vevők részére eladott egész árumennyiség el nem szállítható, az eladó jogosítva van az egyes vevők részére szállítandó mennyiséget a meglévő áru mennyiségéhez és a rendelkezésére álló szállítási eszközökhöz arányosan csökkenteni.

Bécsi szokvány.

Ha a szolgáltatásnak rendes időben való teljesítését magasabb erőhatalom akadályozza, ez esetben a teljesítési határidők a magasabb erőhatalom által felidézett akadályok tartamával meghosszabbíthatnak.

Magasabb erőhatalomnak tekintendő az is, ha a szállításra kötelezett által rendes kereskedői gondossággal kért megfelelő szállítóeszközöket a szállítási vállalat nem bocsátja rendelkezésre.

Az a szerződő fél, aki a teljesítési határidők meghosszabbítását magasabb erőhatalomra hivatkozással igénybe óhajtja venni, tartozik ezen szándékát a másik szerződő féllel közölni, még olyan időpontban belül, amelyben a bekövetkezett magasabb erőhatalom kihatása a teljesítendő kötésre kétségtelenül felismerhető és megállapítható volt. Amennyiben azonban ezen bejelentést elmulasztja, — magasabb erőhatalom közbejöttére már nem hivatkozhatik.

FORGALMI AKADÁLYOK.

Budapesti szokvány.

Nem foglalkozik ezen tárgykörrel.

Bécsi szokvány.

Amennyiben eladó kötelezve van az árut vasúton, vagy hajón elküldeni és a szállító vállalat a küldeményt nem veszi át forgalmi akadályok miatt, térben vagy szállító alkalmatlanságokban való hiányok miatt, ilyen esetekben eladó — késedelem nélkül — tartozik vevőt a forgalmi akadályok fellejtéről értesíteni. Vevő az árunak megküldését ilyenkor kívánhatja eladótól más-milyen, rendelkezésre álló egyéb szállítóeszközök útján vagy bármely más utak- és eszközök igénybevételével is, — azonban csakis az ekkor előállott többletköltségek megtérítése ellenében. Ha azonban vevő ilyesmit külön nem kíván, — ez esetben eladónak nemcsak joga, de kötelessége az árut a szállítási határidőn túl is megküldeni.

A hátralékos szállítások a forgalmi akadályok megszűnése után azonnal megkezdendők.

SZÁLLÍTÁSI KÖTELEZETTSÉG SZÁLLÍTÁSOK KÖZBENI KÁROSULÁSOK VAGY ELTŰNÉSEK ESETÉN.

Budapesti szokvány.

Nem tárgyalja.

Bécsi szokvány.

Amennyiben az áru szállítása eladó kockázatára történik, ez esetben nem szűnik meg eladó szállítási kötelezettsége szárazföldi vagy vízi szállítások közben a küldeményt ért teljes vagy részleges veszteségek vagy károk esetén még akkor sem, ha a szállítási eszköz a kötlevebben meg is neveztetett. Vevőnek továbbra is fennmarad a joga, hogy — bizonyos megfelelő pótszállítási határidő közbeiktatása útján — a szerződés tényleges teljesítéséhez ragaszkodhassék.

Amennyiben azonban „szerencsés megérkezés“ esete fenn tartatott vagy megállapodás kötött, hogy az áru vevő veszélyére küldetik, — ily esetekben eladó nem kötelezhető pótszállításra.

Prágai szokvány.

A prágai szokványok a jogi következmények szempontjából semmi különbséget nem tesznek a között, hogy az idejében való szállítás magasabb erőhatalom folytán csak egyelőre akadályoztatik, vagy pedig, hogy a szerződés teljesítése teljesen lehetlenné is válik.

Ugyanezen szokványok szerint — amennyiben magasabb erőhatalom következtében a termelés, a kifuvarozás vagy az elszállítás teljes egészében vagy csak határidőre is, lehetlenné válik, — ez esetben eladó legkésőbb nyolc napon belül (sőt azonnali ügyleteknél 24 órán belül) mikor eladó ezen akadályozó körülményről tudomást szerzett, — tartozik ezen tényt vevőnek bejelenteni. Vevő köteles ilyenkor a szállítás lehetővé tétele céljából megfelelő póthatáridőt engedélyezni. Ezen póthatáridő egyébként azon célból is tűzetik ki, hogy esetleg egy másik termelési területről hasonló értékű áru hasonló paritásban pótlásul szállítható legyen. Ha pedig az utánszállítás ezen határidőn belül sem történik meg, — vevő jogosítva van a megfelelő ezen mennyiség szállítását törölni (stornírozni).

Rövid határidős kötéseknel, — vagyis olyanoknál, amelyek azonnali vagy 14 napos határidőn belüli szállításokat írnak elő, — vevő nem köteles póthatáridőt engedélyezni, hanem jogosítva van a kötetést azonnal felbontani és szükségletét máshonnan fedezni.

Magasabb erőhatalom esetén az erdőbirtokos vagy a termelésre jogosított szerződő fél, mint eladó, csak akkor kötelezhető hasonló értékű árunak a pótszállítására, ha ez saját erdejéből vagy a tarolási jogokból folyóan részére valóban lehetséges is.

Hogy sztrájkok, hatóságilag megállapított járványok, üzemi balesetek, vagonhiányok és más magasabb hatalmi tényezők milyen fokig vehetők alapul, erről — vitás esetekben — az illetékes bíróság hivatott dönten.

Esseni szokvány.

Amennyiben az áru szállítását vis major akadályozza, ez esetben vevő a késedelmet túrni köteles.

Ha a szállítás ezáltal teljesen lehetetlenné vált, úgy a szerződés megszűntnek tekintendő.

KÉSEDELEM.

Budapesti szokvány.

Nem tárgyalja.

A régebbi, 1911. évben közzétett szokványoknak tüzfára vonatkozó előírásai között találunk azonban a késedelem eseteire érvényes határozmányokat, melyeket, már csak általános tájékozódás céljából is szükségesnek vélünk az alantiakban ismertetni.

Az eladó szállítási, illetve a vevő átvételi késedelme esetén a különbözőzeti ár megállapításánál a következő elvek irányadók:

a) ha a teljesítési helyen nagybani ügyletek köttetnek, úgy ezen ügyleteknél a szerződésbeli áruval hasonló származású és minőségű vagon tüzifa ára, — hajójánál hasonló származású és minőségű vizifa ára, — veendő a számítás alapjául;

b) ha a teljesítési helyen nagybani ügyletek nem köttetnek, de kicsinybani üzletek vannak, a kicsinybani eladás árai irányadók, azonban ölenként 2 aranykorona haszon és a rendszerinti kezelési költség levonásával;

c) ha a teljesítési hely az a) és b) pontok egyike alá sem vonható, vagy csak az eladó, vagy a vevő kötnek ott ügyleteket, a rendeltetési hely irányában a vasúti, illetve a vízi vonalon a teljesítési helyhez legközelebb fekvő azon piac árai irányadók, amely az a) vagy b) pontok alá esik. Ilyen piac nem léteben a rendeltetési helyhez gravitáló más, az a) és b) pontok alá eső piac árai irányadók.

A felek ama joga, hogy az a) és b) vagy c) pontok szerint megállapítandó kárunktól eltérő s igazolható nagyobb kár megértését követelhessék, érintetlenül megmarad.

Kényszer (fedezeti) eladás vagy vétel csakis tőzsdei faalkusz közbenjöttével, lehetőleg a teljesítési helyen s a rendes kereskedő gondosságával történhetik.

Rendelkezésre bocsátott áru beraktározásáért az igazoltan fizetett bérösszeg, saját raktárban elhelyezett áru után az illető községben az elfoglalt helyért szokásos bér fizetendő, az ezen fára fordított rendes kiadások hozzászámításával.

A budapesti áru- és értéktőzsde szabályai között is találunk a gyakorlati élet által jól felhasználható direktivákat a késedelem eseteivel kapcsolatban.

I. Az átadásban vagy az átvételben beállott késedelem esetén a szerződéshez hű fél:

a) követelheti a szerződés teljesítését és a késedelemből eredő kára megtérítését vagy

b) a szerződéstől elállhat, mintha az meg sem kötöttet volna, vagy

c) a késedelmes fél rovására a szerződésbeli áru mennyiségét megveheti, illetőleg eladhatja és tőle a szerződési ár és a magasabb bevásárlási, illetőleg a legcsekélyebb eladási ár közötti különbözetet, valamint egyéb kára megtérítését követelheti, vagy

d) követelheti a teljesítés helyén és idejében a szerződési és az átlagos piaci, illetőleg a tőzsdei ár közt mutatkozó különbözet, valamint egyéb kára megtérítését.

II. Az I. a) ponton alapuló igény csak az esetben érvényesíthető, ha a szerződéshez hű fél a késedelmes felet legkésőbb a késedelem beálltát követő hétköznapon ajánlott levélben értesíti arról, hogy a szerződés teljesítéséhez ragaszkodik.

III. A szerződéshez hű fél, — ha az I. a) ponton alapuló igényét kellő módon fenntartotta, — a teljesítésre egyúttal a késedelem beálltától számított 14 napot meg nem haladó határidőt tűzhet ki.

Ha a késedelmes fél ezen kitűzött határidőn belül, vagy amennyiben ily határidő nem tűzetett ki, a késedelem beálltától számított 14 napon belül sem teljesít, a szerződéshez hű fél, ha a szerződés teljesítéséhez többé nem ragaszkodik, az I. b), c) és d) pontokban felsorolt jogok közül újból választhat.

Tartozik azonban a késedelmes felet ezen választásáról az újabb késedelem beálltát követő hétköznapon ajánlott levélben értesíteni, mert különben csak a teljesítés és a késedelemből eredő kár megtérítése iránti igényét érvényesítheti bírói úton az idevonatkozó V. alatti határidőn belül.

Ha a szerződéshez hű fél az I. b) ponton alapuló igényt a III. alapján érvényesíti, az árkülönbözet meghatározásánál az újabb teljesítési határnapon létező tőzsdei, illetőleg piaci árak irányadók.

IV. Aki a késedelemnek az előzőekben felsorolt következményei tekintetében választási jogát már gyakorolta, választásától — a III. rész második bekezdésében engedett újabb választás esetét kivéve — többé el nem térhet.

V. Az I. a) ponton alapuló igény elenyészik, ha azt a fél szerződésszerű, illetőleg újabb teljesítési határidő lejáratát követő 30 nap alatt bírói úton nem érvényesíti.

VI. Az I. c) és d) pontokon alapuló követelés elenyészik, ha azt a fél a szerződésszerű teljesítési határidő lejáratát követő 90 nap alatt bírói úton nem érvényesíti.

VII. Ha az egyik szerződő fél a teljesítési határidő lejárata előtt kijelenti, hogy teljesíteni nem fog, a szerződéshez hű fél

a) a szerződéstől elállhat, mintha az meg sem kötöttet volna, vagy

b) a másik fél rovására a szerződésbeli áru mennyiségét megveheti, illetőleg eladhatja és tőle a beszerzési ár és a magasabb bevásárlási, illetőleg a csekélyebb eladási ár közti különbséget, valamint egyéb kára megtérítését követelheti, vagy

c) követelheti a teljesítés helyén a szerződési és az átlagos piaci, illetőleg tőzsdei ár közt mutatkozó különbséget, valamint egyéb kára megtérítését.

Tartozik azonban választásáról a másik felet legkésőbb a teljesítés megtagadásának tudomására jutását követő hétköznapon ajánlott levélben értesíteni, mert különben az ügylet továbbra is érvényben marad.

VIII. Ha a vételár fizetése egészben vagy részben az áru átadása előtt teljesítendő és a vevő a fizetés körül késedelmes, az eladó:

a) a szerződéstől elállhat, mintha az meg sem kötöttet volna, vagy

b) a késedelmes fél rovására a szerződésbeli áru mennyiségét eladhatja és tőle a szerződési ár és a csekélyebb eladási ár közti különböztetet, valamint egyéb kára megtérítését követelheti; vagy

c) követelheti a teljesítés helyén a szerződési ár és az átlagos piaci, illetőleg tőzsdei ár közt mutatkozó különbözetet, valamint egyéb kára megtérítését.

Tartozik azonban az eladó arról, hogy az a), b) és c) pontokon alapuló igények valamelyikét kívánja érvényesíteni, — a vevőt ajánlott levélben legkésőbb a késedelem beálltát követő hétköznapon értesíteni, mert különben az ügylet továbbra is érvényben marad és az eladó az áru átadásának, illetőleg átvételének szerződésszerű határnapja előtt csak a vételár fizetését követelheti.

IX. A fedezeti vételt és a kényszereladást, ha az árunak tőzsdei vagy piaci ára van, legkésőbb a késedelem beálltát, illetőleg a III., VII., VIII. esetekben az értesítést követő második hétköznapon a napi árak tekintetbe vételével kell foganatosítani.

Ha az árunak tőzsdei vagy piaci ára nincsen, a kényszereladásnak hiteles személy közbenjöttével haladéktalanul, a fedezeti vételnek szintén haladéktalanul a rendes kereskedő gondosságával kell történnie.

Ezeknek a határozatoknak meg nem tartása esetén a fedezeti vétel, illetőleg a kényszereladás a késedelmes fél rovására történtnek nem tekinthető ugyan, de tőle a szerződési ár és a teljesítés napján, illetőleg a III. alatt meghatározott újabb teljesítési határidő utolsó napján, — a VII. és VIII. eseteiben pedig a szerződési ár és a választásról szóló értesítés napján létezett ár között mutatkozó különbözet megtérítését lehet követelni

A megtörtént fedezeti vételtől, illetőleg kényszereladásról a késedelmes felet kártérítés kötelezettsége mellett haladéktalanul kell értesíteni.

X. Ha a szerződés több időszakban vagy több részletben teljesítendő, a késedelem nem hat ki sem a már teljesített, sem a még le nem járt kötelezettségekre.

Bécsi szokvány.

A szerződésszegésnek mindazon eseteiben, amelyekben másról van szó, mint egy már átadott árunak meg nem fizetéséről, — a szerződéshez hű félnek kötelessége, legkésőbb a szerződészegést követő 7-ik hétköznapon a szerződésszegés megtörténtét megfelelően megállapítatni, ha jogait továbbra is fenn akarja tartani.

A szerződésszegésnek megállapítása történhet:

1. vagy tiltakozás útján, melyet a bécsi tőzsde választott bírósága előtt — amennyiben a vitás kérdésben ez illetékes dönteni —, vagy pedig nyilvános közjegyző előtt kell emelni;

2. történhetik a szerződésszegés leszögezése közvetlenül a másik szerződő félhez intézett ajánlott levélben való tudósítás útján.

A tiltakozás jogerőssé válik tüstént, a választott bíróság vagy a közjegyző előtti felszólaláskor, —ajánlott levélbeni bejelentés esetén pedig a postára való feladással egyidejűleg.

Szerződésszegésnek idejében való megállapítása feljogosítja a szerződéshez hű felet, hogy saját választása szerint:

1. követelheti a késedelemben levő üzletféltől a szerződés teljesítését, valamint a kimutathatóan a késedelmes szállításból keletkezett kárának és elmaradt nyereségének megtérítését; ha vevő a szerződésszegésnek megállapításától számított 3 hónapon belül nem élt az áru szállítását követelő jogával, úgy ezen jog az említett határidő után elvész;

2. egyoldalúan el is állhat a szerződéstől, mintha az egyáltalán meg sem kötöttet volna; ebben az esetben a szerződés teljesítéseként előre történt szolgáltatások késedelem nélkül visszatérítendők.

3. a kötlevelszerű árumennyiséget fedezeti vétel vagy kényszereladás útján megveheti vagy eladhatja és a késedelmes üzletféltől a teljesítés helyett követelheti a szerződés szerinti, valamint a magasabb bevásárlási vagy olacsonyabb eladási árak közötti értékkülönböt megtérítését, valamint ezen kényszereladás vagy vásárlásokkal kapcsolatos költségeinek is a megtérítését;

4. követelheti továbbá késedelmes üzletféltől — teljesítés helyett — vagy kényszer adásvétel helyett — annak az érték-különbözetnek a megtérítését, amelyik a megállapított helyen és a kikötött időben a szerződéses ár és a piaci tényleges árak között fennállott;

5. végül követelheti késedelmes ügyféltől teljesítés helyett a szerződésszegés folytán keletkezett kimutatható kárának és elmaradt nyereségének megtérítését.

(Folytatjuk.)

Az erdőművelés köréből

(Befejező közlemény.)

Írta: Haraesi Lajos.

Az egyes termőhelyek megfelelő fafajainak helyes kiválasztására addig is, míg az I. alatt tárgyalt számbeli adatok gyűjtése és feldolgozása megtörténik, támpontot kaphatunk az erdőbirtokon, valamint ennek vidékén ma vidosan tenyésző, lehetőleg autochton, *idősebb* fajok megfigyelésével és számbavételével. Csak olyan részleteket válasszunk ki követendő példának, melyeket az emberi helytelen beavatkozás legkevésbé érintett és rontott el, valamint csak egészséges, jónövekvésű állományokat. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a természeti viszonyokban nem következtek-e be jelentősebb változások az állomány megtelepülése óta. Minden különböző termőhelynek külön-külön vesszük számba a fafajait és elegyarányát. Tehát különös gondot kell fordítanunk elkülönítve a völgyfenék, fennsík, hegyoldal (kítetttség szerint!), hegygerincek, mély, szűk mellékvölgyek, teknőalakulatok, mocsarak, homok, mész s agyagtalajok stb. különböző növényzetére. Ezek a megfigyelések szükségesek ahhoz, hogy a természet útmutatásaihoz alkalmazkodjunk.

A megszerzett adatokból azután megállapítjuk a kérdéses vidéken autochton eredetű, esetleg telepített, de egészséges, jónövekvésű fajok %-os viszonyát az állományokban. Ezt te-

kinthetjük kiindulási alapnak. Ezek azonban nem jelentik azt, hogy távolabbi származású, de kiváló növésű, vagy értékű egyedeket ne telepítsünk, ha a termőhelyi viszonyokban lényeges különbséget nem tapasztalunk.

Idővel, majd ha az egyes fajok klimatikus és talajigényei számokkal kifejezett értékekben lesznek megadva, akkor a termőhelyek összehasonlítása és a megfelelő faj kiválasztása sokkal könnyebb, biztosabb és eredményesebb lesz.

A megfigyelésnél különös súlyt helyezünk az elszórtan, vagy csak egyesével itt-ott magától megtelepült, de olyan értékes fajokra, melyek térfoglalása esetleg %-ban ki sem fejezhető, de mert őshonosak és kiváló növekvésűek, ezért figyelmet érdemelnek.

Ezután következik az egyes termőhelyeinken megtelepítendő fajok és ezek elegyarányának a megállapítása %-ban kifejezve. Ennél minden egyes termőhelyünket össze kell hasonlítanunk a megfigyelt termőhelyekkel és ezek faállományával, illetve ezek közül kikeresnünk a neki megfelelőt és ehhez *általánosságban* alkalmazkodnunk. Ezzel azt akarom mondani, hogy nem szükséges és nem is kell pontosan ugyanazt a fajösszetételt előírni a tervezetekben, mint a mintának választott részlet állományának elegye. A legtöbb esetben ezt módosítanunk kell kitűzött célunk elérése érdekében. Vagyis a jobb növekvésű, értékesebb szerfafélék eredeti %-át nagyobbítanunk kell. Ez a nagyobbítás azonban csak bizonyos határig terjedhet és a természet útmutatásainak szélső értékeit lehetőleg csak kevéssel (10—20%) haladja meg. Minden egyes erdőrészletünkre így megállapított %-os fajösszetételt feljegyezzük egy eme célra készített törzskönyvbe. *Az így törzskönyvezett adatok összegezése folytán kapjuk az egész erdőbirtokra a tervezett %-os fajelosztást*, melyhez a felújítások és gyérítések kivételével mintegy elérendő ideális célhoz — az esetleg időközben történt megfigyelések és változások figyelembevételével — a legnagyobb szakértelemmel és gondossággal ragaszkodnunk kell.

Még az egyes fajok kiválasztásához kell pár dolgot hozzáfűznöm. Ahol a termőhelyi viszonyok inkább az árnyas fáknak kedveznek, ott természetesen ezeknek kell uralkodóknak lenni, de közéjük értékes fajokot (főképen világosokat) kell elegyi-

tenünk. Azonban ha a főállományt világos fafajokból is szándékozzuk telepíteni, ezeket mindig árnyasakkal, illetve talajjavítókkal kell tarkítani.

Ezzel kapcsolatban fel kell említenem azokat az értékes, gyorsnövésű haszonfákat, melyek szálanként elszórva a legtöbb erdőbirtokon megtalálhatók, azonban kíméletben és gondozásban nem részesülvén, sorsuk az időelőtti elmúlás szokott lenni. Ezek legtöbbször eddig a kellő becsben nem tartottuk, pedig megérdemelték volna. *Ilyenek a magas köris, hegyi és hegyeslevelű juhar, mezei és hegyi szil, ezüsthárs, vadcserezsnye, barkóca* (*Sorbus torminalis*) és helyenkint a *szelíd gesztenye*. Ezek mind gyorsnövésű, értékes haszonfát szolgáltató, *elsőrendű* fafajok, melyek megérdemlik, hogy nagyobb mértékben neveljük őket erdeinkben. A sziliek kivételével a többiek nemcsak hogy versenyeznek a tölgy szerfa árával, hanem azt a legtöbbször jóval felül is múlják. A hárs a lágyfák legelsőbbike a rétegelt fához, repülőgépgyártáshoz stb. igen kersett, a köris, juhar és cserezsnye a finom bútorgyártás anyaga, hasonlóképpen a barkóca is, mely a körtefa anyagát teljesen helyettesíti, ennél valamivel könnyebb, de szövete szebb, növekedésre pedig a körtét messze túlhaladja. A szelíd gesztenye fája úgyszólván mindenre alkalmas, amire a tölgyé, s ennél sokkal gyorsabb és szebb növésű, egyenletesebb szövetű. Csak a klíma melegségét tekintve igényesebb a tölgnél. Ha valaki megfigyelte ezeket a fafajokat állományokban, tapasztalhatta, hogy úgy vastagsági, mint magassági növekedésben *az állományalkotó fafajoknál erősen felülmúlják*, különösen a szelíd gesztenye, m. köris, ezüstlevelű hárs, de sokáig a cserezsnye és barkóca is. A három utóbbit pedig sokszor láttam száraz, sovány, köves talajon is, ahol szintén kifogástalanul fejlődtek és értékes törzset adtak. Akik a bútorgyártás iránt érdeklődtek, vagy abban járatosak, azok tudják méltányolni ezen fafajok nagy jelentőségét és finom szöveti szerkezetét. Pedig a bútorgyártás fája a legelső és legdrágább szerfa lesz még sokáig a fakereskedelemben. Eme fafajok tenyésztését tehát a jövőben erősebben fel kell karolnunk.

Ezeken kívül erdeinkben — kisebb mértékben való tenyésztésével — még a megfelelő termőhelyről és állományból származó, nagy fatömeget adó erdei fenyő érdemel figyelmet. A síksági és

homoki telepítéseknél pedig a gyorsnövésű nyárok és éger is igen gazdaságosak.

Itt említem meg azt is, hogy célunk minél teljesebb elérése érdekében *szórványosan* néhány külföldi értékes fafaj megtelepítését is meg kell kísérelnünk erdeinkben. Ennél azonban a legnagyobb elővigyázatra van szükség, nehogy túlzásba menjünk és eddig ismeretlen károsítókkal szaporítsuk állományaink ellenségeit. Ha a klimafikus viszonyok számszerű ismerete majd külföldi vonatkozásban is tért hódít, akkor a természetet legjobban megközelítő módszer adva lesz ahhoz, hogy a meghonosításnál minél kevesebb tévedésbe essünk. Az óvatosságot azonban még ez esetben is fenn kell tartanunk. A kísérleteknél én a magam részéről nagyobb mértékben inkább a lombfákra fektetném a főszúlyt és pedig két okból. Először, mivel a lombfák értékesítési lehetősége szerintem valószínűen jobb lesz a jövőben, mint a fenyőké és mert a többi európai állam fenyőtermelésével mi ügysem versenyezhetünk. Másodsor a fenyőfélék, mint genetikailag és morfológiailag fejletlenebb csoport — a természet törvényei szerint —, földi szereplésüket mindig kisebb és kisebb arányban vannak hivatva lejátszani, ellentétben a lombfákkal; ezért ellenálló képességük sokkal kisebb amazokénál. Szerintem ez is egyik magyarázata lehet a túlevelű erdőkben nagymértékben járványosan pusztító szerves és szervetlen károsításoknak. Ezek ellen pedig a jövő erdőgazdaságában preventívebben kell védekezni, mint eddig.

III.

Az állományok megtelepítése és nevelése az előző fejezetekben elmondottak után már csak a kivitelnek, a végrehajtásnak a mestersége lesz. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy ezek sablonos és gépies munkálatok, mert igenis nagyon sok függ ezektől is. Azonban a fafajok s ezek %-os eloszlásának helyes és gondos megválasztásával rakjuk le a szilárd alapot, amelyre bármilyen felépítményt nyugodtan elhelyezhetünk.

Amint tudjuk, az állományok megtelepítése lehet mesterséges és természetes. Szerintem a természetes felújítás előnyösebb és jobb a másikinál, ha — és ezen van a hangsúly — a normális

anyaállomány és szakértelem nem hiányoznak. Minden szakembernek el kell ismernie, hogy a természet nem úgy nevelte és nem szoktatta hozzá az erdő egyedeit és talaját a nagyterjedelmű *tarvágásokhoz*, az erdőnek ezen kultúrkopaszságához. *Így a természet — kevés kivétellel — nem hozott létre és nem nevelt erdőket!* Ez az egy bizonyos és kétségen felül áll. Ha valaki kissé járatos a talajtatanban, akkor tudja, hogy mily nagy különbség van a mezőgazdasági (mezőségi, fátlan) és erdei talajok között. Az erdei talaj, ha egyik napról a másikra ellenkező viszonyok köze kerül, megfosztódik védőnövényzetétől, *szélsőségesebb mezőségi hatások érvényesülnek rajta*, ha az erdőt letaroljuk, ezt bizonyára megérzi és megsínyli, amint a gyakorlatból is példák igazolják ezt.

Ha *mezőgazdasági talajtani szempontból vizsgáljuk az erdőtalajnak* a tarvágás után bekövetkezett állapotát, kedvezőnek találhatjuk a változást, azonban az erdei fák optimális tenyészetére nem ilyen bázikus, ú. n. kultúrtalajok, hanem kissé savanyú reakciójú, *nedvesebb* erdei talajok kedvezők, amit a mi klimánk alatt a beárnyékolás biztosít. Az bizonyos, hisz' minden újabb talajtani műben megtalálható, hogy az erdő letarolása után mezőgazdasági művelés alatt a napnak kitett talaj javul, nitrogén-, mézstartalma, baktériumszáma emelkedik. Sőt a legjobb és leggazdagabb tápanyag és mikroflóratartalmú talajok azok, melyeket erdő sohasem borított. Ezek a füves mezők híres fekete talajai: a mezőségi vagy csernoszjom-talajok. De éppen ezért, mert ezeken erdő sohasem volt, nem mondhatjuk róluk azt, hogy ezek a legjobb *erdőt talajok*, hanem hogy a legjobb *mezőgazdasági talajok*. Ezekre a természet nem tett erdőt, de az ember is hiába erőlködött ezirányban, mert ennek a talajnak az élete más, mint az erdőtalajé. Ha az erdőt letaroljuk, ennek talaja (nálunk!) mezőségi jellegeket vesz magára (száraz, bázikus, gombaszegény lesz), vagyis megváltozik, az erdőtalaj élete átalakul mezőségivé, azaz az erdő alatti talajélet, mint ilyen megsemmisül. Az erdei fák életmódjukkal pedig a részben nyershumuszos, gazdag gombatartalmú talajokhoz alkalmazkodtak.

Még jobban megérzik és megsínylik azonban a természetellenes beavatkozást az erdő zsenge gyermekei: a csemeték vagy újulatok. Ezeket se így nevelte ezelőtt a természet, nem ilyen

ugrásokhoz szoktatta hozzá őket, pedig a régi évezredek szokások és hatások valószínűen ott bent vannak már a csiranövényben, hisz ezeket örökölte millió generáción át, ezek szerint módosultak és változtak lassankint szöveteik, szerveik és életműködésük. És most, íme, egy hirtelen kataklizma azt kívánja tőlük, hogy mindezt felejtsek el.

Egy dolog kétségen felül áll: a fás növények nedvesebb talajt kívánnak, mint a fűnemek: valamint az is, hogy a *fátlan* területek *felső talajrétege*, ahonnan éppen az igen érzékeny csiranövénynek (l. Sárközy cikkét, E. L. 1931. II. f.) és csemetéknek táplálkoznioik kellene, sokkal jobban kiszárad, mint az erdőalattié. Ha számbavesszük azokat az okokat, melyek erdősítéseinket sokszor tönkretették, azt hiszem közülük kimagasló vezérként a *szárazság* tűnik ki. Ebből a konzekvenciát tehát le kell vonnunk. Az erdő életében a *víz a legfontosabb* tényező, ahol ez nincs elegendő (sivatag, steppe, kopár hegyoldal!) ott erdő sincs.

A védőállomány nélkül telepített fiatalos még az *erős hőség* — *fagy szélsőséges* (mezőségi) változásaitól is szenved. Hányszor teszi tönkre fiatalosunkat a fagy árnyékvédelem hiánya miatt. Azonkívül a különféle gyomók és cserjék száz és száz fajának dzsungelje ellen kell védekeznie, mely harc eredménye az, hogy jó esetben 50—70%-nak sikerül 8—15 évi nyomorúságos sínylődés, betegeskedés, bokrosodás után végre valahogy kinőni a kendersűrű gyomrengetegből. Persze kiszámíthatatlan növedék és értékvesztéssel. Pedig nagyon kevés olyan rossz erdei talaj van, mely a gyomosodásnak sikeresen ellent tudna állni. De — mondják — köztes használatait lehet ez ellen védekezni. Sajnos, csak nagyon kevésé. Mert a nemesebb fafajoknál legalább 5—8 évig kellene művelni a fiatalost, míg véglegesen kinőne a gyomok közül. De hol szokták ezt így végezni? Ugye sehol. Ellenben legtöbbször a 2—3 évi kapálás után a kultúrát betemeti a gyomtenger.

De a mezőgazdasági közteljeshasználat az erdőtalajok túlnyomó részénél nem is alkalmazható. Tudjuk, — és teljesen helyesen van ez így, mert másként nem is lehetne — hogy az erdőgazdaságnak azok a rosszabb talajok maradtak meg, melyeknek a mezőgazdaság nem vehetné hasznát, mert ezek mesterséges talajművelésre nem alkalmasak. De az alföldi és kopár erdősítések is mutatják, mily

gigászi küzdelembe kerül védőállomány nélkül erdőt telepíteni, még mesterséges talajműveléssel is. Az ilyen erdők kihasználása alkalmával tehát nem lehet az a jelszó, hogy gyерünk a tarvágással, mert eme rendszer esetén az alföldi futóhomokos és kopár területek erdősítésének a magyar erdészet sohasem fog a végére érni.

A természetes felújítás mellett szólnak a kultúrvidékekre és közgazdaságra oly nagy jelentőséggel lévő víz- és folyószabályozási elvek is.

El kell azonban ismerni, hogy Csonkamagyarország erdőgazdaságaiban nagyon sok olyan állomány van, mely a természetes felújításra nem alkalmas. Legtöbbször azonban ilyenkor is választhatunk egy arany középutat az *alátelapítés* módszerében, mely a mesterséges és természetes felújítások között a középhelyet foglalja el. A természetes felújítás sok előnyét kihasználhatjuk ezzel az eljárással, ha szakszerűen és figyelmesen járunk el. Létesített fiatalosunkat a védőállomány majdnem oly kedvezően befolyásolja, mint a természetes újulatot az anyafák.

Nem akarok az elmondottakkal irtóhadjáratot folytatni a tarvágásos mesterséges felújítás ellen, mert hiszen *speciális esetekben ennek is megvan az előnye* (pl. močsaras helyeken; üdetalajú, kiritkult síksági tölgyesekben és erdei fenyvesekben, stb.). De szerintem nem lehet *dominálo* a felújításoknál, ezért vissza kell szorítani térhódítását, mert az anyafák által és alatt létesített felújítás természetesebb és gazdaságosabb.

A természetes felújítások megítélésénél nem szabad a nálunk fokozatos felújítavágás (a németeknél Schirmschlag) neve alatt gyakran alkalmazott vágásmód kedvezőtlen eredményeiből következtetést vonnunk, mert ez a nálunk két-háromszori vágással rosszul dolgozó eljárás a természetes felújítás helyes módjaitól igen messze esik. Ez utóbbiakat pedig hazánkban — egy-két kivételtől eltekintve — egyáltalán nem alkalmazták. Ezért hazai példák alapján fölöttük nem ítélezhetünk. Eredményeiről Németországban (Bajorország, Baden, stb.) meggyőződhetünk.

A jövő erdőgazdaságában igen fontos helyet kell elfoglalnia a tisztításnak is. Nálunk ezideig ez volt talán a legmostohább erdőművelési tevékenység, melyet sokszor egyáltalán végre se hajtottak, vagy majdnem mindig elkésve és sokszor szakérte-

lem nélkül. Igaz, hogy olyan vélemény is van, mely szerint a tisztítás nem sok szaktudást igényel, mert a tenyésztés tárgyát alkotó fafajok egyedei érintetlenül maradnak, a gyomfákat pedig kihasználjuk. Én azonban nem osztom ezt a nézetet, hanem ellenkezőleg a tisztítást a gyakorlati erdőművelés egyik legfontosabb munkájának tartom. A tisztítás adja meg a jövő állomány alapját; az itt elkövetett hibát az erdő állománya a levágásáig magán viseli.

Szerintem ugyanis a tisztítás végrehajtásánál nemcsak a tenyésztendő és a gyomfák két kategóriája létezik, hanem egyéb szempontokat is figyelembe kell venni. Elsősorban ekkor dől el a jövő állomány elegyaránya. A tisztításnál a megmaradó fafajok helyes elegyarányára kell törekedni, ezt gyakorlatilag megállapítani pedig igenis csak a szakértő tudja. A fiatalosban akadnak beteges egyedek és életképtelen sarjak, mindig vannak rossz-növésű, bokros példányok is, melyeket esetenként halálra kell ítélnünk. A tisztítást minél korábban kell elvégezni és résen kell lenni, hogy a fiatalosban természetes úton, elszórva megtelepült értékes *haszonfák csemetéit megmentjük* és felszabadítsuk, *mielőtt eltűnnének*, mert ezek a jövő állományainak értékét magasra emelik. Ezeknek a nemes fafajoknak a zsenge utódai *szálankint* a legtöbb fiatalosban megtalálhatók, de később a szívósabb fajok ezeket a fényt és levegőt intenzívebben megkívánókat legtöbbször elnyomják és teljesen megsemmisítik. Ilyen fafajok a m. kőris, hegyi és hegyeslevelű juhar, mezei és hegyi szil, vadcserezsnye, barkóca, hárs, stb.

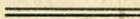
Mindeme szempontoknak a helyes és gondos mérlegelésére és kivételére bizony igenis van szakértelemre szükség, különösen ha még egy fontos dolgot figyelembe veszünk: a fajoknak a helyes kiválasztását. Ezzel azt akarom mondani, hogy ha egy erdőrészletben egy vagy több genus két vagy három fajjal szerepel, ezekből a tisztítás alkalmával az illető termőhelyre a legalkalmasabbat megtartani. Pl. ha egy helyen kocsányos és kocsánytalan tölgy, magas és virágos kőris, mezei és hegyi szil, kislelevelű és ezüsthárs stb. fajokból kell a megfelelőt kiválasztani, a másikat pedig kivágni. Ehhez is szükséges a szakértelem, mert hiszen vannak olyan példányok, melyeknek valódi fajtát még a tapaszt-

talt erdész is csak gondos vizsgálgatás és megfontolás után tudja eldönteni, hát még a nem sok szaktudással rendelkező.

Az állományok ápolása és nevelésé a gyérités (áterdőlés) különböző módjaival történik. Már a gyakorlat is bebizonyította, hogy a célszerűen és gondosan végzett gyéritések a maradó állomány növekedésére és az erdei talaj termőerejének fenntartására mily jó hatással vannak.

Még az erdőalakokról akarok néhány szót szólni. A két főalak a szál- és a sarjerdő. Pro és contra sokat beszéltek már arról, hogy melyik gazdaságosabb, a vita azonban végleg eldöntve még ma sincs. Én — mint fenti elveimből önként következik — a szálerdő mellett török lándzsát. Nemcsak azért teszem ezt, mert szerintem az értékes haszonfákat nevelő *szálerdő sokkal természetesebb és gazdaságosabb*, mint a görbe, korcs és korhadásos pizskafákat szolgáltató keményfa-*sarjerdő*, hanem főképen azért, mert nekem határozott meggyőződéseim, hogy a jövő a szálerdőé és az ő terményeié. A sarjerdő a jövőben csak a síksági lágy lombfa- és akácerdőkben fogja megállni a helyét. Én a sarjerdők túlságos terjeszkedését és fenntartását nagyon káros dolognak tartom úgy magára az erdőgazdaságra, mint ennek fejlődésére. A sarjerdők szaporodása a dombvidéki és középhegységi erdőkben egy értékes, nagy jövő előtt álló, talajjavítás szempontjából a legelső, legszebb erdei fának: *a bükknek teljes elkorcsosodására, esetleg kipusztulására vezethet*. A bükksarjerdő nagyon szomorú képet mutat.

Az elvéhéd, korhadt tuskójú sarjerdőket magról kelt egyedekkel kell és szokták felfrissíteni. De — gondoltak-e a sarjerdő terjesztőinek harcosai arra, hogy honnan vennék a tölgy-, cser-, és bükksarjerdők felfrissítéséhez szükséges magot akkor, ha — ne adja a Teremtő — a sarjerdők túlzottan elszaporodnának. Hisz az a kevés és ritkán kapott tölgy- és bükkmag sokszor még az anyaerdők fejújítását már ma is késlelteti. Megtörténhetnék tehát az az eset, hogy a sarjerdők felfrissítése eme fafajokkal évtizedeken keresztül nem lenne lehetséges.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Jegyzőkönyv. Az Országos Erdészeti Egyesület igazgatóválasztmányának Budapesten, az egyesület székházában 1931. évi június hó 6-án d. e. 11 órakor tartott rendes üléséről.

Megjelentek: *Térfi Béla* és báró *Waldbott Kelemen* alelnökök, *Biró Zoltán* ügyvezető, *Ajtay Sándor*, *Balogh Ernő*, *Fröhlich Brunó*, *Gyarmathy Mózes*, *Hinfner György*, *Ivanich Ferenc*, *Kallivoda Andor*, *Kovács Gábor*, *Kozma István*, *Matusovits Péter*, *Papp-Szász Tamás*, *Péché Kálmán*, *Sipos Antal*, *Takách Zsigmond*, *Véssey Ferenc*, *Véssei Mihály*, *Vuk Gyula* igazgatóválasztmányi tagok, *Hajdu János* számadásvizsg. bizottsági tag és *Lengyel Sándor* segédtitkár.

Tárgysorozat:

1. *Térfi Béla* alelnök: Üdvözlöm a megjelenteket és az Országos Erdészeti Egyesület igazgatóválasztmányának a mai napra kitűzött ülését megnyitom.

A jegyzőkönyv hitelesítésére *Kovács Gábor* és dr. *Ajtay Sándor* választmányi tag urakat kérem fel.

Távolmaradásukat kimentették: gróf *Hadik János* elnök, *Fekete Zoltán*, *Földváry Miksa*, báró *Inkey Pál*, *Karafiáth Jenő*, ifj. gróf *Mailáth József*, *Mihalovits Sándor*, *Nagy László*, *Osztrólczy Géza*, *Papp Béla* és gróf *Teleki József* igazgatóválasztmányi tag urak.

Tisztelt Igazgatóválasztmány! Legutolsó választmányi ülésünk óta súlyos és fájdalmas csapás érte egyesületünket, amennyiben *Bund Károly* miniszteri tanácsos urat, egyesületünknek 30 éven át volt érdemes titkárát, a halál ez év május 16-án váratlanul elragadta.

Mindnyájan, akik az egyesület multját hosszabb idő óta ismerjük, igen jól tudjuk, hogy az a szerencsés fejlődés, amelyet az egyesület a háború kitöréséig elért, azok a jelentős eredmények, amelyeket az egyesület kivívott, *Bund Károly* nevétől és az ő munkásságától el nem választhatók.

Az ő munkásságának lehetett köszönnünk azt, hogy az akkor anyagilag erős egyesület nemcsak mostani munkaterületén tudott eredményes tevékenységet kifejteni, de a szakirodalom támogatása és fejlesztése, sőt az egyesületi tagok és azok hátramaradottainak támogatása terén is igen elismerésreméltóan tevékenykedett.

Különös elismeréssel kell megemlékeznünk arról az áldozatkészségről és odaadásról, amellyel az egyesület ügyeit az összeomlás után is szolgálta, szolgálta azokban az időkben, amikor az egyesület az ő munkásságát megfelelően honorálni nem tudta.

Az egyesületet nehéz anyagi helyzetéből kifolyólag volt kénytelen még egy másik munkakört is vállalni, úgy hogy sokszor éjjeleinek feláldozásával is alig tudta a ráháruló teendőket elvégezni.

De nemcsak az odaadó, buzgó, fáradhatatlan tisztviselőt vesztettük el benne, hanem elvesztettünk egy igen kiváló szakembert, a magyar erdészet ügyének egyik önzetlen apostolát, s éppen ezért akkor, amikor kegyelettel áldozok itt emlékének, nemcsak az egyesületben tömörült birtokosság, de az egész magyar erdőgazdaság és a magyar erdőtisztikar öszinte fájdmát kívánom kifejezésre juttatni a felett a súlyos veszteség felett, amely az ő elvesztésével mindnyájunkat érte.

Tisztelettel javasolom, hogy az igazgatóválasztmány mély fájdmának és igaz részvétének jegyzőkönyvben adjon kifejezést és az elnökséget bízza meg azzal, hogy ezt az állásfoglalást a megboldogult özvegyével közölje.

Úgy vélem azonban, hogy a megboldogult emlékét a magyar erdőgazdaságnak ezen túlmenőleg is meg kell örökíteni, s ezért javasolom a tisztelt igazgatóválasztmánynak, küldjön ki egy bizottságot, amely *Bund* Károly emlékének megörökítésére nézve az ez évi közgyűlésnek, illetőleg azt megelőzőleg a választmánynak javaslatot tegyen.

A bizottság tagjaiul elnökletem alatt báró *Inkey* Pál, *Péchy* Kálmán és *Papp* Béla választmányi tag urakat, valamint az ügyvezető urat hozom javaslatba.

Amennyiben javaslatomat elfogadni méltóztatnak, úgy azt egyhangú határozatképen kimondom.

Tisztelt Igazgatóválasztmány! Legutolsó ülésünk óta még egy — az egész erdőgazdaságra kiható — fontos esemény is történt.

A földművelésügyi miniszter úr *Pfeiffer* Gyula miniszteri főtanácsos urat — saját kérelmére — az erdészeti főosztály vezetésétől fölmentette és a főosztály vezetésével *Papp* Béla miniszteri tanácsos urat, egyesületünk régi választmányi tagját bízta meg.

Köszönettel kell itt megemlékeznem arról a megértésről és jóindulatról, amellyel az eltávozott főosztályfőnök úr az utolsó időben egyesületünket közérdekű működésében támogatni szives volt, s azt hiszem, mindnyájunk öszinte óhajának adok kifejezést akkor, amikor egyrészt azt kívánom, hogy a hosszú és terhes szolgálat alatt jól megérdemelt pihenést jó egészségben, sokáig élvezhesse, az egyesületet pedig továbbra is részesítse értékes támogatásában.

A másik oldalról örömmel üdvözlöm az egyesület részéről *Papp* Béla miniszteri tanácsos urat a legmagasabb pozícióban, amelyet az erdészeti hierarchia az erdőmérnöki kar részére biztosít.

Azok a kiváló képességek, amelyeknek ő eddig is olyan sokszor adta tanujelét, az a sokoldalú gyakorlat, amire visszatekinthet és az a széleskörű tudás, amellyel a rábízott ügyeket eddig is intézte, teljes biztosítékai annak, hogy ez az annyira fontos és kényes állás hivatalos és szakszempontból egyaránt megfelelő kezekbe került.

De külön ki kell itt emelnem azt a megértő jóindulatot, amelyet őméltósága, sokszor a hivatalos irányzattól eltérőleg, a magángazdaság jogos kívánságaival szemben tanúsított.

Ebben a megértésben látom a legfőbb zálogát annak, hogy a minisztérium és az egyesület működésében tovább fog fejlődni és virágozni az az összhang, amely az utolsó időben már egynéhányszor megnyilvánult.

Mert, ha valaha szükség volt az együttműködésre, úgy különösen szükség van ma, amikor a magyar erdőgazdaság ügyei nemcsak az állami költségvetés, de még a földművelésügyi tárca keretén belül is igen mostoha elbánásban részesülnek.

Igen jól tudom, hogy ez a mostoha elbánás a főosztályfőnök urat époly fájdalmasan érinti, mint bennünket, s ezért már itt kijelentem, hogy az egyesület a maga részéről mindent el fog követni, hogy a főosztályfőnök urat ennek az áldatlan állapotnak a megszüntetésére irányuló törekvésében támogassa.

Természetes dolog azonban, hogy az egyesület nem adhatja fel vele szemben sem a részrehajlatlan és független bírálat jogát.

Biztosíthatom azonban Őméltóságát arról, hogy még akkor is, amikor ez a kritika esetleg támadásba lesz kénytelen átmenni, a támadás sohasem fog az ő személyé, hanem mindig csak az álláspont ellen irányulni, melyet ő — hivatali állásánál fogva — képviselni köteles.

Amikor Őméltóságát ebben az új megbízásában az egész egyesület nevében a legszívélyesebben üdvözlöm és közérdekű munkásságához erőt, kitartást, eredményt és istenáldást kívánok, egyúttal arra kérem őt, hogy azt a megértő jóindulatot, amit az egyesülettel és annak munkájával szemben eddig is annyiszor tanúsított, őrizze meg részünkre ebben a felelősségteljes, de igen szép pozícióban is és sohase lásson az egyesületben mást, mint hűséges munkatársat, amely még akkor is, amikor bírál, csak a közös célt: a magyar erdőgazdaság előmozdítását kívánja szolgálni.

Még egy sajnálatos körülményről is meg kell emlékezmem, tisztelt Igazgatóválasztmány, és ez: dr. Hammersberg Géza tagtársunknak a választmányi tagságról való lemondása.

Annál nagyobb sajnálattal tölt el bennünket ez a lemondás, mert annak oka egy hosszadalmas betegség, aminek következtében Őméltóságának minden izgalomtól tartózkodnia kell.

Amikor itt — azt hiszem, valamennyiünk nevében — őszinte sajnálkozásunknak adok kifejezést afelett, hogy Őméltóságát betegsége erre a lépésre kényszerítette, kedves kötelességemnek ismerni köszönettel megemlékezni arról az odaadó, eredményes munkásságról, amelyet Őméltósága az egyesület igazgatóválasztmányában hosszú időn át kifejtett.

Minden munkakörben, de különösen az erdőfelügyelettel és er-

dészeti törvénykezéssel kapcsolatos munkában nagyon nehezen nélkülözzük az ő mély szaktudását és igen értékes tapasztalatait, s annak a reményemnek adok kifejezést, hogy egészsége rövidesen helyreáll, amikor is újból üdvözölhetjük őt igazgatóválasztmányunk kebelében.

Tisztelettel javasolom, hogy erről Öméltóságát írásban is értesítsük.

Még néhány — az erdőgazdaságot érintő — kérdésre kívánok röviden kitérni.

Amint méltóztatnak tudni — dacára az egyesület sokirányú közbenjárásának és tevékenységének —, az állami költségvetés az erdőgazdasággal igen mostohán bánt el.

Ennek következménye csak egy lehet, és pedig az, hogy az egyesületnek fokozott erővel és lankadatlan szívóssággal kell a megkezdett harcot tovább folytatnia.

Az a körülmény, hogy az új főosztályfőnök Úr Öméltósága már tudott fedezetet találni arra, hogy az Alföld-fásításnál alkalmazott személyzetet egyelőre legalább ezév végéig vissztartsák, továbbá az a körülmény, hogy a költségvetés tárgyalása során a földművelésügyi tárca költségvetésének előadója az egyesület memorandumában foglalt erdőgazdasági programot kifejezetten magáévé tette, sőt emellé a földművelésügyi miniszter Urat is lekötötte, remélünk engedi, hogy fokozott küzdelemmel le tudjuk győzni azt az indokolatlan és semmivel meg nem magyarázható, majdnem a fősvénységig menő takarékoságot, amellyel ezeket a kérdéseket a kormányzat kezeli.

Mert mindnyájan nagyon jól tudjuk, hogy az akció lehetősége és sikere elsősorban pénzkérdés.

Az akció foganatosítására vonatkozólag az egyesület javaslatai ma már hivatalos részről sem fognak ellenkezéssel találkozni, s az új főosztályfőnök Úr személye biztosíték arra nézve is, hogy az egyesület méltányos kívánságai a keresztülvitel módozatait illetőleg is megértéssel találkoznak.

Az egyesület bizton reméli, hogy még ezév folyamán sikerülnie fog a költségfedezetet hosszabb időtartamra biztosítania, mert ilyen akciót évről-évre változó hitellel és napról-napra változó irányzattal eredményesen folytatni nem lehet.

A másik igen fontos kérdés a magyar fatermékek értékesítése.

A január hó 3-ával életbeléptetett 50 aranykoronás tűzifavám hatása két szempontból nyilvánult meg.

Elsősorban a magyar tűzifa elhelyezési lehetőségei jelentékenyen megjavultak, amit az egyesület ügyvitelében folyó kedvezményes fuvarlevél-akció eredményei is igazolnak.

A másik, úgyszólván természetes függeléke ennek az eredménynek az, hogy a külföldi tűzifabehozatal a múlt év ugyanezen időszakával szemben igen jelentékenyen visszaesett.

Míg a múlt év első negyedében a tűzifabehozatal 21.422 vasuti kocsirakományt tett ki, ezév első negyedében ez a behozatal mindössze 8835 vasuti kocsirakomány volt, vagyis 12.600 vagonnal kevesebb a múlt événél, ami már eddig is közel 3 millió pengős megtakarítást jelent a behozatalnál.

Az eddigi eredmények is azt igazolják, hogy a magyar tűzifának elsősorban védelemre van szüksége a könnyebb elhelyezkedés és a piac meghódítása céljából.

Mindent el kell tehát követnünk, hogy ez a védelem továbbra is a legteljesebb mértékben fennmaradjon.

Ezekután, tisztelt Igazgatóválasztmány, áttérhetünk tárgysorozatunk további pontjainak letárgyalására.

2. Ügyvezető javasolja, hogy az igazgatóválasztmány hatalmazza fel az egyesület vezetőségét arra, hogy özvegy *Bund* Károlyné részére az állami alkalmazottaknál szokásos eljárás szerint, megboldogult urának illetményeit még három hónapon át kifizethesse. Úgy véli, hogy ezzel az egyesület nemcsak a megboldogult szerzett érdemeit, hanem az özvegy igazán nehéz anyagi helyzetét is méltányolja. Özvegy *Bund* Károlyné ilyképen 1931. évi szeptember hó 1-től kezdődően az 1927. évi december hó 12-én tartott közgyűlés által megállapított nyugdíjban fog részesülni, amely lakáspénz nyugdíjra való igény nélkül évi 6325 pengő 60 fillért tesz ki.

Az igazgatóválasztmány egyhangúan a javaslat értelmében határoz.

3. Ügyvezető ezután az 1931 január 1-től június hó 5-ig terjedő forgalom figyelembevételével az egyesület anyagi helyzetét ismerteti. A bevétel 21.950 pengő 90 fillér, a kiadás pedig ugyanezen idő alatt 26.214 pengő 19 fillért tett ki.

A tagdíjak a jelenlegi nehéz viszonyok között alig folynak be. Az előző évekből még fennálló közel 30.000 pengő tagdíjhátralék befizetése is alig remélhető. Jelentékeny kiadástöbblet merült fel az Erdészeti Lapok kiadásával kapcsolatosan, amennyiben az egész évre előirányzott összeg a lapra — tekintettel annak jelenlegi nagy terjedelmére — úgyszólván teljes egészében felhasználtatott. A lapnak az eddigi mértékben való megjelentetésére véleménye szerint tovább is szükség van, a fedezetet a kedvezményes fuvarlevélakcióból lehetne biztosítani. A lap szerkesztésével járó, valamint az egyesületben egyébként is rendkívüli mértékben felszaporodott különféle munkálatok, továbbá az egyesület szempontjából is nagyon fontos ügyvezetői utódlás kérdése egy állandóan rendelkezésre álló segédtitkár alkalmazását teszi kívánatossá.

Javasolja:

1. hogy az igazgatóválasztmány járuljon hozzá az Erdészeti Lapok-nak eddigi mértékben való fenntartásához, azzal, hogy a költ-

ségek fedezésére a kedvezményes fuvarlevélakcióból származó bevételek legyenek felhasználhatók, amelyek — véleménye szerint — az év végéig fedezni fogják a költségeket, javasolja továbbá,

2. hogy az utódlás szempontjából fontossággal bíró állandó segédtitkár alkalmazásának kérdése utaltassék a szervezőbizottság elé, azzal, hogy állásfoglalásáról tegyen mielőbb előterjesztést az igazgatóválasztmánynak.

Az igazgatóválasztmány *Papp-Szász* Tamás vál. tag hozzászólása után, aki azon nézetének adott kifejezést, hogy addig, amíg oly kiváló erő áll az adminisztráció élén, mint a jelenlegi ügyvezető, fölösleges utódról gondoskodni, ügyvezető mindkét javaslatát egyhangúan elfogadta.

4. Ügyvezető javasolja *Tavy* Lóránd ajánlatának elfogadását, aki az egyesületi székházban a dr. Neményi által fölmondott kétszobás földszinti lakást kívánja bérbevenni szerződésileg 4 évre, évi 1600 pengőért, oly feltétellel, hogy a bért kamatmentesen havonta fizetheti. Bérlő a lakásban egyébként saját költségén a lakás értékét növelő átalakításokat fog végrehajtani.

A javaslatot az igazgatóválasztmány egyhangúan magáévá teszi.

Javasolja továbbá, hogy az igazgatóválasztmány az egyesületi székházban a II-ik emeleten lévő 11. sz. alatti lakást bérlő *Szemere* Kálmánnak hőmérseklés engedélyezése iránti kérelmét teljesítse.

Az igazgatóválasztmány arra való figyelemmel, hogy a bérlő lakását karbantartja és pontos fizető, egyhangúan hozzájárul a 2400 pengőt kitevő évi bérnek 2200 pengőre való leszállításához.

Ügyvezető további javaslata alapján hozzájárul az igazgatóválasztmány ahhoz is, hogy a volt titkári lakás, melyet az őstermelők 4000 pengőért béreltek ki és folyó évi augusztus hó 1-re felmondtak, tekintettel arra, hogy azt ily áron újból alig lesz lehetséges bérbeadni, az elnökség hozzájárulásának fönntartásával alacsonyabb bérért is ki lehessen adni, esetleg oly feltétel kikötésével, hogy a lakás tatarozási és rendbehozatali költségei az esedékes lakberrészletekből a bérbe való betudással levonásba legyenek hozhatók.

Vuk Gyula választmányi tagnak a lakás bérbeadása körül felajánlott szíves közbenjárását az igazgató választmány hálás köszönettel tudomásul veszi.

5. Ügyvezető ezután a német erdészeti egyesületnek kétnapos budapesti kirándulása iránti átiratát ismerteti. Javasolja, hogy a német erdészeti egyesület Budapestre jövő tagjait lássa egyesületünk egy alkalommal vendégül. Miután a fővárosi erdők megtekintése is programmba van véve, kívánatos volna, ha a főváros is hasonlóan járna el. Javasolja, hogy az alelnök Úr Öccellenciája támogassa személyesen az egyesületnek eziránti beadványát a főváros polgármesterénél.

Javasolja továbbá, hogy egyesületünknek a német közgyűlésen való képviseltethetése céljából forduljon az egyesület megfelelő feltejtéssel a földművelésügyi miniszter Úrhoz és kérje az eddig követett módon való anyagi támogatást. Egyben javasolja: kérje fel az egyesület a határ mentén lakó tehetősebb kollégákat, Rimler Pál és Sipos Antal vál. tagokat, hogy az egyesület képviselőtében a bécsi közgyűlésén ugyancsak jelenjenek meg, mert nagyon fontosnak tartja, hogy a német erdészeti egyesülettel való nexus meleg és széleskörű legyen.

Az igazgatóválasztmány egyhangúan a javaslatok értelmében határoz.

6. Ügyvezető javasolja, hogy az egyesület kérje fel *Pécs* Kálmán vál. tagot arra, hogy az 1930. évi XXVI. törvénycikknek az államerdészeti alkalmazottakra való kiterjesztése iránt az ő szíves közvetítésével *Tabódy* Tibor országgyűlési képviselő útján megindított akciót, mely a képviselőház feloszlátása következtében nem végződhetett eredménnyel, legyen szívés nyilvántartani, s szükség esetén annak törvényerőre emelése érdekében továbbra is közbenjárni.

Az igazgatóválasztmány ily értelemben határoz.

7. Ügyvezető *Hammersberg* Géza választmányi tagnak az elnöki megnyitóban tárgyalt lemondó levelét ismerteti.

Az igazgatóválasztmány *Hammersberg* Géza lemondását tudomásul veszi azzal a reménnyel, hogy ha egészségi állapota megjavul, ismét aktív részt fog venni az egyesületi életben.

8. Ügyvezető jelenti, hogy a Budapesti Mérnöki Kamara megkeresésére az egyesület a kamara kebelében létesített az állandó állás-közvetítési vegyes bizottságba *Czillingér* János vál. tagot, aki az erdészeti tisztikarral és a gyakorlati étellel is állandó érintkezésben van, delegálta.

Örvendetes tudomásul szolgál.

9. Ügyvezető jelenti, hogy *Orován* Mór a párisi gyarmati nemzetközi kiállítás kebelében folyó évi július hó 1—5-ig tartandó nemzetközi fa- és erdőtermelési kongresszus harmadik szakosztálya vezetőjének a meghívóját küldte meg az egyesületnek azzal, ha valaki a tagok közül részt óhajtana venni, azonnal intézkedne aziránt, hogy az illetők szintén megkapják a meghívót. Az egyesület anyagi helyzete nem engedi, hogy bárkit is kiküldhessenek. Időközben jelentkezett *Engel* Richárd, aki saját költségén résztvesz a kongresszuson azzal, hogy az egyesület képviselőjeként készséggel vállalná az egyesület vonatkozó előterjesztéseinek előadását.

Az igazgatóválasztmány az ajánlatot nem tartja elfogadhatónak és annak megköszönését határozza el.

10. Ügyvezető ezután *Engel* Adolf és *Fia* cégnek forgalmi adó ügyére hívja fel az igazgatóválasztmány figyelmét. *Engel* panaszával kapcsolatban a forgalmi adók kezelése körüli anomáliákra mutat rá.

Jelen esetben pl. dacára a fázisnak, a tűzifa kétszer lett megadóztatva. Valami közvetítő megoldásra lenne szükség, hogy ily téves intézkedések ne történhessenek.

Javasolja, hogy ezt a kérdést utalja az igazgatóválasztmány az adó-, vám- és tarifaügyi bizottság elé, hogy ez a kérdés a földművelésügyi és pénzügyminiszter urakhoz teendő előterjesztés útján rendezhető legyen.

Az igazgatóválasztmány a javaslat értelmében határoz.

11. Ügyvezető javaslatára az igazgatóválasztmány *Mihalovits* Sándornak a műfavámok ügyében tett indítványát szintén az adó-, vám- és tarifabizottság elé utalja azzal, hogy a kérdéssel foglalkozók részletekbe menően.

12. Ügyvezető a Déldunántúli és Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesületeknek az együttműködésre vonatkozó előterjesztéseinek a szervezőbizottság elé való utalását kéri azzal, hogy nevezett egyesületeket kérje fel az országos egyesület arra, hogy a bizottság üléseire egy-egy vagy több megbízottat is legyenek szívesek kiküldeni. Véleménye szerint a legjobb megoldás az lenne, ha úgy mint a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetségénél, s több más egyesületnél is, a vidéki egyesületek mint az országos egyesület fiókjai, osztályai szereplnének.

Az igazgatóválasztmány egyhangúan a javaslat értelmében határoz.

13. *Waldbott* Kelemen báró alelnök a pénzügyminiszter úrnak a különböző egyesületi előterjesztések, feliratok (normálstátus, főiskola, műfavámok) ügyében hozzáfűzött válaszát ismerteti, aki a normálstátus ügyében a földművelésügyi miniszterhez fordult, s a főiskola ügyét a legjobb indulattal fogja tárgyalás alá venni. A műfavámok időközben meglettek állapítva, de nem léptettek még életbe. Véleménye szerint a normálstátus ügyét a földművelésügyi minisztérium még nem tárgyalta le.

Javasolja, hogy mindezen ügyekben intézzen az egyesület újabb felterjesztéseket a földművelésügyi miniszter úrhoz, mert a pénzügyminiszter úr jóindulattal kezeli ezeket a kérdéseket. Javasolja továbbá, hogy a normálstátus ügyében teendő újabb felterjesztést egy küldöttség nyújtsa át a miniszter úrnak.

Vuk Gyula vál. tag az előbbi indítvány kiegészítéseként javasolja, hogy a műfavámok ügyében teendő előterjesztést megelőzően foglalkozzon még a kérdéssel a vámügyi bizottság, hogy a bizottság véleménye a felterjesztésben már figyelembevehető legyen.

Az igazgatóválasztmány egyhangúan a javaslatok értelmében határoz és a küldöttség tagjaiul *Térfi Béla*, báró *Waldbott* Kelemen alelnököket, *Papp-Szász Tamás* és az elnökség által felkérendő még egy választmányi tagot, valamint *Biró Zoltánt* az egyesület ügyvezetőjét kéri fel.

14. Ügyvezető jelenti, hogy ez év folyamán dr. herceg *Batthyány-Strattmann* László, *Enyedi* János és *Muck* András elhalálózásával az egyesületet súlyos veszteség érte. Javaslatára az igazgatóválasztmány elhalálózásuk feetti őszinte részvételének jegyzőkönyvieg való megörökítését határozza el.

15. Ügyvezető ezután *Inkey* Pál báró vál. tagnak *Bund* Károly emlékének erdőrészek, nyiladékok, stb.-kel való megörökítése tárgyában előterjesztett indítványát ismerteti. *Bund* Károly munkásságának ily megható módon való elismeréséért a szak nevében hálás köszönetét tolmácsolja *Inkey* Pál bárónak.

Javaslatát, hogy az indítvány utaltassék ahhoz a bizottsághoz, amelyik *Bund* Károly emlékének megörökítésével fog foglalkozni, az igazgatóválasztmány egyhangú határozattal elfogadja.

16. Ügyvezető *Krizmanits* Ferenc két indítványát ismerteti.

1. Kérje az egyesület a földművelésügyi miniszter úrtól, hogy tésse kísérlet tárgyává a Pest megyében lecsapolt belvízárterek hasznosításának tanulmányozása és demonstruálása céljából létesítendő kísérleti telepeken a mezőgazdasági művelésre nem alkalmas vagy csak költséggel alkalmassá tehető terüetek befásítását és engedélyezze az erre szükséges költséget.

2. Kérje az egyesület a földművelésügyi miniszter úrtól, hogy nagy kiterjedésű, összefüggő, futóhomokos területeket az 1879. évi XXXI. t.-c. harmadik címe alapján vegyen állami kezelésbe, a lehetőséghez képest állami akcióval erdősíttesse be és szükség esetén sajátítsa ki azokat.

Javasolja, hogy az első indítvány értelmében intézzen az egyesület megfelelően indokolt felterjesztést a földművelésügyi miniszter úrhoz és ezt a felterjesztést Térfi Béla alelnök legyen kegyes a földművelésügyi miniszter úrnak átadni.

A második indítványnak az erdőgazdasági bizottság elé vitelét javasolja.

Az igazgatóválasztmány egyhangúan a javaslatok értelmében határoz.

17. Ügyvezető ezután *Szabó* Benedek indítványát ismerteti.

1. Kérje fel az egyesület az erdészeti kísérleti állomást arra, hogy a kecskeméti kísérleti telep befásításával kapcsolatban tegye vizsgálat tárgyává, hogy azonos körülmények között a pénzügyi szempontokat is figyelembe véve, kat. holdanként mily mennyiségű csemete elültetése a legelőnyösebb.

2. Kérje fel az egyesület Kecskemét város polgármesterét, hogy a mintegy 2000 kat. hold erdősítendő területen, az egri székes-káptalant pedig, hogy a Matkó-pusztán erdősítendő mintegy 400 kat. hold területen az erdősítést a kísérleti állomás útmutatásai szerint fogantossítsák, hogy a legelőnyösebben elültethető csemetemennyiség megállapítása tudományos kísérlettel is igazolva legyen.

3. Kérje fel az egyesület a földművelésügyi miniszter urat arra, hogy a kísérletek megindítását fenti területeken saját hatáskörében szorgalmazza.

Ügyvezető javasolja az 1. és 2. pont alatti megkereséseket azzal, hogy a 2. alatti erdősítések foganatosítása tekintetében az illetékes erdőigazgatókat is kérje fel az egyesület arra, hogy az érdekelt erdőbirtokosokhoz intézendő egyesületi kérelmet támogassák. Ugyancsak javasolja a 3. pont alatti felterjesztés elkészítését és átadását.

Róth Gyula igazgatóválasztmányi tag hozzászólása után, aki a kísérletezés ügyét örömmel fogadja és az előterjesztésben az anyagi eszközök szükségén kívül arra is kér utalást, hogy oly emberek is álljanak a kísérletezésnél rendelkezésre, akik a kérdéssel huzamosabb időn át foglalkozhatnak, az igazgatóválasztmány egyhangúan a javaslat értelmében határoz.

18. Ügyvezető Vuk Gyula vál. tag Alföldfásítási indítványát ismerteti.

Vuk Gyula: Figyelemmel arra, hogy az idei költségvetés szerint az Alföld és kopár területek befásítására a múlt évinél is csekélyebb összeg lett előirányozva, azt indítványozza, hogy az egyesület forduljon sürgős felterjesztéssel a pénzügyminiszter úrhoz és kérelmezze abban a folyó év első negyedében az országba importált 8834 vagón tűzifa vámja fejében készpénzben befolyt 482.000 pengő rendkívüli bevételnek, valamint az ezutáni tűzifavámok címén befolyó összegeknek az Alföld fásítási költségeinek fedezésére való kiutalását. Indítványozza továbbá, hogy kérje az egyesület egy második, a földművelésügyi miniszter úrhoz intézendő beadványban a pénzügyminiszter úrhoz intézett felterjesztés nyomatékos támogatását.

Ügyvezető annak öröndetes megállapítása után, hogy az Alföld fásításának a kérdése az egyesület propagandájá révén hovatovább mindjobban belekerül a köztudatba, amit a Kormányzó Úr Ófőméltóságának a mérnöki kongresszuson tett kijelentése, a miniszterelnök úrnak a szentesi deputáció előtt tett nyilatkozata, a költségvetés előadójának Marschal Ferencnek az egyesület memorandumával egyező megállapítása, valamint a földművelésügyi miniszter úrnak a válasza is bizonyít, azt javasolja, hogy mindezekre való figyelemmel forduljon az egyesület az Alföldfásítás kérdésében a Vuk Gyula által indított felterjesztésen kívül egy újabb memorandummal a földművelésügyi miniszter úrhoz.

Az igazgatóválasztmány a javaslatot egyhangúan magáévá tette.

19. Bárá Waldbott Kelemen elismeri, hogy mind szélesebb körben foglalkoznak az Alföldfásítás kérdésével s bár az alföldfásítási parlamenti vitánál a miniszter úr is eismerte a fásítás szükségességét, a költségeket mégis redukálta. Úgy véli most a képviselőház felhasználásakor itt volna az alkalmas pillanat nyomatékosabb propaganda megindítására. A városoknak, községeknek a képviselőjelöltektől azt

kellene követelniök, hogy az Alföldfásítás mellett foglaljanak állást. Ily irányú propaganda megindítását hozza javaslatba.

Róth Gyula vál. tag ezzel kapcsolatban javasolja, hogyha az Erdészeti Lapban ily irányú cikk jelenik meg, arról készüljön külön lenyomat és az küldessék el az érdekelteknek.

Az igazgatóválasztmány egyhangúan a propagandának ily irányban való intenzívebb megindítását határozza el.

20. Ügyvezető előterjeszti Mihalovits Sándor vál. tagnak a máv. tüzfapályázatok miként való ebíralásának újból megfontolás tárgyává való tétele iránti indítványát. Javasolja az indítványnak az erdőgazdasági bizottság elé való utalását Véssey Ferenc vál. tagnak azzal a kiegészítő indítványával egyetemben, hogy a bizottság a javaslattal már most foglalkozva, vonatkozó javaslatait a legközelebbi választmányi ülésen terjessze elő.

Az igazgatóválasztmány a javaslat értelmében határoz.

21. Ügyvezető javaslatára új tagokként felvétetnek: Nemes Oszkár Láda és faipari r.-t. és dr. Kürthy Dezső jószágigazgató, ajánlja az ügyvezető.

A szebeni Fatermelő társaság, mint külföldi cég, előfizetőként kezelendő.

Több tárgy nem lévén elnök az ülést berekeszti.

Rövid beszámoló a második Alföldfásítási vitaelőadásról. Lapunk májusi füzetében hírt adtunk az Alföldfásítás nehéz problémáinak megvitatása érdekében f. évi április hó 15-én egyesületi székházunkban tartott első Alföldfásítási vitaelőadásról. A nagy érdeklődés, amely a szakközönség részéről a vitaelőadáson megnyilvánult, valamint az Alföldfásítás kérdéseivel kapcsolatban tisztázandó kérdések sokasága, arra készítette az egyesület vezetőségét, hogy a tág mederben megindult vita folytatására újabb alkalmat nyújtson. A f. évi június hó 6-án délután az egyesületben folytatólagosan tartott második Alföldfásítási vitaelőadáson is az érdeklődők nagyszámban jelentek meg.

Megjelentek többek között báró Waldbott Kelemen alelnök, Papp Béla miniszteri tanácsos, az erdészeti főosztály főnöke, Kallivoda Andor, Véssei Mihály, Matusovits Péter, Róth Gyula, Pájer István, Ajtay Jenő, Biró Zoltán, Hollós Gyula, Gyarmathy Mózes, Kovássy Kálmán, Spanyol Géza, Franciscy Vilmos, Fekete Lajos, dr. Ajtay Sándor, Cseleji József, dr. Fazekas Ferenc, Hajdu János, Keiner Rezső, Kelemen Tivadar, Kerner Ede, Krizmanits Ferenc, Lengyel Sándor, Magyar Pál, Rainiss Béla, Riedl László, Seemann Ferenc, Szabó Benedek v. Takács Ferenc, Takács János stb.

A vitaelőadás alapanyagát ezalkalommal Ajtay Jenőnek, a deliblati homok kiváló szakértőjének az Erdészeti Lapok f. évi

május havi füzetében közreadott „Deliblát és az Alföldfásítás” című cikke képezte.

A vitát az elfoglaltsága miatt távollevő elnököt helyettesítő Kallivoda Andor felkérésére Ajtay Jenő érdekes előadása nyitotta meg. Előadó mindenekelőtt az előző vitadélutánon elhangzott felszólalásokra tette meg szakszerű s nagyon is figyelemreméltó megjegyzéseit, majd pedig áttért a „Deliblát és Alföldfásítás” című cikkében röviden összefogott tapasztalatainak és megállapításainak részletes és minden tekintetben kimerítő ismertetésére. Érdekes és mindvégig változatos előadását az előadott témákkal kapcsolatban annak idején felmerült epizódokkal fűszerezte.

Szép előadásáért az egyesület nevében báró Waldbott Kelemen mondott hálás köszönetet.

Báró Waldbott Kelemen egyben annak a nézetének ad kifejezést, hogy az Alföldfásítás országos érdekű kérdésének propagálására minden alkalmat meg kell ragadni és arra kell törekedni, hogy ez a kérdés állandóan felszínen tartassék. Eredmény csak akkor remélhető, ha e téren minden erdész lelkes apostolként fogja fel hivatását.

A vita folyamán felszólaltak még Kallivoda Andor, Róth Gyula, Takács János, Biró Zoltán, Kovássy Kálmán, báró Waldbott Kelemen és Véssei Mihály, akik mindnyájan tapasztalataik gazdag tárházával igyekeztek a vitában levő kérdések helyes és célszerű megoldására rámutatni. Különösen a fásításnál alkalmazandó hálózat sűrűsége képezte élénk vita tárgyát. Báró Waldbott Kelemen a felmerült vita alapján szükségesnek tartotta, hogy az illetékes tényezők az alkalmazandó hálózat tekintetében felmerült kérdéseket mielőbb tisztázzák. Az akció sikerét látja ugyanis veszélyeztetve azáltal, ha akkor, amikor a fásításhoz szükséges pénz nem tudjuk előteremteni, a szükségesnél több csemetét ültetnek ki és amikor ugyanazzal a csemetemennyiséggel esetleg nagyobb területet lehetne sikeresen befásítani.

Majd Papp Béla, az Erdészeti osztály főnöke a hálózati kérdésben kialakult vitára reflektálva kijelentette, hogy a nagyon is fontos hálózati kérdésnek adminisztratív úton való rendezése céljából, bár nem híve a fix adatok lerögzítésének, egy körrendelet kiadását tervezi, amely lehetetlenné fogja tenni az akácnál a túlsűrű ültetést s ily módon a gazdasági oldaláról is meg fogja a kérdést oldani. A vitaelőadás közönsége élénk helyesléssel vette tudomásul Papp Béla nyilatkozatát.

Ezután báró Waldbott Kelemen megköszönte a szíves érdeklődést és egyben a vitát is bezárta.

Írói tiszteletdíjak. Az Országos Erdészeti Egyesület 1930. évi május hó 30-án tartott igazgatóválasztmányi ülésében elhatározta, hogy az egyesület 1930. évi július 1-től kezdődően az Erdé-

szeti Lapokban megjelenő cikkekért írói tiszteletdíjat fizessen. És pedig: a szerkesztő részéről átdolgozást nem igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 64 pengőt, fordításokért vagy átdolgozást igénylő cikkekért 16 oldalas ívenként 32 pengőt, egyszerű közleményekért 16 oldalas ívenként 24 pengőt. Szíves tudomásulvétel végett közli: a kiadóhivatal.

Adó és könyvelés. Értesítjük t. tagjainkat, hogy adó- és könyvelési ügyekben szerkesztőségünk díjtalanul ad felvilágosítást.

Lapunk legközelebbi száma. Értesítjük t. olvasóinkat, hogy lapunk legközelebbi száma a szokásos nyári szünet következtében f. évi szeptember hó 15-én fog csak megjelenni. *A szerkesztőség.*

IRODALOM

Fekete Zoltán: Az akácSORFA fatömeg és növekvési táblái. A napokban kaptuk kézhez Fekete Zoltán főiskolai tanárnak említett című munkáját, amely a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolai könyvkiadó alapjánál Sopronban jelent meg.

Őszinte örömmel üdvözöljük a valóban hűzágpótló munkát, amely az Alföld különböző részein felvett számos gyakorlati adat alapján mutatja be a szabad állásban nőtt akácSORFÁK részletes fatömegadatait.

A könyv először részletesen ismerteti a munkálat történetét és a felvételek anyagát, majd ezután a különböző táblázatok szerkesztésére és az eredmények szakszerű ismertetésére tér át.

A tulajdonképeni szövegrész utolsó fejezete a használati útmutatás, amely alkalmas példák felsorolásával ad tájékoztatót a táblázatok gyakorlati használatára.

Sorfákról, tehát különálló egyes fákról lévén szó, nemcsak termési táblákat, hanem fatömegtáblákat is ad, amely táblázatok a magasság és mellmagassági átmérő ügyes és szerencsés összekombinálásával áthidalják azokat a hibákat is, amelyek a fatermési tábláknál az a körülmény okoz, hogy a felvett vagy felveendő erdőterület alatta marad az illető termőhelyi osztály átlagos képének, vagy pedig azt valamennyire meghaladja.

Külön táblázat tünteti fel a vastag fa és vékony fa tömegét, valamint a rözse-, tuskó-, gyökér- és szerszámfa százalékat.

Az így beiktatott törzstömegtáblákat követik a tulajdonképeni terméstáblák, amelyek — négy termőhelyi osztályba sorozva — 2-2 éves korkülönbséggel tüntetik fel az egyes termőhelyi osztá-

lyokon nevelhető sorfákra vonatkozó összes fatömeg-, alapszám- és növedékadatokat, valamint a vastag fára, rőzsére, tuskó- és gyökérfára vonatkozó százalékszámokat is.

Ezeket követi a koronaátmérőt és ernyőterületet feltüntető táblázat, végül egy függelék az átmérőnek a kerületből leendő meghatározására.

A könnyen használható, ügyes beosztású könyv nemcsak azok részére nyújt részletes tájékoztatást, akik a faszorokkal gyakorlatban foglalkoznak, de igen tanulságos adatokat szolgáltat azok részére is, akik a faszorok gazdasági fontosságával elméleti számítások alapján akarnak tisztába jönni.

Igen sajnálatos dolog, hogy — amint a szerző maga is elismeri — anyagi eszközök híján nem volt módjában még nagyobb számú adat gyűjtésével alátámasztania a táblázatban foglaltakat.

Mégis teljes elismerés illeti érte úgy a szerzőt, mint a két miniszter urat is, akik a mű összeállítását lehetővé tették s így módon pótolták a magyar szakirodalom egy igen jelentős hiányát.

Ezt az alkalmat felhasználjuk arra is, hogy örömmel mutassunk rá arra az igen értékes, és pedig úgy tudományos, mint oktatási szempontból, de a gyakorlati erdőgazdaság szempontjából is hézagpótló és eredményes munkásságra, amelyet a főiskolai tanári kar egy része valóban önzetlenül és önfeláldozással végez az utóbbi időkben.

A Modrovich igen értékes építészeti munkáján kívül (amely sajnós, költség hiányában csak könyvatos alakban jelenhetett meg) két igen értékes, tartalmas és vaskos kötet képviseli a magyar erdőszeti irodalom újabb nyereségeit és pedig az Erdészeti Növénytan második kötete és az Erdészeti Talajtan alap-elemei.

Mind a két mű egy-egy rendkívül vastag kötet és csak az áttanulmányozásukhoz szükséges, hosszú idő akadályozta idáig, hogy nem volt módunkban azokat olvasóközönségünkkel még megfelelően ismertetni.

Reméljük azonban, hogy lapunk legközelebbi számában már módunkban lesz ezt a két kötetet is megfelelően méltatni.

És ezzel kapcsolatosan mutatunk rá arra is, mennyire szükséges és fontos volna, hogy a főiskolai tanároknak ezt az igen értékes tudományos munkálkodását a kísérleti állomás megfelelő megszervezésével, a szükséges anyagiakról való gondoskodással és a gyakorlati gazdaság bekapcsolásával támogassa a földművelésügyi minisztérium.

Már azok az eredmények, amelyeket a főiskola tanári kara a mostani — igazán nyomorúságos — támogatás mellett is elér, fényes bizonyítékai annak, mit lehetne nemcsak az erdőszeti tudományos, de az erdőgazdaság gyakorlati vonatkozásai terén is

lélni, ha nem ütköznénk lépten-nyomon a szűkmarkú, indokolatlan, fősვნისségig menő, úgynevezett: takarékoságba.

Bizton reméljük, hogy a közeli jövő ezen a téren is meghozza az annyira óhajtott változást.

B. Z.

Radclyffe Dugmore: Wild, Wald, Steppe. Angolból fordította Hans Elsner, felülvizsgálta dr. Arthur Berger. 248 oldal, 120 fénykép. Deutsche Buchgemeinschaft kiadása, Berlin, S. W. 68., Alte Jakobstrasse 156/57.

Kötetekre menő irodalma van Kelet-Afrikának, annak a csodás paradicsomi földterületnek, mely nemcsak rengeteg állatfajban bővelkedik, hanem még az egyedek tengernyi számával is dicsekedhetik.

Afrika igézetes varázsa és a legváltozatosabb vadászélvezetek számtalan külföldi és honi vadászt hívtak már oda, kik gazdag zsákmánnyal és bő tapasztalatokkal tértek onnan vissza és siettek a fekete földrészben szerzett élményeiket leírni és a nagyközönséggel megismertetni.

Ezek közül igazi érdeklődésre csak azok számíthatnak, kik nem kizárólag öldöklésre és zsákmányszerzésre törekedtek, hanem azok az emberségesen érző és nyitott szemmel járó, melegszívű emberek, kik meglátták Afrika szépségeit, tanulmányozták a titokzatos őserdőt, a steppe végtelenségét, és együtt éreznek az étellel küzködő, egymással versengő, mozgalmas zsbongásban élő állatvilággal, melynek megfigyelésével, életviszonyainak leírásával és az egyes felderítő eseményeknek képen való megrögzítésével szereztek elévülhetetlen érdemeket.

Ezek között kiválik A. R. Dugmore, ki kitűnő tollal írja le mindazt, amit látott, tapasztalt, átélt Mombasától Nairobiig, Donyo Sabuktól a Yata síkságáig, a Tana-folyó környékén, a Kenia lábánál és a Guaso Nyiro vidékén.

Az érdekes szöveget pompás képek díszítik, oroszlánról, orrszarvúról, keselyűről, zebrákról stb., melyek részint teleobjektívvel készültek, részint villanó fénynél.

F. M.

Hermann Löns: In Heide und Wald, 360 oldal, a szerző arc-képével. Deutsche Buchgemeinschaft kiadása, Berlin, S. W. 68., Alte Jakobstrasse 156/57.

Hermann Löns a német irodalom egyik kiválósága, ki műveiben mesterien tudja rajzolni az erdő életét, ismeri a természet minden gyermekének életmódját, megfigyeli tetteinek legtitkosabb rúgóit, írásaiban egyéni, eredeti célkitűzéssel új iskolát alapított, melyet számtalan német író követ és utánoz.

Mint vadász nem tömeggyilkolásra törekszik, hanem a vad finom érzelmei felett való győzedelmeskedést tartja a vadász igazi gyönyörűségének és nem egyszer leereszti fegyverét, miután kiélvezte a vad belopásának megfigyelésének, az elejtés lehetőségének minden örömét, anélkül, hogy világfájdalmas érzelgősségbe tévedne.

Tettekre vágyik és irtózik minden megkötöttségtől.

Elsőnek jelentkezett katonának a világháború kitörésekor s ott esett el a csatatéren a világegés legelején. Kár volt érte.

Még sokat alkothatott volna és számtalan örömet okozott volna írásaival a természet és az erdő barátjainak.

Ebben a könyvében türelmes megfigyelések után elméleti tudásának kincses tárházából jóízű humorral elcseveg a nyestről és nyúl-ról, a szalonkáról és széncinkéről, a harkályról és hollóról, a varjú-ról és verébről, meg a többi sok szerelmeséről, páratlan szóbőséggel, színes hasonlatokban gazdag nyelvvezetellel, melyet eredetben kell olvasni, mert idegen nyelvre hűen lefordítani alig lehet. F. M.

K Ü L Ö N F É L É K

SZEMÉLYI HIREK

Vitézy László és Zsámbor Zsolt kitüntetése. A Budapesti Közlöny 1931. évi június hó 9-én megjelent számából vettük a következő hiradást:

„A Kormányzó Úr Ó Főméltósága az 1931. évi május hó 12-én kelt magas elhatározásával a magyar királyi belügyminiszter előterjesztésére megengedni méltóztatott, hogy nemzeti szempontból értékes szolgálataikért *Vitézy* László erdőtanácsos, mezőhegyesi lakosnak és *Zsámbor* Zsolt erdőmérnök, esztergomi lakosnak elismerése tudtul adassék.”

Halálozások. A zirci apátsági erdőfelügyelőségtől vett értesítés szerint *Füzi* Zoltán erdőtanácsos, a zirci apátság magyarpolányi birtokának gondnoka f. évi május hó 23-án Magyarpolányban 67 éves korában elhunyt.

A megboldogult 1890-ben tette le az erdészeti államvizsgát. 1891-ben mint I. o. erdőgyakornok a bustyházai erdőhivatalnál, majd a besztercebányai erdőigazgatóságnál teljesített szolgálatot. 1893-ban mint II. o. erdész a máramarosszigeti erdőigazgatósághoz és innen még ez évben a bustyházai erdőhivatalhoz került vissza és megbízott a szinevérpolyánai erdőgondnokság vezetésével. 1903-ban központi szolgálatra osztották be, majd 1907-ben a kolozsvári erdőigazgatóság kerületébe helyezték át s megbízták a topánfalvai ellenőrködő erdőgondnoki teendők ellátásával. 1908-ban nevezték ki erdőmesterré, 1909-ben a szászsebesi erdőhivatal építésvezetője lett, 1915-ben elérte az erdőtanácsosi rangot. 1919-ben, az összeomláskor,

mint magyar állami tisztviselő Erdélyből menekülni kényszerült. Új szolgálati beosztására várakozva, a zirci apátság felajánlása folytán elvállalta a magyarpolányi erdőgondnokság vezetését. Új állását állami szolgálatáról történt lemondása után, már mint nyugdíjas állami tisztviselő foglalta el. A magyarpolányi erdőgondnokságot 11 éven át vezette odaadó szorgalommal és puritán jellemmel.

Mint ember csendes, zárkózott természetű, magányt kedvelő egyéniség volt, a menekült magyarnak igazi típusa, aki fájó szívvel tudott csak elmerengeni a régi jobb időkön. Mint tisztviselő is erős konzervatív lélekkel ragaszkodott a régimódi erdőkezelés elveihez s nem tudott megbarátkozni a modern erdőszet módszereivel.

Egyike volt a régi fáknak, amelyek közül bizony ma a legtöbb már korhad s maholnap alig marad belőlük.

Floch György zirci apátsági erdőmérnök f. évi június hó 13-án Veszprémben, életének 33-ik évében elhunyt.

A megboldogult hült tetemét június hó 15-én a zirci felső temetőben helyezték örök nyugalomra, hozzátartozói, nagyszámú barátai és kollégái őszinte részvéte mellett.

Annak bizonyosságául, hogy a jóra való, odaadó, becsületes munkát, a kenyeret adó erdőbirtokos is mily elismerésben részesíti, szó szerint itt közöljük az apátsági erdőfelügyelőnek a megboldogultról hozzánk intézett megható sorait.

„Amily váratlanul és gyorsan jött ez az utóbbi haláleset, ép oly lesújtó és döbbenetes hatással volt mindazokra, akik vele együtt éltek, együtt dolgoztak és akik őt közelebbről ismerték. Benne egy finomlelkű, emelkedett gondolkozású, tetőtől talpig becsületes és kiválóan képzett szakembert vesztett nemcsak a zirci apátság, hanem általában a magyar erdőmérnöki kar. Már mint fiatal, kezdő kezelő-erdőtiszt nagy szakavatottságot feltételező, sőt idős, tapasztalatokban gazdag erdőmérnököknek is fejtörést okozó kemény munkával birkózott meg, amennyiben gyors egymásutánban elkészítette az apátság magyarpolányi és zirci erdőbirtokainak gazdasági üzemterveit, mégpedig oly sikerrel, hogy e munkájával a hivatalos felsőbbségnek nemcsak hozzájárulását nyerte meg, hanem elismerését is kiérdemelte.

De nemcsak hivatali teendőit végezte nagy ügybuzgósággal, hanem társadalmi és kulturális téren is nagy szeretettel és fáradhatatlan energiával működött, mert nemesen érző szíve lelkesedni és rajongani tudott minden szép és jócélú törekvésekért. Alig volt működési helyén társadalmi, kulturális vagy sportegyesület vagy intézmény, melyben vezetőszerpet ne vitt volna, melyben széleskörű tudását fiatalos agilitással ne igyekezett volna gyümölcsöztetni és érvényesíteni. Kedves, közvetlen és meggyerő modoráért, mindenki iránt tanúsított előzékenységeért és szolgálatkészségéért mindenki tisztelte, szerette, aki csak ismerte. Vele egy jó emberrel lett a föld szegényebb s egy jó lélekkel az ég gazdagabb.”

Mildschütz Gyula okl. erdőmérnök, a m. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola bányamérnök-hallgatója, emléklapos hadnagy, f. évi június hó 25-én, életének 34-ik évében elhunyt.

A megboldogult földi maradványait június hó 27-én, szombaton este 8 órakor, a Főiskola aulájában történt beszentelés után, az ősi selmeci hagyományok szerint, a Szent Mihályról címzett új róm. kat. temetőben helyezték nyugalomra.

Bodolay László erdőmérnök, tartalékos tüzérhadnagy július 4-én este félnyolc órakor, hosszas szenvedés után, életének 49-ik évében Budapesten meghalt. A farkasréti temető halottasházából temették el, nagy részvét mellett.

Béke hamvaikra.

„Champion”, az új amerikai erdősítő gép.

Az „Amerikai Erdészeti Egyesület” „Journal of Forestry” című hivatalos havi folyóiratának ezévi utolsó számaiban hirdetés jelent meg, mely méltán magára vonta az olyan erdőgazda figyelmét, aki, mint a magyar is, erdősítési problémákkal viaskodik. „25.000 csemete ültetése naponta!” — kiabál a hirdetés első sora. Az ember első gondolata: amerikai blöff! Nálunk száz csemete egy munkás átlagos napi teljesítménye! A hirdetés invitálja az érdeklődőket, hogy közelebbi felvilágosításokért a Champion Sheet Metal Co., Inc. céghez, Cortland, N.-Y., forduljanak. Írtam a cégnek, kérve a gép vázrajzát és részletesebb adatokat annak teljesítményére, anyagfogyasztására és a szükséges kezelőszemélyzetre vonatkozólag, választ azonban nem kaptam.

Most aztán fentnevezett amerikai erdészeti szaklap ezévi márciusi számában megjelent a gép ismertetése, Mr. Duncan C. Rankinnak, New-York állam konzervációs ügyosztálya erdész-szakemberének tollából, egy az ottani elhagyott farmok parlagföldjeinek beerdősítésére indított nagyarányú mozgalom jelen állását ismertető cikk keretében.

A gép konstruálását a szükség, az emberi haladás e leghatalmasabb tényezője, idézte elő. Az Egyesült-Államok egyik legnagyobb erdészeti problémája ugyanis ez elhagyott mezőgazdasági parlagföldek, volt farmok újraerdősítése. Valamikor erdők voltak e területeken, melyek azonban a mohó földéhségnek estek áldozatul, hogy most silányabb minőségük következtében kiessenek a világ gabonatermelésének versenyéből és óriási parlag foltokként éktelenkedjenek Észak-Amerika tájképeiben. 107 millió acre (kb. 75 millió kat. hold), tehát az Egyesült-Államok összes erdőterületének mintegy $\frac{1}{5}$ része, ilyen szubmarginális, kiélt, silány parlagföld, mely évről évre felfelé ívelő görbével növekszik és szakértők szerint még nem érte el a kulminációs pontot. Egyedül New-York-államban, melynek egész területe 12.7 millió hektár, 1.6 millió hektár beerdősítendő elhagyott farm-

terület van és ezt a terület évi 100.000 hektárral nő. Ennek ellensúlyozására New-York-állam 20 millió dollárt szavazott meg egy 15 éves erdősítési program keretében. 200 hektárnál nagyobb komplexumokban kat. holdanként kb. 5.2. dolláros átlagárral összevásárolja az állam ezeket a területeket és öles hálózatban kb. 8.4 dolláros átlagköltséggel beerdősíti főként *Pinus resinosa*, erdei- és símafenyő (97%), kis részben pedig *Picea alba*, lúcfenyő, vörösfenyő, *Abies balsamea* és *Chamaecyparis sphaeroidea* 3 éves átiskolázott csemetéivel.

Az erdősítések szép programjának megvalósítása azonban, úgy látszik, még Amerikában is túl lassú tempóban halad. „Ilyen tempó mellett” — írja maró gúnnyal a New-York Times c. *napilap* hasábjain Nelson C. Brown, a New-York állami erdészeti főiskola dékánja — „900 év múlva talán be lesznek erdősítve kopár területeink.”

A gyorsabb tempójú erdősítés szüksége termelte ki tehát ez évben fentnevezett lemezacél-cég által és az Állami Konzervációs Ügyosztály aktív közreműködésével megkonstruált erdősítő gépet, mely pár hónap alatt kezdetleges alakjából több fejlődési fokozaton keresztül már két típusban tökéletesedett. Az egyik a „Champion Simplex”, a másik a „Champion Duplex”-erdősítőgép. Előbbi egy sorban ülteti a csemetéket, kezelésére két munkás és húzására egy pár ló szükséges; utóbbit traktor húzza, három ember látja el és két sort ültet egyszerre. Az alapelv és ültetési módszer egyébként mindkettőnél azonos.

A Duplex-gép Mr. Rankin leírása szerint teljesen fémkonstrukciójú, keretét nehéz acélrudak képezik. E keretre két beállítható ülésel ellátott alacsony platform van erősítve, az ülések előtt két vályúval a kézi csemetekészlet részére, mögöttük pedig rugókon nyugvó tartányokkal a fő-csemetekészlet tárolására. A gép mindkét oldalán, pontosan a két kihegyezett, keskeny eke előtt, forgó tárcsakések vágják fel a talajt. Az ekéknek alul vízszintes saruvasuk van, úgy hogy előrehaladás közben függőleges és alul vízszintes I alakú hasítékokat vágnak, aminek az a célja, hogy a felvágott és felhajlított hant az eke elhaladása után visszahulljon a hasítékba szétnyíltakor behelyezett csemete gyökereire és szára köré. Az ekevas hátsó részén nyílás van, mely lenyúlik egész a saruvas szintjéig. Ebbe tartják bele az üléseken ülő munkások a hant szétnyílásakor a csemetéket és hátrafelé húzzák azokat, egy pillanattal megelőzve a földnek az eke mögött való összezáródását, ami a csemetéken keresztül ujjjaikra húzást gyakorol, mikor is elengedik azokat.

Az ekevasak mögött egy lábnyira, a föld szintjénél egymástól 2 hüvelyknyi távolságban két kis kerék fut a hasíték két oldalán, melyek lenyomják a csemeték mellett a felhasított földet. Ezek a „taposókerekek” szabályozhatók a különböző talajok által megkívánt

különböző erősségű nyomás kifejtésére. A gép hátsó része hornyolt karimájú két keréken nyugszik, melyeket úgy lehet beállítani, hogy a hasíték két oldalán fussanak és még erősebben lenyomják a földet a csemeték körül.

A gép elülső részén is van két kerék, ezek azonban nem hordanak terhet és excenter segítségével csak akkor kapcsoltatnak be, ha akadályhoz, pl. sziklához ér a gép, mikor is kiemelik az ekét a föld felszíne fölé.

Hátul még egy csengőszerkezettel ellátott távolságmérő kerék van felszerelve, mely 6—6 lábnyi távolságokban jelt ad a munkásoknak a csemete bebocsátására.

A Simplex-típus maximális teljesítménye a próbák folyamán 1200 csemete volt óránként. 150.000 csemete ültetésének átlagköltsége 3.13 dollár volt ezrenként, melyben bennfoglaltatik a fuvarerő bére, a munkások napszámja, felügyelet és egyéb kisebb kiadások.

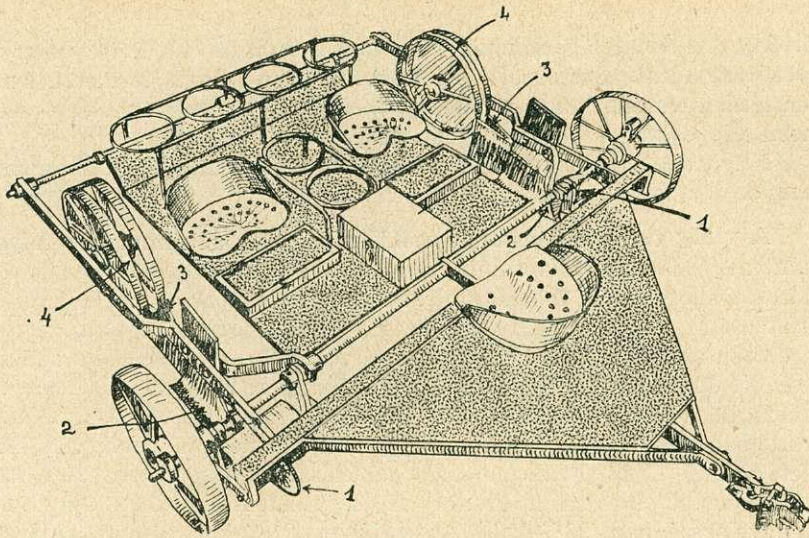
A Duplex-géppel több traktor-típust próbáltak ki és legjobbnak a hernyótalpas traktort találták, melyet speciális rugós csatoló-szerkezet köt össze az ekével, úgyhogy az bizonyos húzási igénybevétel felül automatikusan kikapcsolódik s ezáltal megakadályozza a törést. A Duplex-gép maximális teljesítménye 2500 csemete volt óránként és a próbaképen elültetett 444.000 csemete átlagköltsége 2.15 dollár volt ezrenként. Szemben a kézzel való ültetés 5.91 dolláros átlagköltségével tehát hatalmas megtakarítást jelent ez az összeg és a gép rentabilitása mellett szól.

Különbözőkorú csemetékkel végzett kísérletek a 3 éves, átiskolázott csemeték legjobb használhatóságát bizonyították. A múlt ősszel ültetett 75.000 csemete, a nagy szárazság mellett is, 80%-ban megfogamzott.

A gépet különféle terepeken kipróbálták és meglehetősen egyenetlen talajon, lejtősebb helyeken és bozóttal gyéren benőtt területeken is jó eredményt értek el vele. Túl meredek, köves és erősen bozótos helyeken természetesen már nem volt használható és itt az erdősítést kéziültetéssel kellett kiegészíteni.

Tekintetbe véve egyrészt azt a tényt, hogy az erdősítési költségeknek legalább felét az ültetési napszámbérek teszik ki, másrészt, hogy Magyarországnak is megvan a maga még sokkalta életbevágóbban fontos erdősítési problémája: kérdeem, nem volna célszerű beállítani legalább is egy Simplex-gépet az alföldi erdősítési programm megvalósításának szolgálatába?

A „Champion Duplex” erdősítőgép vázrajzát, melyet két hónap előtt írt kérésemre végre megkaptam Cootlandból, itt mutatom be az érdeklődőknek.

„Champion Duplex” erdősítőgép.

1. Forgó késtárcsák. 2. Hegyes ekevas vízintes papuccsal. 3. Nyílás a csemete részére. 4. Taposó kerekek.

Ez a *Journal of Forestry*-ban ismertetett típustól némileg eltér, mert csak egy pár „taposó-kereke” van és elöl egy harmadik ülés is van, a cég leírása szerint egy harmadik — felügyelő — munkás számára, ki a csemeték kézügybeadásával és a sortávolság betartására való ügyeléssel is segít. Negyedik munkás a traktort kezeli, 10 HP-s traktor már megfelel a húzásra. Árat — sajnos — nem közölt a cég.
(P. P.)

*

Megjegyzés: A mai munkanélküli nehéz viszonyaink között úgy véljük, hogy az erdősítéseknél az előnyösebben és gyorsabban is dolgozó géppel szemben mégis a drágább munkáskezet kell előnyben részesítenünk, már csak azért is, mert az erdősítési költségekkel legalább részben hozzájárulhatunk a munkanélküliség enyhítéséhez. *Szerkesztő.*

A tölgyek gyökérsarjadzása. Tölgyeink — mint tudjuk — általában töről szoktak kisarjadzani, gyökérről azonban csak kedvező körülmények között, akkor, ha a tuskót kiszedjük, vagy azt a gyökérfejjel együtt valami erősebb rongálódás éri.

Nem kielégítően fejlődő tölgyfiatalost töre is szoktunk metszeni, hogy újat és életrevalóbbat hajtva, jobb fejlődésnek induljon. Erre az alapos beavatkozásra is a tölgy mindig csak tősarjval válaszol.

Különleges tehát az az eset, amikor valamely tölgyfiatalos tövig leég, annyira, hogy ebbe a felszínen és ennek közelében lévő gyökérfejek is belehalmak. Az ilyen terület a tűz után valóban elszomorító

látvány. A természet azonban nem hiába ruházta fel a tölgyeket a gyökérsarjadzás képességével is, mert az ilyen leégett területen kenderszerűen verődnek fel a tölgy-gyökérsarjak, amivel az előbbi szomorú kép egyszerre örömmre gerjesztővé változik át.

Másoktól is hallottam már ilyen eset tapasztalását, de bizonyára vannak olyanok is, akik ezt még nem tudják. *Béky Albert.*

A világ fafogyasztásának csökkenése. Már az elmúlt év folyamán meg lehetett állapítani, hogy a világ faszükségletében erős változás állott be. A fabehozatalra utalt országokban a bevétel erősen visszaesett és ennek megfelelően a fát termelő országoknál a kivitel is erősen csökkent. Így 1930-ban az előző 1929. evvel szemben a fabevitel Németországban 22%-kal, Magyarországon 30%-kal, Csehszlovákiában 29%-kal, Belgiumban 14%-kal, Angolországban 7%-kal, Olaszországban 6%-kal, az Amerikai Egyesült-Államokban pedig 31%-kal esett vissza. Csak Franciaország fabehozatala emelkedett 15%-kal. A faexportot illetően a kivitel az Egyesült-Államokban 30%-kal, Lengyelországban 28%-kal, Ausztriában 21%-kal, Jugoszláviában 21%-kal, Csehszlovákiában pedig 18%-kal esett. A fakivitel Oroszországból kerek 30%-kal emelkedett. 1931. év első negyedében a világ fafogyasztásának csökkenése még erősebben folytatódott, ami a fakivitelnek további gyors visszaesésében jut kifejezésre. A rendelkezésre álló adatok szerint Lengyelország fakivitele 1930. év első negyedével szemben 45%-kal, Csehszlovákiáé 27%-kal esett vissza. Az osztrák fakivitel 465 millió métermázsáról 278 millióra csökkent. A behozatalt illetően Németország az előző év első negyedével szemben 55%-kal, Angolország 40%-kal és Csehszlovákia 54%-kal maradt vissza. (Lásd Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung 1931. évi 26. számát.)

20 millió éves fa. A Wiener Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung f. évi június hó 5-iki számából közöljük a következő érdekes hírt: Észak-Albertában Fort Mc Murray melletti (Kanada) kátrányföldekből 20 millió éves, teljesen konzervált fát ástak ki. A fa közönséges késsel faragható volt és évyűrűit is meg lehetett számolni. Bailey, a Haward-egyetem professzora megállapította, hogy a talált fa egy Japánban még ma is növő fafajtához tartozik. A fa lelőhelye a Jura-korszakban keletkezett, ennek korát pedig 15—20 millió évre becsülik. Előfordulását úgy magyarázzák, hogy a fa, amely nagy folyók homokpadján nőtt, a homokba beágyazódott, a homok viszont, mielőtt a fa elkorhadt volna, nehéz petróleummal telítődött. A fát ez az átitatódott föld a levegőtől tökéletesen elzárta és eredeti állapotában megőrizte.

Ugyanezen lapszámban olvastuk, hogy a napokban döntötték ki a Vogesekben Franciaország legnagyobb és legszebb fenyőfáját, melyet 6000 frankért (kb. 1280 P) eladtak. A hatalmas fa hossza 55 m volt, öt ember nem érte át törzsét és korát 500 évre becsülik.

**„Magyarország Erdészeti Címtára“-ban szükséges javítások
és pótlások:**

Az 5. oldalon: a 16. sorban *helyes szöveg*: Groh Gyula m. kir. erdőszámtanácsos, osztályvezető; Fülöp András m. kir. erdőszámtanácsos, osztályvezető; a 17. sorban Dr. Szabó Sándor m. kir. erdőszámtanácsos, osztályvezető.

A 6. oldalon: a 19. sorban *helyes szöveg*: Egri Károly m. kir. s.-erdőmérnök; a 36. sorban: Erdőszámvevőség. Főnök: Nyáry Gyula m. kir. erdőszámtanácsos.

A 8. oldalon: a 3—5. sorban *helyes szöveg*: Ijjász Ervin m. kir. s.-erdőmérnök; Maczkó István m. kir. s.-erdőmérnök, építésvezető; Kanyó István m. kir. s.-erdőmérnök; Vermes Imre m. kir. s.-erdőmérnök; a 38. sorban (salgótarjáni kerület) *betoldás*: Beosztva: Baráth Béla m. kir. s.-erdőmérnök.

A 9. oldalon: a 7. sorban *helyes szöveg*: Lippóczy Béla m. kir. erdőtanácsos, üzemi felügyeleti tiszt; Szeöts Béla m. kir. erdőtanácsos után *betoldás*: Maróthy Emil m. kir. erdőtanácsos, erdőrendező.

A 11. oldalon: a 4. sorban *helyes szöveg*: Györy Jenő m. kir. fő-erdőmérnök.

A 13. oldalon: a 6. sorban *helyes szöveg*: Györfi János okl. erdőmérnök; a 32. sorban: M. kir. erdőgazdasági szakiskola, Esztergom.

A 18. oldalon: a 17. sorban *helyes szöveg*: Böröndy Lajos erdőmérnök, Káld.

A 19. oldalon: a 28. sorban *helyes szöveg*: erdőmester-erdőmérnök.

A 21. oldalon: a 11. sorban: Diósgyőr helyett *Diósjenő* helyesen.

A 22. oldalon: a 13. sorban: Andrássy György helyett Széchenyi Aladár gróf helyesen; a 22. sorban: 2. Egri érsekség uradalmánál feltüntetett erdőtisztekhez még Bernáth Kálmán s.-erdőmérnök, Gyöngyössolymos, tartozik.

A 24. oldalon: a 26. sorban *helyes szöveg*: Bakay József erdőtanácsos, erdőmérnök.

A 29. oldalon: a 30. sorban *helyes szöveg*: Rimler Pál m. kir. gazd. főtanácsos.

A Déldunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület vándorgyűlése. A Déldunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület 1931. évi vándorgyűlését június hó 14-én tartotta meg Pécsen, a Nemzeti Kaszinóban. A gyűlésen 30 egyesületi tag vett részt. A földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályát Véssey Mihály min. tanácsos, az Országos Erdészeti Egyesületet és a Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesületét pedig Biró Zoltán nyug. miniszteri tanácsos, az Országos Erdészeti Egyesület ügyvezetője képviselte.

A következő napon igen jól sikerült tanulmányi kirándulás volt a pécsi városi erdőben, ahol Raáb Gyula városi erdőmester

élvezetes előadásban ismertette a városi erdőgazdaság általános viszonyait, különleges feladatait, ezeknek általa választott megoldási módjait és az elért eredményeket.

Munkálkodását az a törekvés irányítja, hogy Pécs városának, mint egyetemi székhelynek és a Dunántúl szellemi gócpontjának ezt a magas kultúrnívót erdőbirtokának kezelésében is kifejezésre kell juttatnia. Ennek megfelelően nemcsak az erdőgazdaságot kell az erdészeti tudományok legmodernebb elvei szerint berendeznie és: minél belterjesebbé tennie, hanem a természeti emlékek fenntartásával, a madárvédelem intenzív ápolásával és a Mecsek flórájának megőrzésével és gazdagításával meg kell teremtenie az erdő iránt nemcsak a tudományos, hanem a közérdeklődést is, az ennek folyamányaképpen fellendülő turisztikát pedig minden módon támogatnia kell.

A tanulmányi kirándulás résztvevőinek a helyszínén volt alkalmuk meggyőződni arról, hogy ezek az elvek, hála Pécs város vezetősége megértésének, már érvényesülnek is.

Az erdőt a város közönségének tűzifával való ellátása és a várossal szerződéses viszonyban álló Dunagőzhajózási Rt. faszükségleteinek kielégítése végett az 1926. évig sarjerdő alakban kezelték.

Ennek eredménye, hogy az erdőt alkotó állományok túlnyomóan sarjeredetűek. Jelenleg azonban az a cél, hogy ezeket a sarjfaállományokat mielőbb a termőhelyi viszonyoknak leginkább megfelelő szálfállományokkal váltsák fel.

Az erdősítés azonban a Mecsek mészkőoldalain egyes helyeken csak úgy jár sikerrel, ha a sziklába vágott gödrökbe a beiszapolt és gomollyal körülvelt gyökerű fekete fenyőcsemetékét odafuvarozott termőföldbe ültetik el. Ennek az ültetési módnak tetemes költségeit csak kevésbé ellensúlyozza az a körülmény, hogy a város csemetekertjében eladásra termelt csemeték értékesítése útján befolyó jövedelem a kiültetett csemeték előállítási költségeit csökkenti.

A világháború és a szerb megszállás alatt kitermelt, de annak idején teljes sikerrel fel nem újított vágásterületek felújítása, illetőleg a lehetőség szerint való pótlása már megtörtént. Itt nagy nehézséget okoz a vágásterületeken felverődött hatalmas fű, továbbá a nagyszámban megtelepült cserjék és gyomfák. Ezeknek eltávolítására a fiatal állományok tisztítása alkalmával nagy gondot fordítanak.

Nagy körültekintéssel történik a gyérítések kijelölése és foganatosítása is.

A főhasználatokat általában természetes felújulással kapcsolatosan tervezik. Annak kipuhatólása végett, hogy a felújító vágásoknak melyik változata alkalmazható a Mecseken a leg-

nagyobb sikerrel, a központi kísérleti állomás az első fordulószi főhasználati területeken mintegy 120 kat. holdon 8 precíz területet jelölt ki, amelyeken a lékes, vonalas, pásztás és szegélyvágásos felújító vágási módok előnyeit és hátrányait teszik, évente eszközölt pontos felvételek alapján, vizsgálat tárgyává.

A felújító vágásmódok alkalmazása mellett a nagyméretű egyedek kitermelése a megmaradó állományban és az esetleg alattuk levő fiatalosban rendszerint károkat okoz. Ennek elkerülésére sikerrel alkalmazzák a korona lelövését. A koronanélküli törzs ugyanis könnyen dönthető tetszésszerű irányba.

Az erdőn 12 km hosszúságban végighúzódnó műút a szállítás kérdését oldja meg. Emellett az erdőgazdaságnak saját fogatparkja is van, amellyel nemcsak a helyi fuvarosoktól függetlenül magát, hanem — különösen a természetes úton felújult és alátelepített vágásterületeken — az erdőt is lényegesen nagyobb kíméletben részesítheti, mint bérfuvarozás esetén.

Részint szociális célból, részint pedig a jövedelmezőség emelése végett a gyéritési és száraz faanyagot, amely fakereskedelmi forgalom tárgyát nem képezheti, az erdőn ürméterenként adják el.

Az erdőnek, az emberi károsítások ellen való védelmét és egyúttal szociális célt is szolgál az a rendszer, hogy bizonyos napokon és megállapított erdőrészekben a szegény néposztály a hulladékfát ingyenes bárcák ellenében összegyűjtheti. Ennek eredményeképpen az erdei kihágások száma lényegesen kevesbedett.

Az állati károsítók közül említésreméltó a *Lophirus pini*, amely a fekete fenyőfiatalosokban lépett fel nagyobb mértékben. Ellene a hernyók szedésével védekeztek, amely mód a városi erdőmester szerint nem költséges és mégis célravezető volt.

Az erdőnek majdnem egy tizede parkerdőnek van berendezve, hogy a város közönségének üdülő- és kirándulóléhségét szolgáljon. Emellett az erdőgazdaság a turistaforgalom emelését is előmozdítani igyekszik. A városi erdőmester egyúttal a több mint 5000 tagot számláló Mecsekegyesület ügyvezető igazgatója is és így amíg a tőle megszokott ügybuzgalommal gondoskodik a turistamenedékházak, emlékek, pihenők, utak szakszerű karbantartásáról, addig éberben őrködik azonban afelett is, hogy az erdővédelmi érdekek csorbát ne szenvedjenek.

Az erdőgazdaság különleges gondoskodásának tárgya a Mecsek állat- és növényvilága is. Fészekodukat és madáretetőket helyez el az erdőben, télen pedig szétosztja a város közönsége által adományozott és az ennek pótlására beszerzett madártáplálékot az egyes etetőhelyek között. Támogatja a Mecsek faunájának és flórájának részletes felvételére irányuló tudományos

munkálkodást, sőt idegenből hozott és a Mecseken nem honos virágoknak az erdőben való kiültetése útján arra törekszik, hogy az erdőnek turisztikai szempontból annyira fontos virágdíszre még változatosabb és így még vonzóbb legyen.

Istápolja végül a természeti emlékek fennmaradásához fűződő kulturális érdekeket is, mert a Pécsbányatelep mellett levő százados szelid gesztenyecsoportot gondozásban és oltalomban részesíti.

E rövid beszámoló tárgyilagosságán helyrehozhatatlan csorba esnék azonban, ha említés nélkül maradna az a kedves vendéglátás, amelyben a kirándulókat Pécs város közönsége a festői fekvésű kozári vadászházban részesítette és az a pontosság és fáradhatatlan előzékenység, amellyel Raáb Gyula városi erdőmester a kirándulást rendezte és vezette. E kettőnek, valamint a vázlatosan közölt tapasztalatoknak tudható be, hogy a társaság délután vidám hangulatban, a hasznosan és kellemesen eltöltött napnak felemelő érzésével oszlott szét.

Közalapítványi erdőtisztek tanulmányútja. A közalapítványi erdőkben folytatott gazdálkodási módok megismerésére az aktuális szakkérdések megvitatása és a kollégialis érzés ápolása céljából a közalapítványi erdőtisztikar közös elhatározása folytán a somlólvásárhelyi közalapítványi erdőhivatalhoz tartozó és a m. kath. tanulmányalap tulajdonát képező padragi erdőgazdasági osztályában folyó évi június hó 15-én szaktanulmányi kirándulást rendezett.

A tanulmányúton megjelent dr. Mészáros Károly h. államtitkár, a közalapítványi ügyosztály főnöke, a közalap. mezőgazdasága részéről Uhl Antal min. tanácsos, a m. kir. győri erdőigazgatóság képviselőben Forster Imre m. kir. erdőmérnök és az egész közalapítványi erdőtisztikar.

Szép, napos időben indult el a társaság június 15-én reggel félhét órakor Ajka állomásról az Ajkai kőszénbánya normálvágányú vonalán és pályakocsiján a padragi erdőbe, amelynek határánál áll a Veszprém és Fejér vármegyék bazaltbányájának hatalmas villanyerőre berendezett közüzője. Itt leszállva a pályakocsikról, a vendégek nagy érdeklődése mellett megtekintették a zúzótelepet, annak impozáns, hatalmas berendezését, amelynek üzeméről tartalmas magyarázattal szolgált Frank bányamérnök. Az erdő bejáratánál Karsay Károly gazd. főtanácsos üdvözölte a megjelenteket és a padragi g. o. erdőrendezéstani részéről mondott rövid ismertetőt. Vácolta, hogy az erdő területe 1500 kh. faállománya bükk, tölgy, cser, gyertyán, kóris, juhar, nyír, vágásfordulója 100 év. Korosztályainak eloszlása csaknem szabályos. Használati módja a fokozatos felújító vágásmód.

Utána Klausberger József erdőtanácsos, a somlólvásárhelyi erdőhivatal vezetője, üdvözölte a vendégeket, majd ismertette a bükkös-állományok termelési, közelítési, szállítási és értékesítési viszonyait.

Az értékesítésre nagy előny, hogy a fát úgyszólván az erdőben lehet a vasúti kocsikba rakni és így minden eladás vagontételekben történhetik, ami a régi állapottal szemben a tőárak nagyarányú emelkedéséhez vezetett.

Tovább haladva, Szóják Károly s.-erdőmérnök a bükkösállományokban követett felújítási eljárásokról tartott rövid előadást. Az egész, mintegy 150 kh-as vágásterület természetes felújítás alatt áll. A fokozatos felújító vágásmód sablonjától eltérőleg, az erdőhivatal által végzett kijelölés alapján mindenütt úgy történnek a használatok, hogy a megtelepült fiatalos fennmaradása és kedvező fejlődése biztosítva legyen. Különösen nagy szerep jut a csoportos felújító vágásmódnak. A jövő állományok értékének emelése céljából az egész terület öt év előtt kocsánytalan tölgyvel lett alátelepítve, amely gyönyörűen fejlődik, legtöbb példánya az 1 m magasságot is túlhaladja. A rövid ismertető után egy körsétában a felújítás alatt álló vágásterület egy részét szemléltük meg és mindenki nagy megelégedését fejezte ki a gyönyörű, 3—7 éves, természetes úton megtelepült bükk, kőris, juhar, részben már felszabadított, részben felszabadítás alatt álló fiatalos csoportok és mesterségesen közbeelegyített szépnövésű tölgyek láttán. Erdőt szerető szakember szebb látványban ritkán részeseülhet.

A körséta vége az újonnan létesített, 140 m hosszú, 45 százalékos esésű száraz csúsztatásra megépített állandó jellegű tűzifacsúsztatóhoz vezetett. Klausberger erdőtanácsos ismértette a csúsztató rendeltetését, építési költségeit és kapacitását. Évenként mintegy 5000 ürmköbméter, a távolabb fekvő erdőrészekből odafuvarozott tűzifa lesz csúsztatás útján a meredek hegyoldal feletti platóról lecsúsztatva, a csúsztató alján fekvő 760 mm-es iparvágány mellé, ahonnet a bazaltkővel együtt az erdő szélén levő normálvágányokig lesz leszállítva és onnan vagontételekben értékesítve. Közben gyönyörködtünk a csúsztatásban is, majd pedig, mindenki nagy örömeire, féltíz tájban, pompás villásreggelivel és hús italokkal gyűjtöttünk erőt egy nagyszerű forrás mellett a további utunkra.

Félórai pihenés után felkapaszkodtunk a hegyoldalon a Párkalapi rakodóhoz, hogy kocsikon tegyük meg az erdő még hátralévő legnagyobb részének bejárását. További utunkat, kocsikra felszállva, egy szakszerűen megépített kavicsolt erdei főszállító úton folytattuk a nem messze fekvő Szárcsi-forrás melletti új hídig. Szóják s.-erdőmérnök előadásából itten megtudtuk, hogy az út az erdő mintegy 1200 kh-as részének feltáráására szolgál. Hossza 4 km, szélessége 5 m, 2 m széles kavicsolással. A teher szállítása fölfelé történik és ezért maximális emelkedése csak 3 százalék, közbeiktatva több pihenőszakasz, sőt ellenesés is. Évi forgalma mintegy 5000 ürm³ tűzifa és 100 ürm³ műfa. Egy fuvaros 2 lóval 2 (130 cm-es) ürm³ tűzifát tud rajta szállítani. Összes építési költsége 10.314 P volt, vagyis 1 fm

2.60 P-be került. A befektetett költség már az első évben amortizálódott. Az út legnagyobb műfárgya házilag tervezett és épített 14 m hosszú, 3 m széles, 4 m magas kőpilléreken és jármokon álló, gerendatartós fahíd. Építési költsége faanyagértékével együtt összesen 2100 P volt.

Ezután Karsay g. főtanácsos indítványára a hidat, dr. Mészáros államtitkár úr engedélyével, néhai Bund Károly min. tanácsos, a közalap. erdészet volt főnökének emlékére és az egész közalapítványi erdő-tisztítók kegyelete kifejezésésképen „Bund Károly-híd”-nak neveztük el és táblával örökítettük meg. Így akartunk szerény hálát adni az ő nagy munkásságának, amit közalapítványi erdők érdekében tett.

Az új úton végig kocsizva, láttuk az idősebb, gyönyörű cseres- és tölgyesállományokat és az itt folyó munkákat. A tölgyes- és cseres-állományok alja sok helyen magas, természetes úton keletkezett gyertyánfiatalossal van benöve. A gyertyán leküzdése a tölgy és cseretölgy uralmának biztosítása, a lékelővágások alkalmazásával történik. Az északról délre haladó lékeken a gyertyáncsemeték a vágás után gyökerestül lesznek kihuzkodva, ami tavasszal és ősszel a nedves talajban nagyon könnyen megy. Utána a terület tölgy- és kis részben bükk- és kőriscesemetékkal vagy makkal lesz beültetve. A látottak szerint a csemeték szépen fejlődnek és gyertyán alig mutatkozik. Megtekintettük továbbá a vágásra előírt területeken végrehajtott ritkítóvágásokat és az idős, de főhasználásra még elő nem írt állományokban foganatosított gyérítéseket.

Utunkat egy gyönyörű nyiladékon és egy közelítő úton folytatva, értünk az Erzsébet-ligethez, ahonnan a Somlóhegy panorámájában gyönyörködtünk, majd továbbmenve, tisztított és gyérített fiatalosokon haladtunk keresztül. A gyérítések és tisztítások mindig előzetes jelölés után oly módon lesznek végrehajtvva, hogy a legértékesebb egyedek létét és fejlődését biztosítsák és elősegítsék. Az erdőben nagy gyérítetlen területek vannak, óriási fatömeeggel. Oka ennek az, hogy addig, míg az erdő nem volt feltárva, a gyérítési anyagot nem lehetett értékesíteni. Most azonban nagy lendülettel indult meg az elmulasztott pótlása, ami a fiatalosokra gyakorolt jó hatástól eltekintve, nagy pénzügyi előnyt is jelent.

A fiatalosok között fekvő csemetekertnél Klausberger erdőtanácsos tartott rövid előadást a csemetenevelés szükségességéről és pénzbeli előnyeiről. Itt nevelés a mesterséges felújításra és pótlásokra szükséges tölgy-, kőris-, szil-, fekete, erdei, luc-, vörös és jegenyefenyőcsemetéket. A csemetekert melletti kút a csemeték esetleges öntözésére szolgál. A trágyázás a falutól való nagy távolság miatt a gyomokból és erdei alomból készült komposzttal történik.

Általában láttuk, hogy az egész gazdasági osztály bejárta és minden más részében is intenzív erdőgazdálkodás folyik úgy az erdő-

használat, szállítás terén, mint az erdőművelés és védelem tekintetében is.

A sok szépet és jót látott, a kocsikázástól és melegtől kissé elfáradt társaság örömmel vette tudomásul az utolsó programpontra, az ebédnek bejelentését.

Az árnyas bükkös alatt, hús forrás mellett kitünően ízlett a bográcsban főtt finom pörkölt, sajt és eper, amit kitűnő uradalmi somlai borral öblögettünk le.

Kissé megpihenve, dr. Mészáros Károly h. államtitkár úr mondott a tartalmas tanulmányútról elismerő szavakat és kilátásba helyezte, hogy a szakszempontról is fontos ilyenirányú tanulmányutakat mindig készségesen fogja támogatni.

Jó hangulatban sok érdekes tárgyról folyt a szakvita tovább, míg nem egy hirtelen jött nyári eső meg nem adta a jelszót az indulásra.

Jó kedéllyel robogtunk le pályakocsikon Ajka állomásra, ahonnan este mindenki hazatért egy kellemesen és hasznosan eltöltött, tanulmányokban gazdag és szép nap emlékével.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Zsámbor* Zsolt Pál m. kir. erdőmérnököt Kecskemétre és megbízta az ottani erdészeti kísérleti telep vezetésével, *Fülöp* Zoltán m. kir. segédmérnököt pedig Esztergomba a m. kir. erdőgazdasági szakiskolához.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Szoják* Károly közalap. segéderdőmérnököt kir. közalap. erdőmérnökké nevezte ki.

Faanyagok és építési anyagok tájékoztató árai július havában.

I. Belföldi faárak:

termelők és nagykereskedők
közötti forgalomban:

1. Gömbfa m³-ként

ab feladóállomás	Pengő
Tölgy 30 cm felül	20—36
Tölgyfournier 45 cm felül	70— 95
Bükk 30 cm felül....	— —
Kőris 30 cm felül	30—45
Kőrisfournier	80—95
Szil 30 cm felül	15—24
Gyertyán 25 cm felül .	24—30
Jávor 30 cm felül	45—55
Éger 26 cm felül	30—35
Nyár (gyufafa)	17—22
Nyárfournier 50 cm felül	30—40
Kőris bognárfa 10 t. vg.	300—350
Akác „ 10 „ „	320—340
Tölgy bányafa szlov. ab m. határ	—

2. Tüzifa:*

ab feladóállomás

Belföldi száraz bükk hasáb	220—250
Csertölgy hasáb	180—210
„ dorong	145—185
Erdélyi tüzifa ab m. határ	145—170
Szlovenszkói tüzifa ab m. határ	—
Jugoszláviai tüzifa ab m. határ	170—200

Árak Budapesten a gőzfavágó te-
lepétől egész fuvarteretben ház-
hoz szállítva.

Aprított fa q-ként	4.80
Hasábfafa „	4.60
Bérvágás „	1.25

3. Egyéb faanyagok:

Bükk keréktalp db (f)	—
Kőris „ „ (f)	—
Nyírfarúd db	—
Tölgydonga I-a akója	5—6

* Dunántúlon kedvező szállítási viszonyok mellett magasabb
árakatis fizettek.

Tölgydonga II-a
akója

Pengő
3—4

Fűrészelt lombfaanyag

m³-ként vagontételekben
budapesti parításban + forg.
adó

Tölgy	100—140
Bükk gőzölt szélezett	80—100
Bükk „ szélezetlen	75—90
Bükk gőzöletlen „	65—85
Kőris	100—140
Szil	60—80
Gyertyán	70—100
Jávor	86—130
Éger	70—100
Nyár	35—60
Hárs	100—140

5. Budapesti fenyőfa-detail- árak:

ab raktár

Válogatott lucfenyő ..	115—120
I. oszt. áru 24 mm alapon	110—115
II. oszt. áru 24 mm alapon	90—90
III. oszt. áru 24 mm alapon	75—80
Léc, hosszú	70—75
Zárléc lucfenyő	70—75
Faragott fa alapára..	55—60
Fűrészelt fa 6 m-ig .	65—70
Zsindely ezre 18 collos	40—44
Rúd 8 cm fm. (fill.)	50—52
Rúd 10 cm fm. (fill.)	68—70

6. Faszén:

Belföldi, I-a 10.000 kg	500—520
Belföldi, II-a 10.000 kg	
Retortaszén ab m. h. à	680—750

II. Építési anyagok árai:

ab gyártelep

Égetett agyagtégla ezre nagy méretű	56 P
kisméretű	42 „
1 q égetett mész	3.60-4 „
100 kg portlandcement	6.85 „

**Az „Erdészeti Lapok“ 1931. évi VII—VIII. füzetének
HIRDETÉSEI.**

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díj szabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egy-ségárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresleti hirdetéseknel 6 fill

Külön mellékletek megegyezés szerint.

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest, IV., Ferenciek-tere 9. II. em.

Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és lűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben készséggel áll az erdőbirtokos és erdőtiszt urak rendelkezésére.

(1. XII. 3.)

Kutyatenyésztés felelős szerkesztője: Dr. Raitsits Emil. Szerkesztőség Budapest, VII., István-út 2., távbeszélő: József 308—30., kiadóhivatal, ahová a félévi, 5 P előfizetési díjak küldendők: Kutyatenyésztés kiadóhivatala, Budapest, V., Csáky-u. 10.

Tölgymakk, fenyőmagvak és lombfamagvak, erdészeti csemeték, sorfák beszerezhetők Keiner Rezső okl. erdőmérnöknel, Budapesten, Ferry Oszkár-utca 34. szám alatt. (2. XVI—16.)

Lombfát, elsőosztályút, saját feldolgozásra állandóan vásárol
Lövy Dávid és Fiai faipari gyár Ujpest, Váci-út 60. sz.

(4. VIII. 8.)

Tölgyfa-slipper, különféle tölgyfagerendák, dongák, parkettek szakszerű feldolgozásához és kereskedelmi értékesítéséhez értő elméleti és gyakorlati képzettséggel bíró egyének pályázataikat fizetési és percentigényeik megjelölésével, bizonyítványaiknak egyelőre hitelesítetlen másolataival felszerelve, küldjék Gramling Alajos uradalmi jószágigazgató címére, Ókígyós, Békés megye, — aki ajánlataikat megfelelés esetén, továbbítani fogja egy olyan birtoktulajdonos úrnak, aki két év alatt mintegy 30.000 darab 30—40 cm átmérőjű, mintegy 40.000 kilométer tölgyműfát óhajt kitermelni. (6)

A magy. kir. Földművelésügyi Minisztérium utasítása szerinti

1503. sz. **SZOLGÁLATI NAPLÓ**

60-lapos terjedelemben, egész vászonkötésben ... **2.50 P**

1502. sz. **Erdei Kihágási Napló**

256-lapos terjedelemben, egész kemény papírköt.-ben **4.80 P**

A „Pátria“ Irodalmi Vállalat és Nyomdai R.-T. Könyvosztályában

Budapest, IX., Üllői-út 25. szám szerezhetők be.

152—1931. sz.

Eszteregnye község előljáróságától.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Eszteregnye nagyközség községi erdőőri állásra pályázatot hirdet.

Pályázni szándékozók szabályszerűen felszerelt kérvényüket Eszteregnye nagyközség előljáróságához (Zala vm.) címezve, 1931. évi augusztus hó 20-ig nyújthatják be.

Az alkalmazandó erdőőr tartozik állását 1932. évi január hó 1-én elfoglalni, — állásában csak egyévi kifogástalan próbaszolgálat után lesz véglegesítve.

Javadalmazását illetőleg és bővebb felvilágosítást írásbeli vagy személyes megkeresésre az előljáróság nyújt.

Eszteregnye, 1931. évi július hó 20-án.

Révész Lajos s. k. községi jegyző.

Dani György s. k. községi bíró.

Mielőtt könyvelésének rendbehozatala felett határozna, mielőtt könyvelőjének a mérleg elkészítésére utasítást adna, forduljon bizalommal

VARGA LÁSZLÓ hites könyvszakértőhöz, az „Adó és Könyvvitel” szerkesztőjéhez Budapest, VIII., József-krt 86. Tel.: József 322-60

T A N Á C S É R T

adózás és könyvelés szempontjából. Könyvvizsgálatoknál az ellen-Vállal: könyvelések felfektetését, revízióját, rendbehozatalát, örökösödési és társasüzleti elszámolásokat, havi és órákonyvelést, adóügyek ellenőrzését.

Lapunk előfizetőinek 25 százalékos kedvezmény lett biztosítva. **őrző könyvszakértő az Ön érdekeit védi.**

Fasching-féle egyetemes műszer, szögfelrakó, kompenzációs planiméter eladó. Cím a kiadóhivatalban. (8)

Az „Erdészeti Lapok“ 1931. évi VII—VIII. füzetének tartalma :

	Oldal
Krónika	689
<i>Ferenczy Ferenc:</i> Alföldi erdőtelepítések károsítói és a gyakorlati megvalósítás kérdése	716
<i>Ajtay Jenő:</i> A <i>Celtis Australis</i> természetes települése az alföldi erdőkben	721
<i>Fekete Zoltán:</i> Északi országokon keresztül. (Tanulmányút 1930 nyarán.) (Befejező közlemény.)	723
<i>Muzsnay Géza:</i> Néhány fontosabb kérdéstről, kapcsolatban az új erdőtörvénytervezettel. (Befejező közlemény.)	746
<i>Radó Gábor:</i> Erdőgazdaságunk és a külföldi fabehozatal	766
<i>Dr. Fazekas Ferenc:</i> A magyar és a többi közép-európai országok fakereskedelmi szokványai. (Folytatás.)	774
<i>Haracsi Lajos:</i> Az erdőművelés köréből. (Befejező közlemény.)	784
<i>Egyesületi közlemények:</i> Jegyzőkönyv az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának Budapesten, az egyesület székházában 1931. évi június hó 6-án d. e. 11 óraker tartott rendes üléséről. — Rövid beszámoló a második alföldfásítási vitaelőadásról. — Írói tiszteletdíjak. — Adó és könyvelés. — Lapunk legközelebbi száma	793
<i>Irodalom:</i> Könyvismertetés. <i>Fekete Zoltán:</i> Az akácSORfa fatömeg-és növekvési táblái. (B. Z.) — <i>Radclyffe Dugmore:</i> Wild, Wald, Steppe. (F. M.) — <i>Hermann Löns:</i> In Heide und Wald. (F. M.)	805
<i>Különlélek:</i> Személyi hírek. — Halálozás. — „Champion”, az új amerikai erdősítőgép. (P. F.) — A tölgyek gyökérsarjadzása. (Béky Albert.) — A világ fafogyasztásának csökkenése. — 20 millió éves fa. — Magyarország Erdészeti Címtárában szükséges javítások és pótlások. — A Déldunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület vándorgyűlése. — Közalapítványi erdőtisztek tanulmányútja	808
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	821
Fanyagok és építési anyagok tájékoztató árai 1931. évi július hóban	822
Hirdetések	I—III

